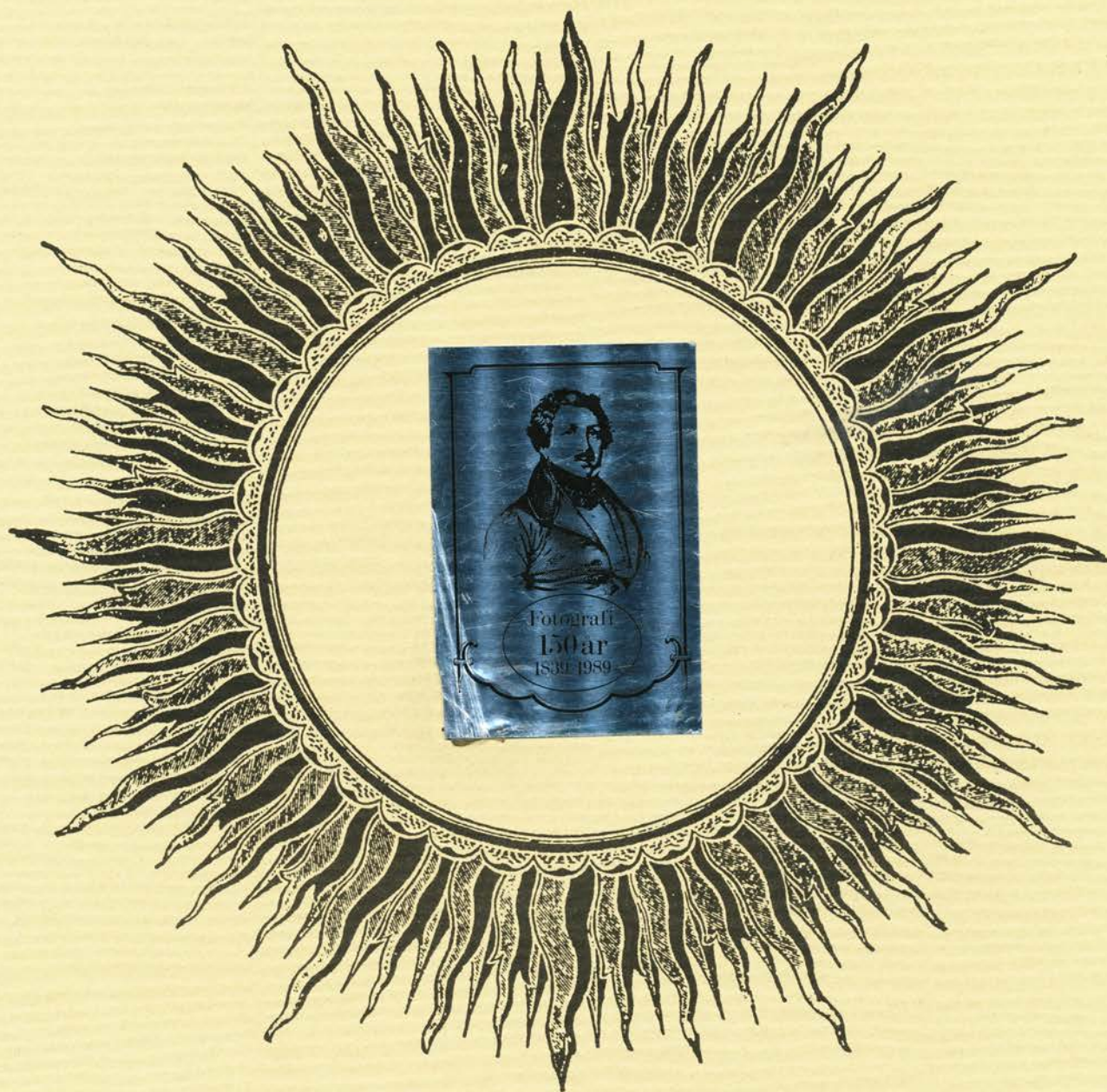

OBJEKTIV

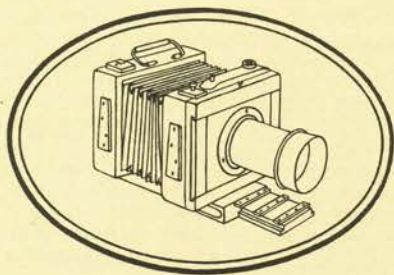
Nr. 48

December 1989

DAGUERREOTYPIET
150 ÅR!

Dansk Fotohistorisk Selskab

DANSK FOTOHISTORISK SELSKAB

STIFTET 1975

BESTYRELSESMEDLEMMER:

FORMAND: NIELS RESDAHL-JENSEN
RYGÅRDS ALLE 33A
2900 HELLERUP
01 62 09 62.

NÆSTFOR- TUNE LAUG
MAND: VANLØSE ALLE 80
2720 VANLØSE
01 79 07 15.

KASSERER: NIELS-OVE ROLIGHED
TERPETVEJ 585
9830 TÅRS
08 96 15 41

GIRO: 1 50 64 47

REDAKTØR: FLEMMING BERENDT
TEGLGÅRDSVEJ 308
3050 HUMLEBÆK
02 19 22 99.

BESTYRELSES- MEDLEMMER:

OLE KNUDSEN
SKT. JØRGENSVEJ 10
4000 ROSKILDE
02 36 99 70.

SVENN HUGO
MØLLEGADE 2.2.TV.
2200 KØBENHAVN N
02 13 27 44.

JYLLAND: KAJ KEMPEL
OVERAGER 10
7120 VEJLE ØST
75 81 45 11.

ÆRESMEDLEM: FLEMMING ANHOLM.

- 2 DAGUERRE SOM FOTOGRAF...
FLEMMING BERENDT.
- 12 FOTOGRAFEN CHRISTIAN PIIL.
IDA HAUGSTED.
- 22 SUPER IKONTA 6X) M.M.
NIELS-OVE ROLIGHED.
- 28 POSOGRAPH.
SIGFRED LØVSTAD.
- 31 DANMARKS FØRSTE FARVE-DIAPOSITIV!
SIGFRED LØVSTAD.
- 34 FARVELAGTE DAGUERREOTYPIER.
FLEMMING BERENDT.
- 41 FOTO-SYMPOSIUM I GØTEBORG.
BENT NICOLAISEN.
- 44 MINOX 50 ÅR.
NIELS-OVE ROLIGHED.
BOGANMELDELSER:
49 GRÆKENLANDS FOTOHISTORIE 1839-1960.
ERICH SECHER.
- 50 ROALD AMUNDSSENS OPDAGELSESREJSER I
BILLEDER.
- 52 FOTOGRAFIET 150 ÅR.
UDSTILLING PÅ DET KGL. BIBLIOTEK.
- 55 KØBENHAVN FØR OG NU - OG ALDRIG.
FØRBRYDERBILLEDER 1867-1870.
- 56 MED FOTOGRAF HUDE GENNEM DET GAMLE
ROSKILDE.
- 57 DIT OG DAT -
FORMIDLINGSSALGLISTERNE.
58 NÆSTE ÅRS MØDER.
EKSKURSION TIL D.T.H.
77 LOKALHISTORISKE UDSILLINGER.
SPALTELUKKEREN.

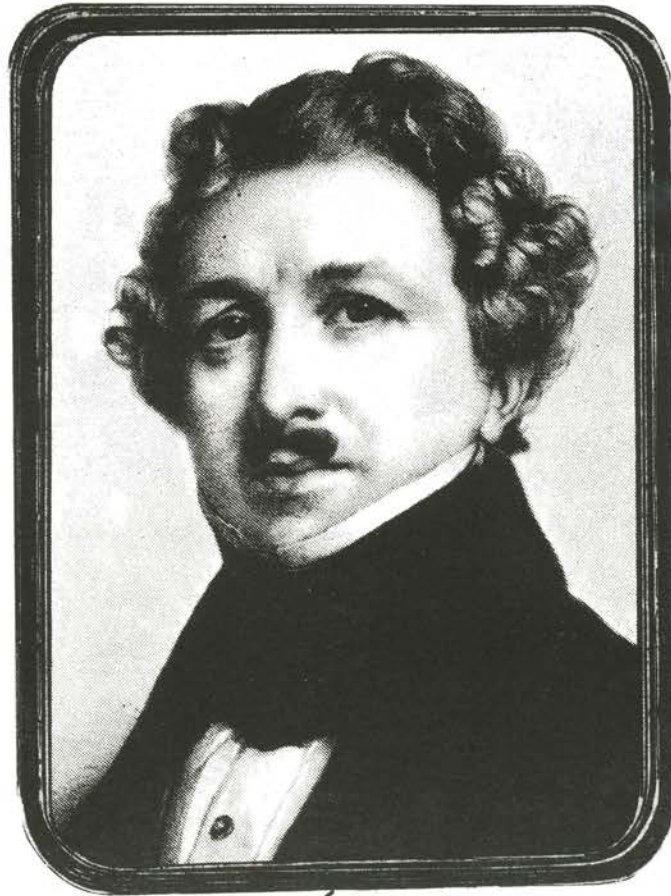
HUSK, HUSK, HUSK-
KONTINGENT.
KR. 175.00.

D.F.S. MØDELOKALER:
ØSTERBRO MEDBORGERHUS
ÅRHUSGADE 103
KØBENHAVN Ø.

MØDETIDSPUNKT: HVER 3. TORSDAG
I MÅNEDEN. KL. 19:30.

Fotografi 150 år
1839-1989

L. J. M. S. P.
Laguerre

Daguerre som fotograf.

Solens kunst

Det sidste afsnit i 150 året for fotografiets fødsel skal handle om Daguerre som fotograf, og hvorledes hans hidtidige arbejde som dioramaets mester blev grundlaget for hans første daguerreotypioptagelser dels af byen Paris, men også de mere beskedne billeder af stilleben m.m.

Dioramaet

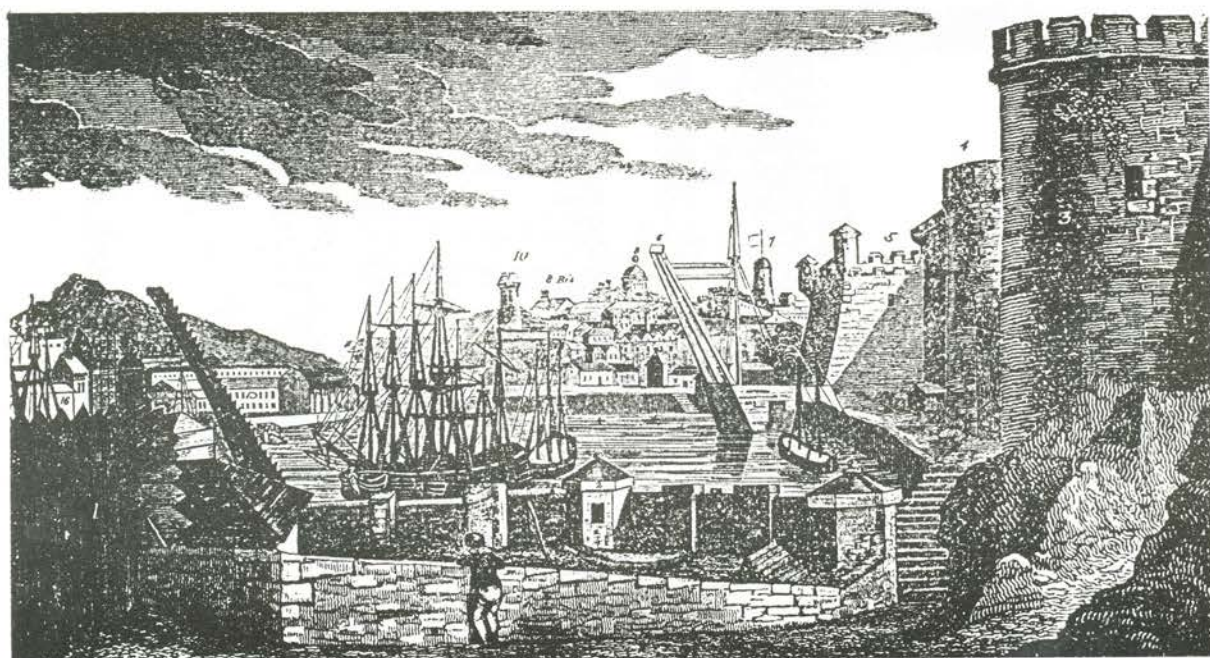
Allerede i 1820 indrettede Daguerre sit første diorama i Paris. En bygning konstrueret til dette specielle formål blev rejst, og snart strømmede pariserne til denne nye attraktion.

Daguerre var en fremragende dekorations- og teatermaler, og hans evne til at lave levende, malede tablauer, ved hjælp af al-lehånde belysningseffekter var legendarisk.

Panoramaerne kunne f.eks. være en kirke, som først blev set i dagslys, med altergang og bøn, for siden at kunne fremtræde i kunstig belysning, med snesevis af levende lys. Eller det kunne være et malerisk østrigsk landskab, med bjerge, søer og fossende vandløb, alt sammen belyst og bevæget på en sådan måde, at illusionen var forbavsende livagtig.

For at skabe disse tablauer, benyttede Daguerre sig af camera obscura.

I 1824 erhvervede han sig en unik akromatisk linse, som var konstrueret af den engelske fysiker Wollaston. Denne forbedring af hans apparatur var bl.a. med til hans vågnende erkendelse af, at det måske ville blive muligt en gang at fastholde det flygtige billede i camera obscura.

Diorama af Brest havn.
Louis Daguerre ca. 1823. Samling: Stephen White. Los Angeles.

Daguerre havde netop truffet Joseph Niépce hos den parisiske optiker Chevalier, i dennes forretning. Og fra 1829 begyndte de et formelt samarbejde, i deres bestræbelser på at finde frem til en metode, som kunne fastholde det latente billede.

Den afgørende opdagelse blev dog gjort af Daguerre i 1831, idet det lykkedes ham at opdage jodsølvets lysfølsomhed. Niépce døde desværre i 1833, og Daguerre måtte nu eksperimentere videre på egen hånd. Niépce's optegnelser har utvivlsomt været ham til stor hjælp.

Det skulle dog vise sig, at den helt afgørende handling, som førte til fotografiets opfindelse, sandsynligvis beroede på en tilfældighed.

Louis Daguerre havde en dag i 1835, som så mange gange før, eksperimenteret med at belyse nogle forsølvede kobberplader. Belysningstiderne var meget lange, og resultatet næsten usynlige billeder.

Som utallige gange før blev de elendige kobberplader anbragt i et skab, som var beregnet til affald.

Efter nogle ugers forløb kom han i bekneb for kobberplader, og ville derfor afrense nogle af de allerede brugte. Daguerre åbnede skabet, og stor var hans forundring, da han opdagede, at nogle af pladerne viste aldeles tydelige billeder.

Årsagen til dette fænomen måtte findes i skabet.

Vi formoder at Daguerre tømte skabet, hvorefter han anbragte en eksponeret plade på en hylde. Placerede herefter de udtagne kemikalier, et efter et, samtidig med, at han stillede nye eksponerede plader derind, og der kom stadig synlige billeder på pladerne.

Situationen var næsten uudholdelig. Det skulle vise sig at forklaringen var den, at han havde overset lidt kviksølv, som tilsyneladende var løbet ud i bunden af skabet. Disse kviksølvdampe påvirkede de eksponerede plader, gæden var løst. Og fotografiet var opfundet!

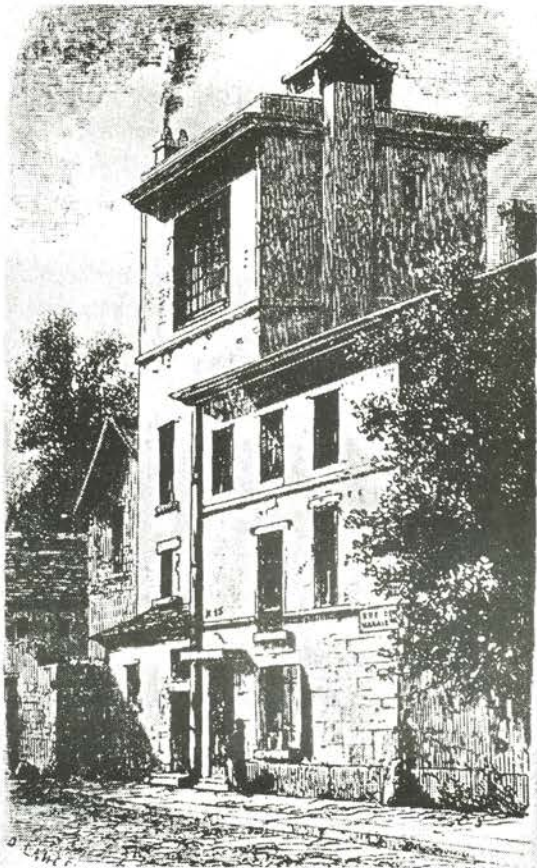
Der skulle dog gå to år før det lykkedes Daguerre at fikser billedet i en stærk opløsning af kogesalt, senere erstattet af fiksernatron, opfundet af Sir John Herschel allerede i 1819.

Daguerre kunne nu gå i gang med at "af-tage" - fotografere sine billeder.

Daguerre har efterladt sig en skriftlig beretning i "Historique et Description", publiceret den 20. august 1839. Dette sjældne skrift findes i dag kun i to eksemplarer, begge på Georg Eastman Museet i Rochester. Heri fortæller han at udgangspunktet er en forsølvet kobberplade, som er blevet

Stilleben 1837

"Maison du Diorama" - Daguerre's hus
i Rue des Marais 15. Paris.

Stol med nakkestøtte fra 1850-erne.
Musee français de la Photographie.

Hr. Jobard beskuer daguerreotypierne hos Maison Susse Freres!

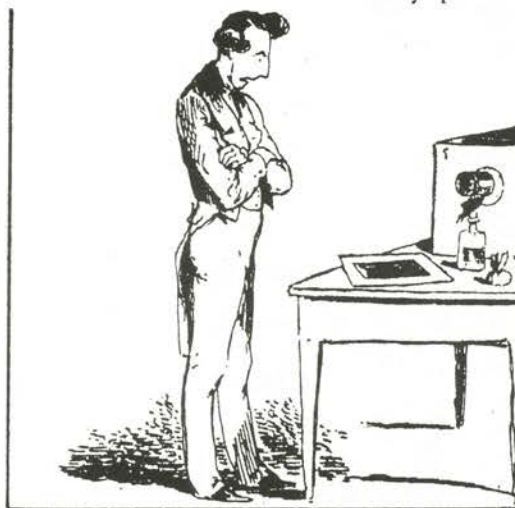
Jobard går ind for at blive "aftaget".

Trekvart time i dybeste mørke!

En sky på himmelen jog lyset bort.

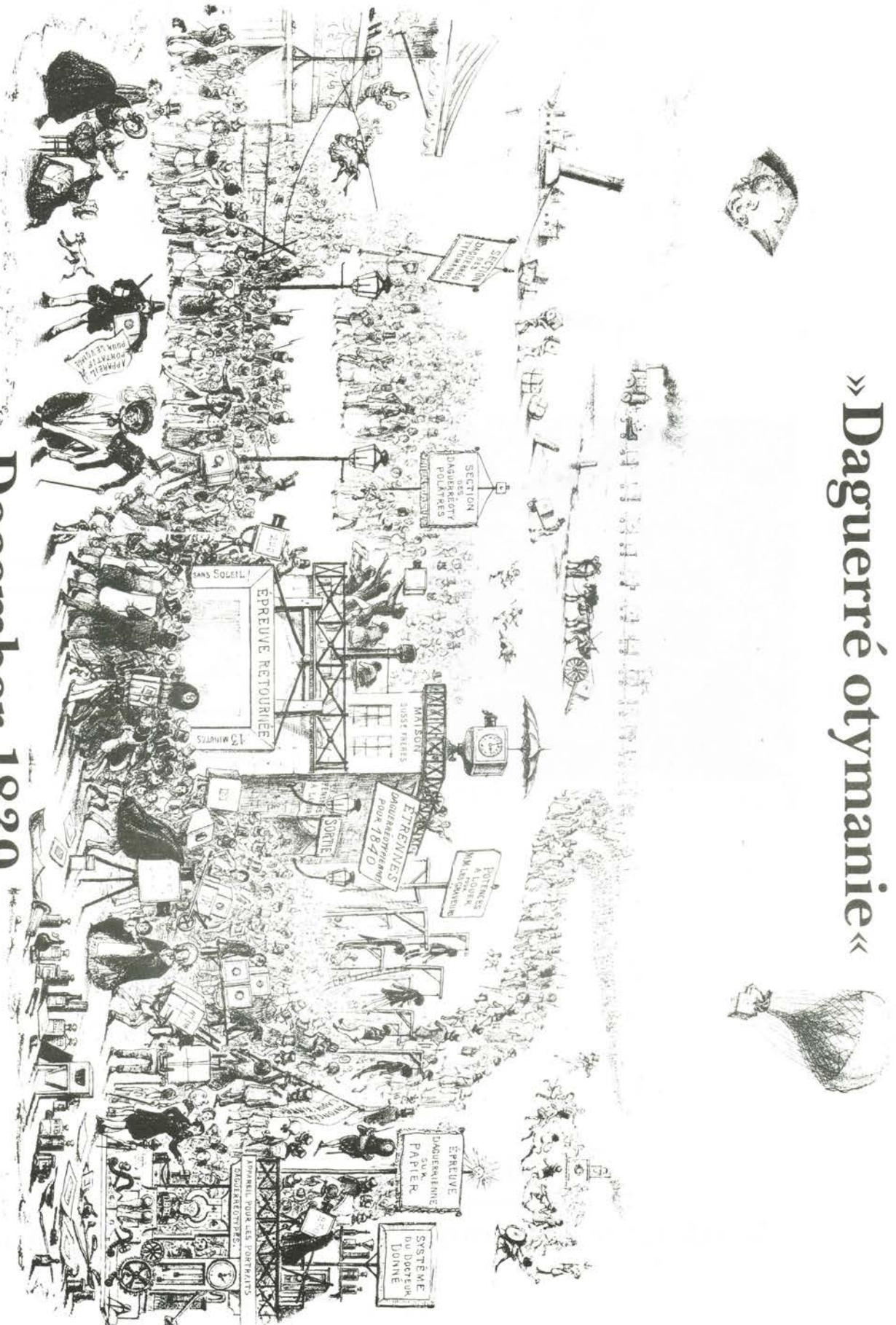

Resultatet bekymrede Hr. Jobard, spildt var de 9 franc!

Verdens første fotografiske vittighedstegning

Daguerreotypiet blev hurtigt genstand for vittighedstegnernes spidse pen. Den første tegneserie kan dateres til oktober 1839 i brochuren "Hr. Jobard's eventyr", som kunne erhverves i brødrene Susse's kunsthandel.

»Daguerre otymanie«

December 1839

Den franske litograf og satiriker Theodore Maurissets lavede i december 1839 sin berømte tuschtegning "Fantaisies La Daguerreotypomanie", som udtrykker ironisk vrede over den nye opfindelse daguerreotypien.

Til højre i billedet ses et "Dampdaguerreotypikamera", som, ukendt hvordan, optager "øjebliksbilleder" af de omkringdansende personer - til en violinspillende musikers lette toner. Det nyopfundne damplokomotiv

ser vi eksportere daguerreotypikameraer til fjerne lande. En yngre daguerreotypist fotograferer netop den balancerende danserinde på torvet. Musik og gadebelysning tjener til at understrege effekten og stemningen.

Alle ønskede at fotografere udsigten fra hans vindue, og enhver, som i første forsøg fik et omrids af tagtoppe mod himmelen, var heldig. Han kom i ekstase over skorstenspiber, han var forbavset over at se selv mørtelen mellem stenene. Kort sagt, teknikken var så ny og virkede så storslået, at selv de dårligste resultater gav en ubeskrivelig glæde.

"At ville fastholde flygtige spejlbilleder er ikke blot umuligt, som grundige tyske undersøgelser har vist, men alene ønsket om at ville det, er en gudsbespottelse.

Mennesket er skabt i Guds billede, og Guds billede kan ikke fastholdes af nogen menneskelig maskine. At fremstille en maskine der skal erstatte maleren, og som mennesket alene ved beregning vil frembringe, ligner et arrogant forsøg på at ville gøre en ende på alt skabt.

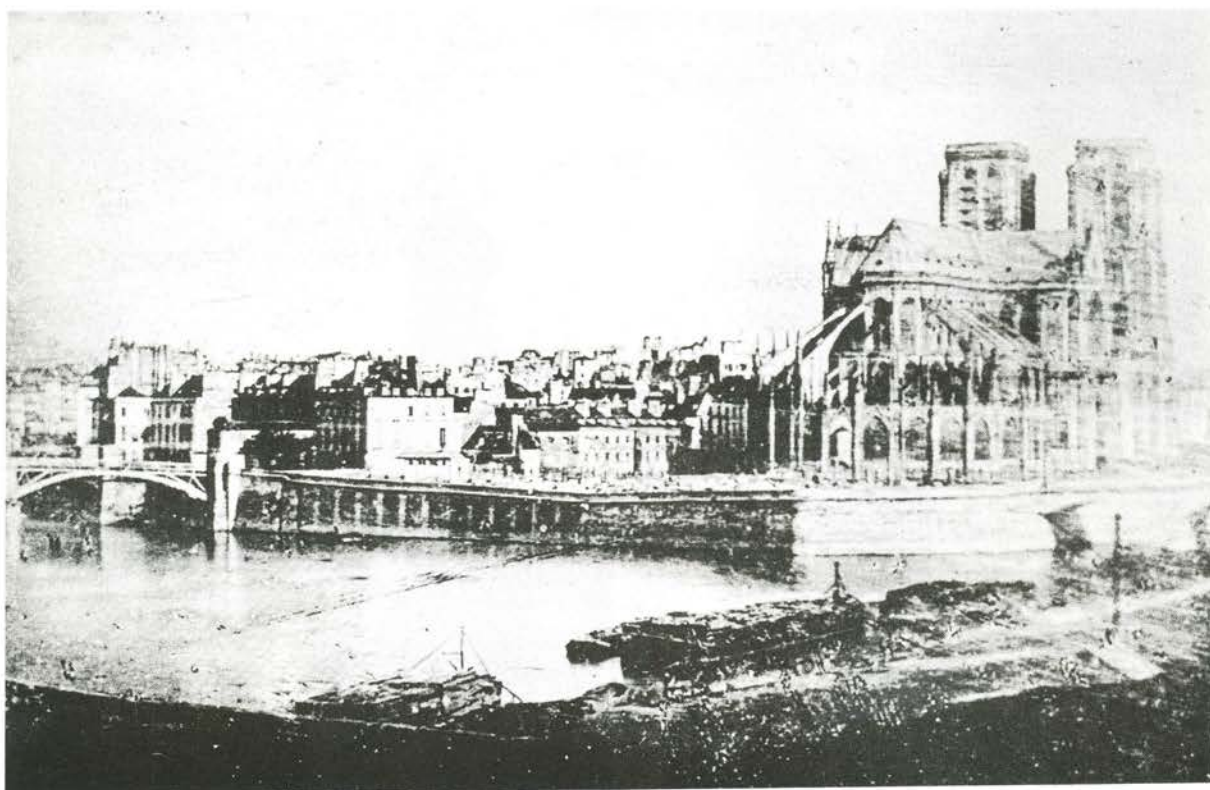
Så må det menneske, der begynder på noget sådant, anse sig for klogere end dennes verdens skaber.

Gud har ganske vist storsindet affundet sig med spejlet, dette djævelens legetøj. Sandsynligvis er formålet med denne overbærenhed, at især kvinderne skal kunne se deres enfoldighed og hovmod i spejlets glas.

Men intet spejl, hverken dets glas eller dets kviksølv, har endnu af Gud fået tilladelse til at fastholde det menneskelige åsyn på sin plade.

Gud har aldrig ladet djævelens kunster, der ligger i spejlet, stige til en sådan frækhed, at de for så let køb fik Guds billede, det menneskelige ansigt, i sin magt".

"Leipziger Stadt-Anzeiger 1839" - Oversat af Flemming Anholm.

Notre Dame. 1838-39.

højglanspoleret. Pladen bliver udsat for joddampe, hvorved lysfølsomt sølvjodid dannes. Pladen anbringes derefter i en kassette, som indsættes i kameraets bagstykke. Efter eksponeringen fremkaldes det latente billede med kviksølvdampe, fikseres i natriumklorid, hvorefter der skylles i destilleret vand.

Resultatet af denne fremgangsmåde blev, hvis den var udført med akkuratesse, et detaljerigt positivt, spejlvendt billede, som ikke tålte den mindste berøring. Pladen måtte derfor beskyttes af glas og forsegles imod oxydering.

Man formoder at Daguerre's første vellykkede optagelser er gjort i april, maj måned 1837, hvor han bliver i stand til at fikser sine optagelser.

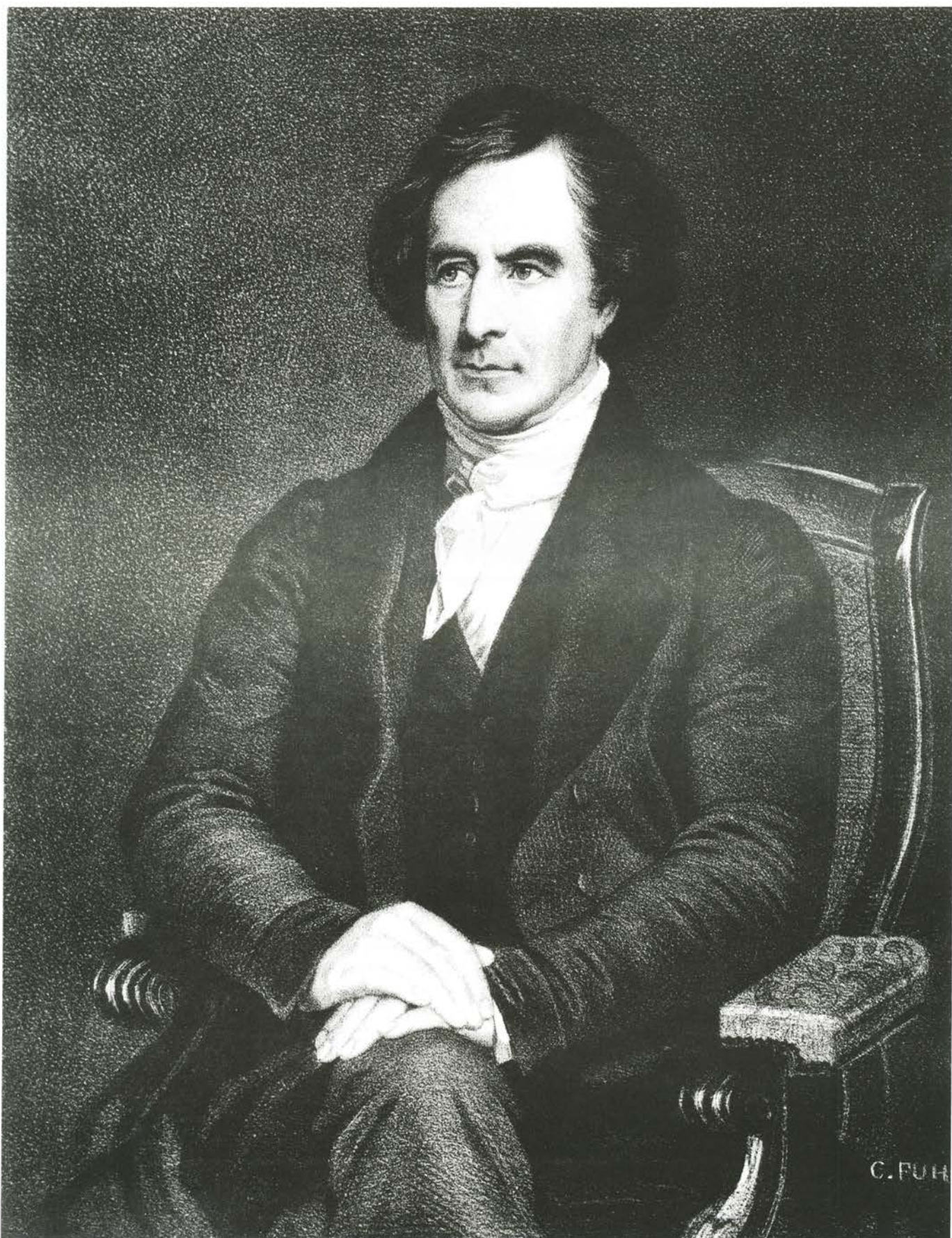
Alexander von Humbolt

I et brev dateret den 7. februar 1839 skriver den tyske friherre Alexander von Humbolt (1769-1859) til hertuginde Frederikke af Anhalt-Dessau, at han har været i Paris, og nu er vendt hjem fra det "oprørte babel".

"Lys der ved kemisk kunst er tvunget til i løbet af få minutter at skabe varige spor, og aftegne skarpe konturer af de mindste detaljer. Ja, hele den trolddom (ganske vist uden farver) som på en solklar dag i vor nordlige zone kan skabes på 8-10 minutter og i ægyptisk klarhed og ved tropisk lys-skrift sandsynligvis på 2-3 minutter, det taler til forstand og fantasi.

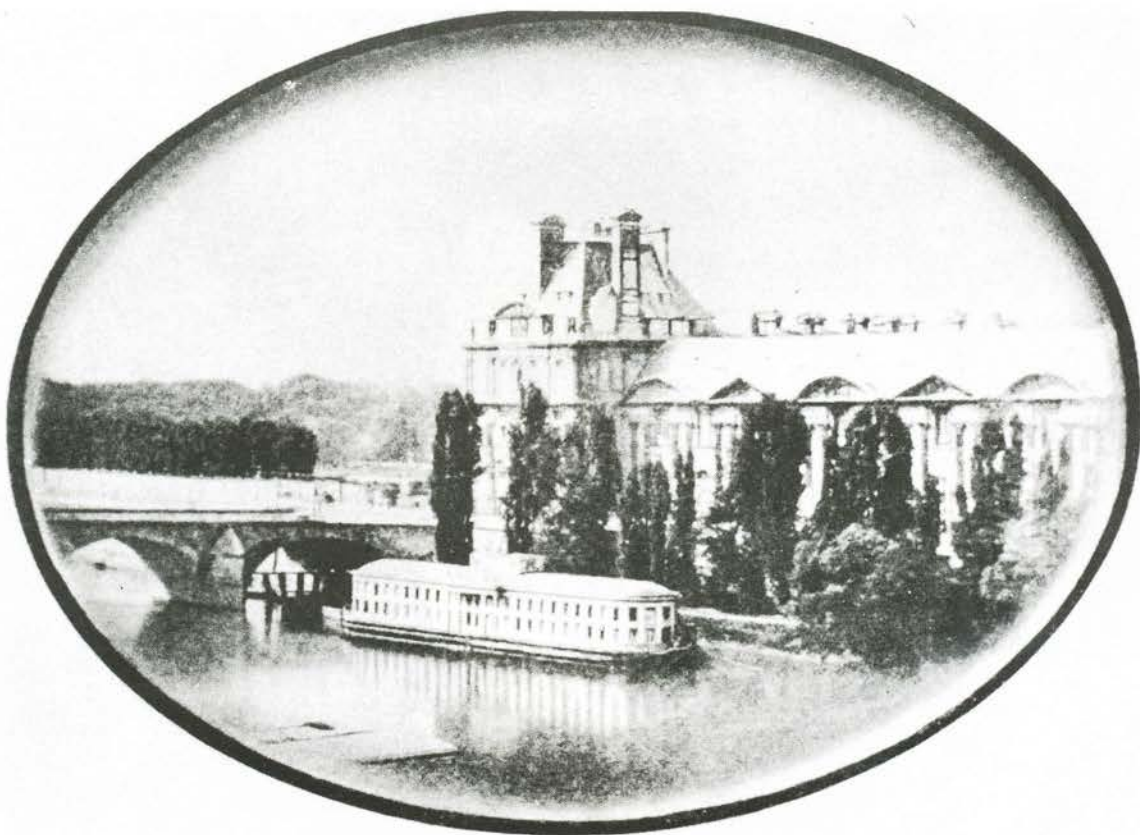
Men desværre ved hr. Arago og jeg, som har aflagt beretning til akademiet, ikke en stavelse mere end hvad der står i første nummer (januar 1839) af Comte redu de l'Institut (beretning). Ingen i Paris, bortset fra opfinderen, ved mere end vi.

Hvad der allermest beviser følsomheden af disse kemiske stoffer er, at selv måneskiven, som ikke trods brug af uhyre store Tshirnhausen-linser (grev von Tschirnhausen, 1651-1708, matematiker og optiker, fremstillede bl.a. en 80 kilo stor linse, som befinder sig i Paris) har formået at fremkalde en sværtning af klorsølv, aftegner sit billede i Daguerre's mystiske stoffer. (Humbolt kendte af gode grunde ikke Daguerre's hemmelighed, det latente billede).

Dominique-François-Jean Arago.
Stik fra ca. 1830-35.
Fundet i Paris 1989 af Flemming Berendt.

Repro: Bent Mann

Tuillerieserne set fra Quai d'Orsay. 1839.

At Arago og jeg, som meddelt i mange aviser, skulle have overværet optagelsen af månebilleder, er fuldkommen ubegrundet. Den udspekulerede mand, der sammen med familien Niepce ønsker at indkassere

200.000 franc, er så bange for at miste deres gevinst, fordi opfindelsen er "la chose plus simple du monde" (den simpleste ting af verden), hvorfor han kun har forevist sine indrammede billeder (ca. 60-70 stykker) for enkelte personer i sit diorama og endda vægrede sig ved at bringe dem til institutet.

Bedrageri eller forbedring med penselstrøg er dog slet ikke tænkeligt. Billederne har den uefterlignelige naturkarakter, som kun naturen selv kan skabe. Med rette beundrer man billederne af Tuillerieserne, optaget på tre forskellige tider af dagen.

På billeder af marmorstatuer, ja, selv af ædelstene taget ved lampelys, vises alle stenenes uregelmæssigheder og bløde slag-skygger, som på den sarteste sortkridttegning. Hvis, som opfinderen hævder, det stof i hvilket sollyset sætter sine blivende spor, let kan medbringes på rejser, så vil sandsynligvis deputeretkammeret på Arago's forslag yde de 200.000 franc.

Det må befrygtes, at den skarpsindighed, som har ledet Daguerre og ladet ham udvælge de stoffer, som kendes af alle kemikere, vil lede andre inspirerede ind på den samme vej; og virkelig, i samme øjeblik, jeg skriver dette, har jeg modtaget en engelsk indsigelse fra Mr. Fox Talbot.

Det er mig kært, at brevet ikke nåede mig i Paris, fordi der kan opstå en ubehagelig prioritetsstrid heraf. Men hvordan kan man forstå, at den fornemme englænder har holdt en sådan opdagelse så længe in petto (for sig selv)

Da deres kongelige højhed interesserer sig så meget for denne sag, tillader jeg mig at sende dem vedlagt Hr. Talbot's brev. Til lige en beretning fra Hr. Daguerre, som også er en sjældenhed, fordi han ellers ikke udleverer den.

Jeg beder Deres kongelige højhed ikke ulejlige Dem med at returnere disse skriftstykker, medmindre de skulle komme i alvorlig strid med hinanden". A.V. Humbolt. Berlin den 7. februar 1839.

Oversættelse: Flemming Anholm

De udvalgte daguerreotypibilleder, alle optaget af Daguerre er udvalgt blandt de relativt få, som har overlevet de 150 år.

Louise Georgina Daguerre.
Daguerreotypi "aftaget" af Daguerre ca. 1845.

COLLECTIONS
de la Daguerre
MUSEUM

Monsieur

Le Realisme by son grand qui
jeut survenir sur cette terre, est celui
de la vertu d'un mari bien cher,
mon bienheureux époux dont le
caractère loyal son état connu,
à la guerre, dont la renommée et
sans malade aucune de carrière
se oblige - auront lieu de moi,
stabilité de ses heures, dans l'at-
tente de son bien-être, dans l'at-
tente de son bien-être, dans l'at-
tente de son bien-être.

Je suis, Monsieur en fin
je suis à tout de son bien-être,
et agréé à l'usage de son bien-être
remerciements
Je Daguerre

Bry sur Marine, le 11 juillet 51

Brev fra fru Daguerre den 11. juli 1851,
hvori hun annoncerer Daguerre's død.

Den allerstørste ulykke, der kan ind-
træffe på denne jord, er tabet af en kær
ægtemand, min salige ægtefælle, hvis
loyale karakter var kendt for Dem.
Hr. Daguerre har lige afsluttet sin kar-
riere - uden nogen som helst sygdom.
Hans sørgehøjtidelighed vil finde sted i
morgen, lørdag, kl. 10 i Bry-sur-Marne
kirken, vores sognekirke.

fru Daguerre. ●

Repro: Bent Mann

Fotografen Christian PIIL

Ida Haugsted

Guldsmeden, opfinderen og fotografen Christian Actonius Theodorus Piil blev født den 20. januar 1804 på Løjtved ved Svendborg og døde den 2. oktober 1884 i Kristianstad i Sverige. Han var søn af forpagter Rudolf Frederik Piil og Else Birgitte Nyholm. Christian Piil, der blev udlært som guldsmed, nedsatte sig 1831 i Århus og giftede sig året efter med Zarette Jensine Lindbom (1807-1853). Parret fik i ægteskabet 5 børn. I 1837 flyttede Piil til Badstuegade i "det første Sted paa højre Haand, nærmest det lille Torv." Men Piil var ikke bare guldsmed, han puslede med mange eksperimenter. Således opfandt han i 1838 en fyldepen og fik fem års privilegium, han blev også en af Danmarks allerførste fotografer.

Christian Piil optaget i 1860-erne, formentlig af sønnen Christian Frederik Piil. Visitkortfotografi. Det Kgl. Bibliotek.

De første daguerreotypier

I august 1839 udgav Daguerre sin vejledning i at daguerreotypere. Piil kunne ikke læse fransk, men professor G.F.Ursin, der var redaktør af "Nyt Magazin for Kunstnere og Haandværkere", sørgede for, at der blev trykt en oversættelse af de vigtigste afsnit af Daguerres bog (no.15-18 1839). Piil kastede sig med ildhu over den spændende anvisning på, hvordan man kunne fastholde et billede på en sølvbelagt kobberplade. Man kunne stadig ikke købe apparater herhjemme, men det var ingen hindring for Piil. Han byggede selv et kamera efter Daguerres beskrivelse og brugte et almindeligt brændglas som objektiv.

Det varede ikke længe før han kunne præsentere sine første daguerreotypier for den undrende offentlighed. Aarhus StiftsTidende skrev den 31. januar 1840: "Herværende Guldsmed Piil har ved et Daguerreotyp-Apparat efter Beskrivelse i Prof.Ursins Magazin optaget et Billede, som uagtet det har været paa en mørk Dag uden Solskin, dog viser hvor tydeligt og tro Naturen kan gjengives derved. Hvo som interesserer sig for denne vidunderlige Opfindelse kan faa det optagne Billede at see hos Hr.Piil, der gjør sig en Fornøielse af at forevise det. Imidlertid vil han nu optage et større, og som han haaber, fuldkomnere".

Marhuus. Hørværende Guldsmed Piil har ved et
 Daguerreotyp-Apparat efter Beskrivelsen i Prof. Arfins
 Magazin optaget et Billede, som, uagtet det har været
 paa en mørk Dag uden Solkin, dog viser hvor tydeligt
 og tro Naturen kan gjengives derved. Hvo som intere-
 serer sig for denne vidunderlige Opfindelse, kan faae det
 optagne Billede at see hos Hr. Piil, der gjør sig en
 Fornøielse af at forevise det. Imidlertid vil han nu op-
 tage et større, og som han haaber, fuldkomnere.

31. januar 1840.

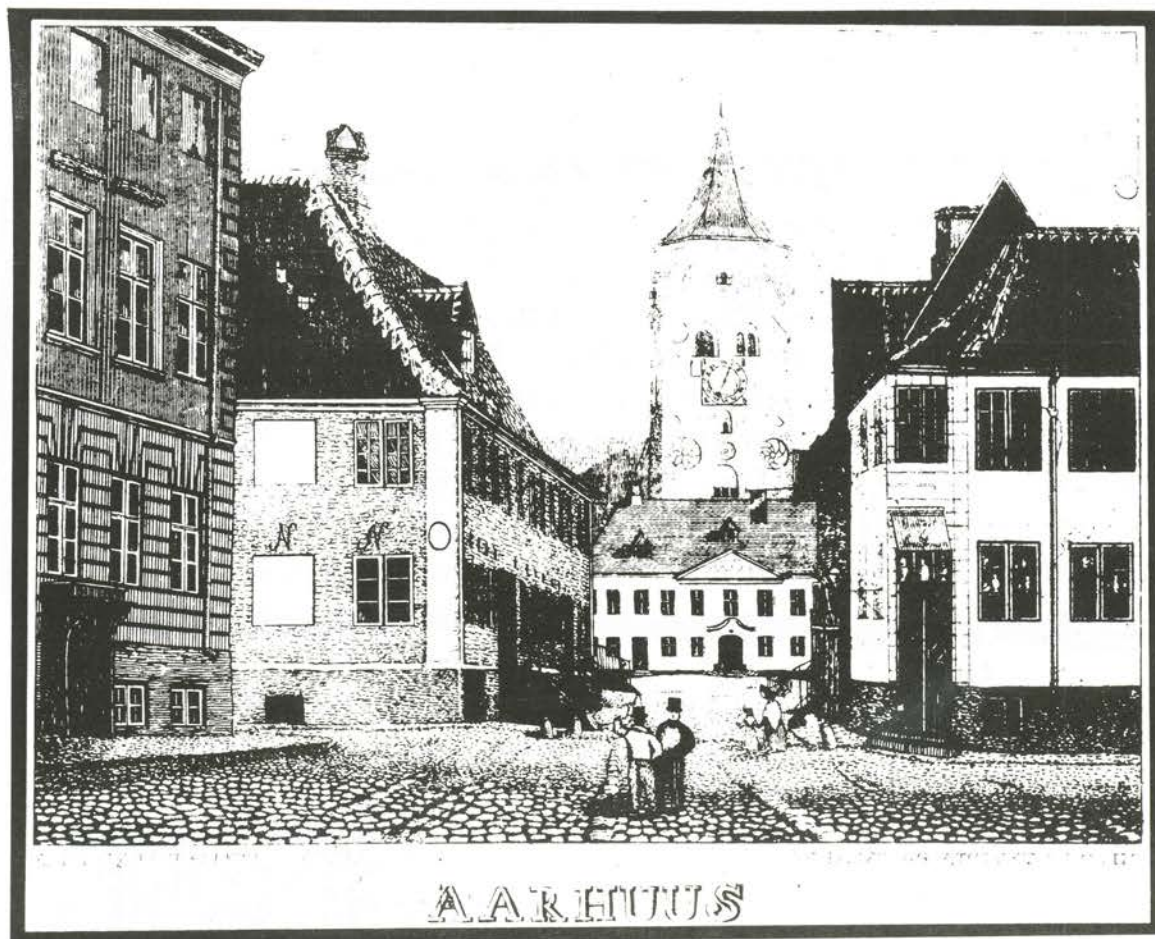
Stifts-Tidende melder ikke noget om, hvad
 billedet forestillede. Der kan både være
 tale om en opstilling, optaget i værkstedet,
 eller et gadebillede. Pladen var lille, hvor
 lille får vi heller ikke noget nærmere at
 vide om, men at fotografiet er optaget før
 slutningen af januar måned. Det betyder,
 at Piil kun har brugt nogle uger på at kon-
 struere et kamera i løbet af december 1839.
 En fotograf var født, og Århus kan bryste
 sig af at være først på pletten herhjemme.

Dog var der skarp konkurrence fra Køben-
 havn. Her kunne man på samme dato læse
 en kort meddelelse i Fædrelandet:

"Daguerreotypier forsøges her af Cpt. Hoff-
 mann paa den militaire Høiskole."

Men der var tilsyneladende stadig ikke tale
 om et præsterbart billede. Samme artilleri-
 rikaptajn Johan Christopher Hoffmann (1799
 -1874), der underviste på skolen i fysik og
 kemi, havde den fordel, fremfor Piil, at
 han allerede havde et daguerreotypikamera
 til sin rådighed. Den Militære Højskole hav-
 de nemlig anskaffet sig et i Paris, købt hos
 fotografen og fotohandleren Lerebours i
 Paris. Det findes nu på Danmarks Tekniske
 Museum i Helsingør.

Men en måned efter, den 22. februar 1840,
 skrev Fædrelandet, at man havde set en-
 kelte af Hoffmanns plader, der var både
 skarpe og tydelige. Fotografierne omtales
 af Berlingske Tidende den 2. marts. Hoff-
 mann havde taget en meget smuk udsigt
 over Kongens Nytorv i de første klare dage
 i januar måned; altså samtidig med Piil.
 Endvidere havde J. Hellerung, der underviste
 på Polyteknisk Lærestalt, taget et flot
 daguerreotypi af Rosenborg Slot, som havde
 været vist i Selskabet for Naturlærens Ud-
 bredelse. Hellerung behøvede heller ikke
 selv at bygge et kamera. Han kunne benyt-
 te sig af det Giroux kamera, som Christian
 Tuxen Falbe havde købt i Paris og sendt
 til prins Christian Frederik (Christian VIII).
 Prinsen havde foræret kameraet til sin
 gode ven rektor for Polyteknisk Lærestalt
 H.C. Ørsted (Objektiv 45 1989).

Piil's eget stik af hans daguerreotypi fra marts 1840 af Lille Torv i Århus. Udgivet i "Nyt Magazin for Kunstnere og Haandværkere" i juni 1840. Det Kgl. Bibliotek.

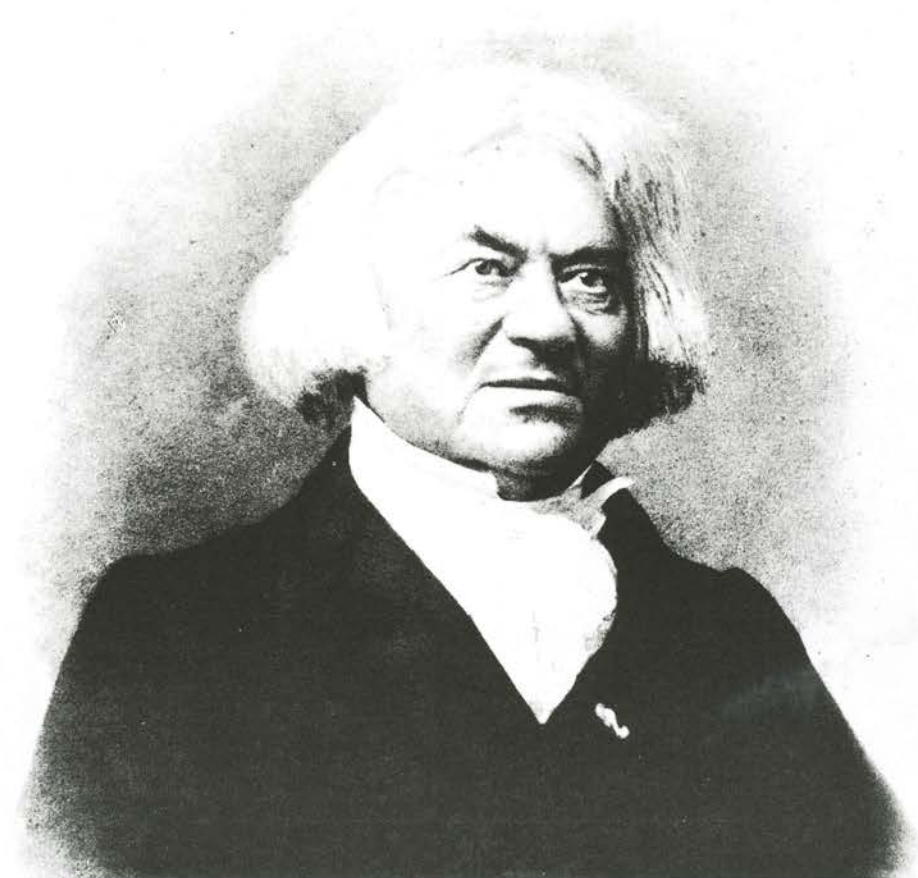
Lille Torv i Århus

Just Mathias Thiele (1795-1874), der i en menneskealder var sekretær ved Kunstakademiet i København, skriver i sine erindringer "Af Mit Livs Aarbøger" (1917), at dengang daguerreotypier var en sensation i Europa, havde han hørt, at Piil med de få oplysninger der var i bladene var begyndt at eksperimentere, og at det var lykkedes ham at optage et daguerreotypi. Ursin fulgte Piils eksperimenter på nært hold, og i juni 1840 udsendte han en radering til "Magazin's" læsere. Motivet var Lille Torv i Århus. Ursin forklarede, at Piil ikke tidligere havde beskæftiget sig med kobberstik. Derfor viste prøven, lavet af fotografen selv, hvilken betydning Daguerres opfindelse havde til "om ikke umiddelbart at erstatte Maleriet, dog umiddelbart at tjene Kunstneren, da han her har langt fortrinligere Hjælpemiddel til at optage Prospekter, end Camera-Obscura 'et."

Piil fortsatte sine fotografiske forsøg og prøvede at finde ud af, hvordan man kunne ætse de optagne prospekter, så man kunne trykke og udgive dem. Det kostede ham meget slid og mange penge, men ville ikke lykkes. Han gav derfor op, men det bevirkede, fortæller han selv, at han blev optaget af fotografering.

I København

I 1843 flyttede Piil til Halmtorvet 68 i København. Han brugte mange penge og timer på at arbejde med ætsede zinkplader, og opfandt kemitypiet, der er en form for stregætsning. Nogle af hans forsøg blev udstillet på Charlottenborgudstillingen - et Danmarkskort, en radering af W.Kyhn - og en gipsafstøbning af den fordybede plade. P.R.Porse har gjort opmærksom på en kilde i Landsarkivet i Viborg, der meddeler, at han den 19.maj 1843 modtog en stor belønning for sin opfindelse: "Guldmed Piil belønnes for en Opfindelse med 10.000 Rd. af Finanskassen imod at han forpligter sig til at offentliggøre sin Opfindelse, inden Udløbet af 2 Aar fra 1ste Juli d.A. at regne" (Århus Amt 1799-1902 Indkomne Breve Q, arkivnr.B. 6, 534).

Direktøren for Det Oldnordiske Museum (Nationalmuseet), Christian Jürgensen Thomsen. Albumin aftryk af fotografisk optagelse fra 1864 efter et tyve år gammelt daguerreotypi. Signeret "C.A.F. Piil's photographiske Institut, Vimmelskaftet No. 46. Eneberettiget den 17. juni 1865". 22,5x17,5 cm. Statens Museum for Kunst, Kobberstiksamlingen.

Vi kender ikke meget til Piils første daguerreotypier. Men han har utvivlsomt arbejdet med portrætter, der blev almindelige herhjemme omkring 1842. En af vore tidlige portrætfotografer var også guldsmed. Mads Alstrup (1808-1876) åbnede sit første fotografiske atelier i et skur i Kongens Have i august 1842 og annoncerede med, at han optog portrætter. Piil havde formentlig ikke et egentlig fotografisk atelier, da han i disse år hovedsagelig beskæftigede sig med kemitypi.

Piil havde dog ikke lagt fotografering på hylden. Han optog flere daguerreotypier af Christian Jürgensen Thomsen (1788-1865), der var direktør for Det Nordiske Oldsagsmuseum på Christiansborg. Der gik tyve år før Thomsen udsendte sit portræt, men få måneder før sin død sendte han visitkortfotografier ud til sine venner. Piil havde gjort nye optagelser efter det gamle daguerreotypi.

Christian VIII og udlandet

Piils kemitypimethode, der blev offentliggjort i Berlingske Tidende den 14. august 1845, brød afgørende med hidtil kendte grafiske reproduktionsmetoder. Det var netop i denne periode, at Thiele lærte Piil at kende. Guldsmeden opsøgte ham en dag for at vise ham sine eksperimenter og derved etableredes kontakten med Christian VIII. Kongen traf Piil ved et møde i vasekabinetet på Amalienborg. Thiele og Piil udgav sammen en Danmarks geografi "Kortfattet Beskrivelse af den danske Stat" (1845), der i øvrigt blev flittigt benyttet af danske soldater i krigen 1848.

G. Rosenkildes Atelier

Vingaardsstræde No. 1

Kunstakademiets sekretær og Kobberstiksamlingsens leder Just Mathias Thiele med devisen: "Med Forstanden vide vi, men vi tro med Hjertet" og underskrift i facsimile. Visitkortfotografi af Georg Rosenkilde, Vingaardsstræde 1, 1871. Det Kgl. Bibliotek.

Umiddelbart efter rejste Piil til udlandet i over ti år. Han arbejdede med kongelig understøttelse i Leipzig på Friedleins grafiske anstalt og udgav her bogen "Die Chemotypie" (1846), der beskrev hans opfindelse. De følgende år var han optaget af forskellige sikkerhedsgrafiske reproduktionsmetoder i seddeltrykkeriet i Chemnitz, og i 5 år arbejdede han ved det kejserlige trykkeri i Wien. Han beskæftigede sig blandt andet med at finde en metode til at ætse daguerreotypier, der jo i deres natur var unika.

Radirung von Albrecht Dürer.

Abdruck eines geätzten Daguerreotyp-Bildes.

Von der k. k. Hof- und Staatsdruckerei in Wien. 1855.

Radering fra Piil's bog.

I to år arbejdede han med fototypi, der var meget vanskelig at udføre tilfredsstillende. Piils problem var, at da han endelig havde fundet en tilfredsstillende reproduktionsmetode i begyndelsen af 1850erne, var der ikke mere et reelt marked for kopiering af daguerreotypier. Fotografien udviklede sig hurtigt, og det blev almindeligt at arbejde med papir- og glasnegativer i stedet for de besværlige kobberplader. Ikke desto mindre publicerede Piil resultaterne af sine forsøg i Wien i skriftet: "Über das Atzen und Abdrucken von Daguerreotyp-Bildern" (1855).

Men han måtte erkende, at der var store besværligheder forbundet med den galvaniske mangfoldiggørelse af ætsede plader og den efterfølgende trykning. Piil fortæller dog selv, at det havde været et af hans lykkeligste øjeblikke, da han endelig kunne lave en fuldkommen vellykket ætsning efter et daguerreotypi. Han opnåede, at hans tryk-voks aftryk tydeligt viste selv mikroskopiske enkeltheder under lup. Thiele forklarer, at efter Piils mange gode forsøg, brugte andre hans metoder.

Fotograf i København

Piil etablerede i 1856 et værksted i Farvergade 130 (nu nr.22) på 1.sal. To år senere slog han sig sammen med sin søn Christian Frederik Piil (1837-1900) i et værksted i Vimmelskaftet 46, hvor de begge virkede til omkring 1866. Kort efter sin hjemkomst udgav Piil et tidsskrift, der dog kun udkom med to numre i januar og februar 1856: "Maanedsskrift til nyttige Kundskabers Udbredelse". Han skrev selv artiklerne i bladet, der blandt andet handlede om fotografiets historie, om daguerreotypier og talbotypier (papirbilleder). Desuden skrev han en længere artikel om hvordan man arbejdede med et fotografiapparat.

Da visitkortfotografiet blev introduceret herhjemme, arbejdede han på et tidligt tidspunkt med denne populære genre. Hans forsøg omtales i tidsskriftet "Nord og Syd" (Ny Række III 1857,s.120):

"Man har endvidere forenet den nye Kunst fotografien med Galvanoplastiken, saa at, strax efter at et Billede er frembragt, er det en Plade brugelig til at trykke med, og man kan saaledes for billig Pris trykke sit Portrait paa Visitkort, hvorom Læserne vistnok have seet Adskilligt i Aviserne eller maaske endog selv gjort Erfaring, da f.Ex. Hr.Piehl i Kjøbenhavn kan levere Sligt." Piil har utvivlsomt været en meget benyttet portrætfotograf, men vi kender kun få af hans billeder. Dog kendes han portræt af arkitekten G.F.Hetsch, der omtales i Folkets Avis no.56, den 7.marts 1863. Portrættet, var ikke optaget "live", men efter W.Obermanns stik af H.Olriks tegning. På visitkortfotografiets bagside står:

Visitkortfotografi af arkitekten G.F. Hetsch efter W. Obermanns litografi af H. Olriks tegning. Piil reklamerede med fotografiet i Folkets Avis 7. marts 1863. Det Kgl. Bibliotek.

"C.Piils fotogr. Atelier Vimmelskaftet 46 Kjøbenhavn".

I den annonce Piil havde i avisen, advarer han indtrængende andre fotografer imod at kopiere hans optagelse. Budtz Müller & Co udsendte dog det samme portræt som visitkort få år senere.

I Kobberstiksamlingen

Siden begyndelsen af 1860erne var Piil ansat som fast fotograf ved Kobberstiksamlingen oprettet af Thiele. Han arbejdede jævnlig arbejdede med Piil, der "i Atelieret paa Loftet besørgede Kobberstiksamlingens Sjældenheder copierede til de aarlige fotografiske Hefter". Disse otte fotografiske hefter, udgivet 1862-69 af Piil, "Cabinet Royale d'Estampes a Copenhague", må være blandt Danmarks tidligst udgivne kunstfotografier.

N° 424.

Efter Originalen i
Thorvaldsens-Museum

From the original in the
Thorvaldsen-Museum.

Nach dem Original in
Thorvaldsens-Museum.

D'après l'original dans le
Musée Thorvaldsen.

C. Piil's fotogr. Institut
Kjøbenhavn.

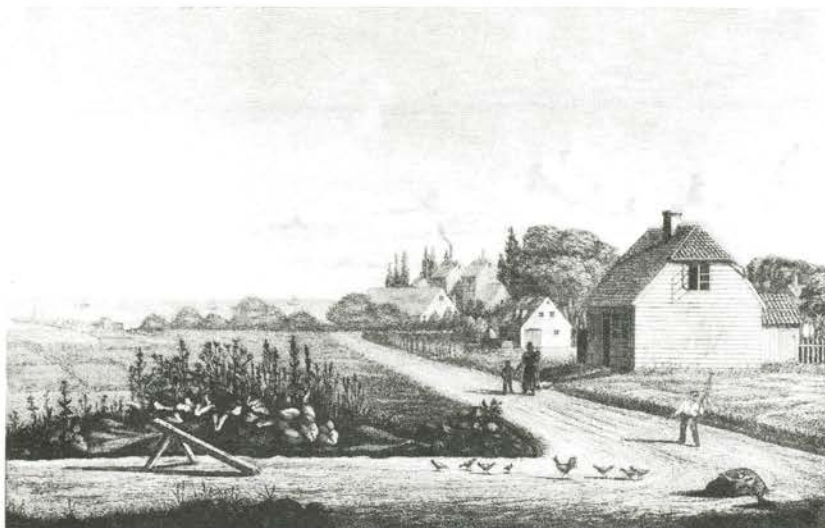
En af Piil's første fotobøger var 40 tegninger af Hans Holbein den Yngre, der blev udgivet uden retouche med en kort introduktion skrevet af Thiele på fransk "Quarante Feuilles" (1861). Samme år modtog Piil fortjenstmedaljen i guld, og i april udgav han med understøttelse af den Reiersenske fond den første fotografiske håndbog skrevet på dansk: "Photographisk Haandbog", hvor han gav anvisninger på, hvordan man skulle indrette et atelier og bruge lyset bedst muligt. Han forklarede også udføreligt forskellige fotografiske teknikker, som f.eks. daguerreotypi, talbotypi, fototypi og stereoskopbilleder. Den blev hurtigt udsolgt og der udsendtes i 1864 en ny revideret udgave "Veiledning for begyndende Photographer", der bl.a. beskrev nye teknikker som aftryk på albumin papir. Men han undlod kapitlet om daguerreotypi, fordi han mente, det var forældet.

På Thorvaldsens Museum

Den senere hoffotograf Georg Emil Hansen (1833-1891) havde i 1854 fået museumsinspektør Ludwig Müllers tilladelse til at optage fotografier i Thorvaldsens Museum. Der havde før været flere henvendelser fra fotografer, men da det var forbundet med tekniske vanskeligheder, var det aldrig blevet til noget. Hansen brugte heller ikke sin tilladelse, og den første fotograf der arbejdede i museet var Edouard Meyer (1813-1880), som var uddannet i Paris. Han søgte om eneret i marts 1857 og udsendte i de følgende år over hundrede fotografier af Thorvaldsens figurer, der blev forhandlet af A.Levy i Pilestræde. Salget gik åbenbart godt, for i 1861 søgte han om tilladelse til at fotografere i yderligere tre år. Dette blev imødekommet.

Hebe udført af Thorvaldsen i 1806, og fotograferet i museet af Piil i 1863. Visitkortfotografi No. 424 med eneret. Det Kgl. Bibliotek.

I foråret 1863 havde Piil udsendt 52 visitkortfotografier hos Andreas Schou. De viste Thorvaldsens og andre danske kunstneres arbejder (Dansk Boghandlertidende 25.april og 2.maj 1863). Piil havde ikke tilladelse til at arbejde i Thorvaldsens Museum, men havde optaget fotografierne efter biscuitfigurer fra Den kgl. Porcellainsfabrik. Da billederne var populære ønskede Piil at fotografere i selve museet, hvor opstilling og belysning gjorde det muligt for ham. Den 18.juli 1863 skrev han en ansøgning til Ludwig Müller, i hvilken han oplyste, at han ville arbejde med tørre kolloidumplader, "saaledes at Alle saavel For- som Efterarbejder, foretages udenfor Museet". Piil kunne berolige museets bestyrelse med, at kunstværkerne ikke ville tage skade og der ville heller ikke være nogen ubehagelig lugt, eller "pludselige Uddunstninger etc." i lokalerne. Müller godkendte projektet fire dage senere, men bad Piil underskrive en erklæring om, at Kunstakademiets bestyrelsesmedlemmer skulle godkende de fotografier, der blev sendt ud til offentligheden. Museet ønskede at sikre sig, at fotografierne var af god kvalitet. Piil skrev til museet den 23.juli 1863: "Jeg forpligter mig til, efterhaanden som jeg tager negative Plader,

Piil's egen ætsning, formentlig efter et daguerreotypi, af Ny Kalkbrænderihavnen på Østerbro. 1857. På billedet ses de karakteristiske træhuse, der lå indenfor forsvarets arealer. 26,3x39 cm. Statens Museum for Kunst, Kobberstiksamlingen.

at forelægge Dhr. Etatsraad Thiele, Prof. Bissen og Prof. Müller, Aftryk af samme til Bedømmelse, og ikke lade Aftryk af andre i Musæet tagne Plader komme ud i Publikum end af dem, af hvilke de nævnte Herrer have approberet Prøveaftryk." (Thorvaldsens Museum arkiv, Mappe 4 C 1863).

Museet ejer i dag ikke et eneste af Piils fotografier, men der er to bevaret i Det kgl. Bibliotek. Et visitkortfotografi viser Thorvaldsens Hebe statue fra 1806, et andet relieffet "Hyrdinde med en amorin-rede" udført i 1831. Visitkortene var beregnet på et internationalt, købelystent publikum, og Piil stemplede bagpå på fransk, engelsk og tysk "Efter Thorvaldsens Museum C. Piil's photogr. Institut. Kjøbenhavn".

I 1865 modtog Piil støtte fra den Reiersenske fond, for at gøre sig bekendt med mekaniske hjælpemidler til at tilberede fotografisk papir til aftryk af negativer, men kun få år efter trak Piil sig tilbage fra det fælles atelier. Sønnen Christian Frederik fortsatte alene til omkring 1870 i Admiralgade 10, og rejste senere til Kristianstad.

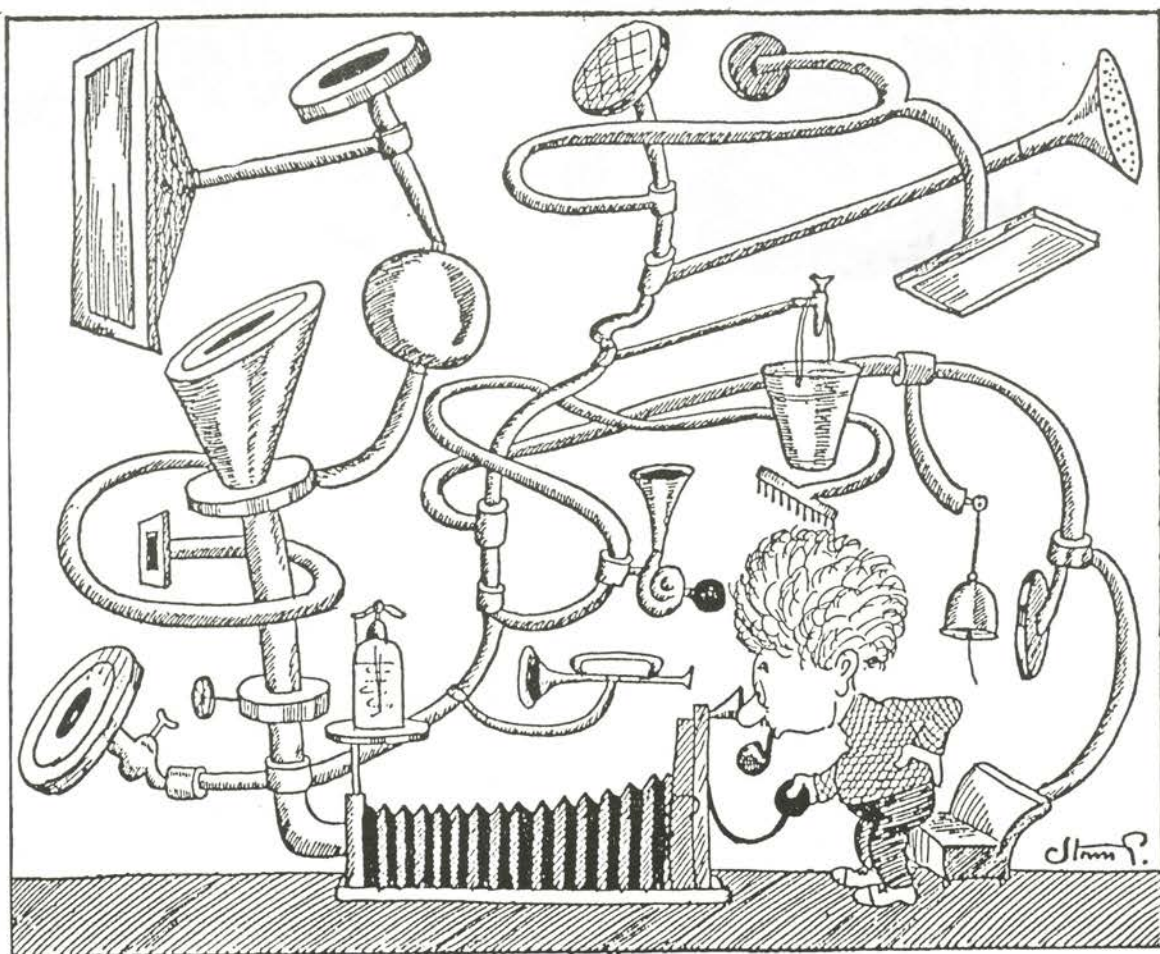
Slutspil

Christian Piil følte i sine sidste år, at han levede glemt og overflødig. Desuden var han fattig og vel også en skuffet mand. For at gøre nytte skrev han i 1871 et hefte, en art håndbog i grafiske teknikker, som han forærede til Kobberstiksamlingen. Han havde opgivet at få arbejdet trykt, men mente, at hans livslange erfaring kunne gavne yngre folk. I heftet omtales bl.a. fotoradering, fototypi, litografi m.v. ofte illustreret med hans egne tegninger. En ætsning af Piil findes også i Kobberstiksamlingen. Den er formentlig lavet efter et daguerreotypi, der viser Ny Kalkbrænderihavn på Østerbro i 1857.

Kilder:

- B.Ochsner: Fotografer i og fra Danmark til og med år 1920. I-II. København 1986, s.179.
 Dansk Biografisk Leksikon II 1982. (P.Steen Larsen), s.369.
 I.Haugsted: Lysets Spor. Objektiv nr 45, Temanummer 1989.
 - Piil's daguerreotypi af C.J.Thomsen. Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie 1988.
 G.Posselt: Tegnebogens kontante tryksager. Danmarks Grafiske Museum. Odense 1989, s.10. ●

FOTOGRAFIENS TRIUMF..

Fotografiens triumf. Der gives som bekendt utallige variationer af fotografiapparater - ja, man tør måske sige, at det er det apparat, som har gennemgået den største udvikling og ikke som f. eks. Bismarcksklumpen, der stadig er den samme. Vedfølgende apparat er et »forvirringsbillede-apparat«. Det kan optage de mest fortvivlede situationer, såfremt fotografen er oplagt. Det kommer således udelukkende an på fotografen, så apparatet er for så vidt unødvendigt.

Super Ikonta

Niels-Ove Roglighed

6 × 6

532/16 - betegnelsen på Zeiss Super Ikonta 6x6 cm, bælgkameraets ukronede konge.

Da kamerafirmaet Zeiss Ikon i slutningen af 1939 udsendte sit sidste førkrigs-katalog, var det ikke uden en vis stolthed. Næppe noget andet firma kunne på dette tidspunkt præsentere et hovedprogram på over 40 forskellige apparater. Fra det mindste Baby Box 3x4, Nettar og Ikonta fra 4,5x6 til 6,5x11, alle formater var repræsenteret. Super Ikonta i 4,5x6, 6x6 og 6x9. Flagskibene Contax og Contaflex var apparater i den mere kostbare gruppe. Og endelig det 2-øjede spejlreflexkamera Ikonflex, fremstillet i forskellige varianter, en hård konkurrent til Rolleiflex og Rolleicord.

Det må have været lidt af en satsning af Zeiss Ikon at markedsføre et så kostbart kamera her midt i depressionen, men ofte viser det sig jo, at kvalitet er vigtigere end pris. Og modellerne var da også i produktion i 20-25 år, kun afbrudt af krigen. Året efter krigsudbrudet i 1939 begyndte fabrikken at omstille sig til krigsproduktion, hvilket skulle vare indtil 1945. Fabrikken blev flyttet til Stuttgart, og en mere fredelig produktion blev sat igang. Man genoptog produktionen af næsten de samme modeller som før krigen, i starten uden større ændringer. Kun langsomt kom der så meget gang salget, at der blev baggrund for forbedringer og nye modeller.

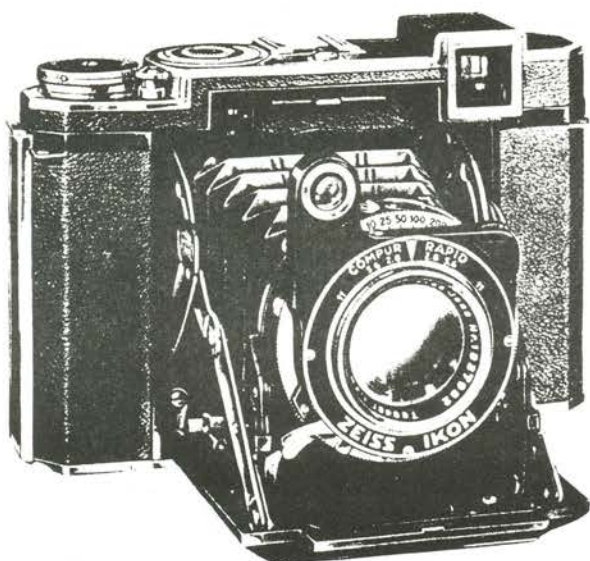
Det karakteristiske for Super Ikonta'erne er en simpel og utrolig robust konstruktion og nogle finesser, som ingen andre klappkameraer havde her først i 30'erne.

Den vigtigste er krydskileafstandsmåleren, der er så genial, fordi den kan anvendes på rullefilmskameraer uden komplicerede og kostbare forbindelser mellem objektivets afstandsindstilling og kamerahuset. Allerede før Zeiss Ikon blev dannet i 1926, var der konstrueret apparater med koblede afstandsmålere. I USA havde Kodak så tidligt som i 1916 et kamera, No. 3A Autographic Kodak Special, men det krævede stativ at bruge! Agfa Standard Rangefinder kom i 1930 og i 1932 Voigtländer Prominent. Plaubel Makina II fra 1933 havde også koblet afstandsmåler.

Det første Storformat-Kamera med Maalesøger

Netop rullefilmskameraer med deres lange brændvidder og deraf følgende mindre dybdeskarphe d har brug for en nøjagtig afstandsmåler for at billederne kan blive skarpe uden brug af alt for små blændeåbninger, der medfører lange lukkertider - og rystede billeder.

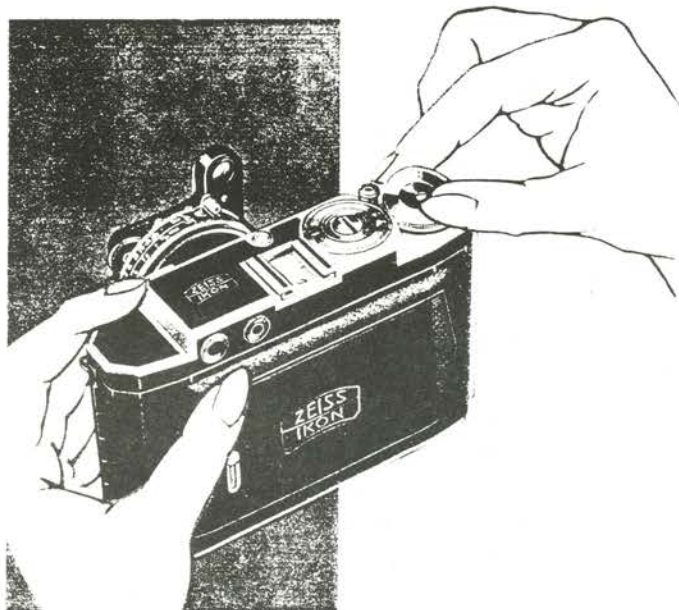
Zeiss's afstandsmåler består af to runde glasprismer, der er anbragt på en arm på

Nr. 532 16 Pestr
SUPER IKONTA 6x6 cm mit Zeiss Tessar 1:2,8
in Compur-S-Rapid-Verschluß

objektivfronten. Denne arm skal på de fleste modeller vippes på plads, når kameraet åbnes. Disse prismer drejes hver sin vej ved hjælp af nogle tandhjul forbundet med objektivets afstandsindstilling. Herved får man et variabelt prisme, som afbøjer lyset afhængigt af hvilken afstand, objektivet er indstillet på.

Hvis det variable prisme ikke vippes på plads, vil den "faste" del af afstandsmåleren vise korrekt indstillet afstand ved 2m. Sammen med det variable prisme giver det mulighed for præcis afstandsmåling og -indstilling fra ca. 1 meter til uendeligt. På de senere 6x6 modeller er der et fælles okular for afstandsmåler og søger. Da kun den forreste del af objektivet bevæges (front-cell-focusing), kan hele opbygningen af klappen med linse, lukker og prisme gøres meget stabil. Det er ganske vist ikke optisk helt perfekt, men den præcise placering af linsen i forhold til filmplanet gør gevinsten større end tabet. Desuden var linserne af fremragende kvalitet, skarptegnende og uden ret meget slør, selv de ikke-coatede. Efter krigen var nogle kameraer udstyret med Schneider Xenar-linser p.g.a. Zeiss' vanskeligheder med at følge med. Nu var linserne også coatede.

Kamerahuset var lavet af en stærk aluminium legering, de forkromede dele var i meget flot finish og beklædningen var morocco, dvs. ægte gede- eller fårelæder. I flerformatkameraerne er der 2 røde kikkuller på bagsiden. Bælgen af ægte læder er forsynet med huller, så filmen ikke trækkes ud af fokus, når kameraet åbnes. Søgeren springer op, når kameraet åbnes.

Men nu til en kronologisk gennemgang af hvilke modeller, der bar betegnelsen Super Ikonta.

En kronologisk gennemgang

530 (A):

1934-37.

16 exp., 4,5x6 cm på 120 film.
11,4x7,9x4,2 cm, 580 gram.
Normalt med Tessar 3,5/75.
Compur til 1/300.
Fra 1935 med udløser på hus.
Ikke Albada søger.
Sort lak på top.

531 (A):

1937-50.

Som 530, men:
Novar 3,5/75 sjældent.
I 1948 med Schneider Xenar.
Ingen synkronisering.
Albada søger.
Udløser på hus.
Spærre mod dobbelteksponering.
Sort lak på top.
I 1938 kom filtergevind.
Kostede i 1941 med Tessar 497,-.

531 (A):

1950-56.

Som 530, men:
Indtil 1952 med Compur Rapid X-synkroniseret.
Derefter MX-synkroniseret.
Til sidst med Synchro-Compur.
Forkromet top.

530/16 (B):

1935-37.

11 exp., 6x6 på 120 film.
Tessar 2,8/80, sjældent
Tessar 3,5/80.
Compur Rapid til 1/400.
Ingen synkronisering.
Separate vinduer til søger og afstandsmåler.
Armen til søgerprismen sidder fastmonteret.
Sort lak omkring linse.
I 1936 kom nogle eks. med betegnelsen Super Six 530/16.

Der kom 2 kataloger i Danmark i 1938. I det første findes 530/16 med begge linser, mens Tessar 3,5/80 ikke er med i det sidste.

531/16 (III):

1954-58.

12 exp., 6x6 på 120 film.
Novar eller Tessar 3,5/75.
Efter 56 kun Novar.
Synchro-Compur MX.

Ny let model med 'traditionel' afstandsmåler.

532/16

1937-56.

Som 530/16, men:
Compur Rapid indtil 1951, enkelte fra 51 med synkronisering.
Derefter Synchro-Compur MX.
Samme okular til søger og afstandsmåler.
Sort lak omkring linse, efter 1948 krom.
Spærre mod dobbelt- og blankeksponeringer.

Kostede i 1941 Kr. 665,-.

532/16 (BX):

1937-52.

Som 532/16 (B), men:
12 exp.
Ukoblet Selen-lysmåler.
DIN eller Scheiner indtil 1948, derefter ASA.
Krom omkring linse.

Kostede i 1941 Kr. 955,-.

533/16 (BX):

1952-57.

Som 532/16, men:
Knap så høj.
Tessar eller Opton Tessar 2,8/80.
Synchro-Compur MX til 1/500.
Krom omkring linse.

534/16 (IV):

1956-60.

Som 531/16 (III), men:
Kun Tessar 3,5/75.
Lukker og blænder sammenkoblet.
LVS.
Indbygget lysmåler.

530/2 (C):

1934-36.

8 exp. 6x9 cm el. 16 exp.
4,5x6 cm på 120 film.
15,5x8,1x5 cm, 820 gram.
Triotar 4,5/120 i Klio.
Tessar 4,5 eller 3,5/105.
Compur til 1/250 eller Compur Rapid til 1/400.
Ingen udløser på hus.
Lysrammesøger.
Sort lak.

531/2 (C):

1936-50.

Som 530/2 (C), men:
Indtil 38 Tessar 3,5/105.
Efter 38 også Tessar 4,5/105.
I 1938 filtergevind.
Udløser på hus.
Spærre mod dobbelteksponering.
Albada søger.
Front af afstandsmålerhus i krom.
Kostede i 1941 med Tessar 3,5 Kr. 575,-.

531/2 (C):

1950-55.

Som 531/2 (C), men:
Tessar 3,5.
Compur Rapid X-synkroniseret, eller Synchro-Compur MX.
Spærre mod dobbelt- og blankeksponering.

530/15 (D):

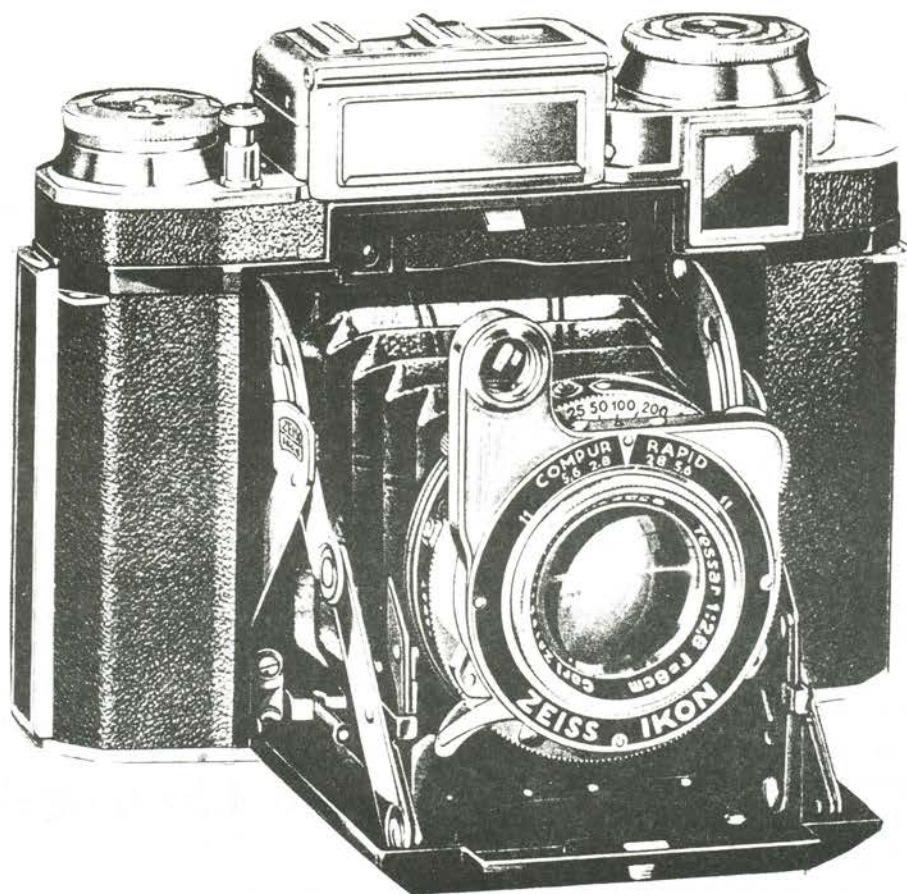
1934-36.

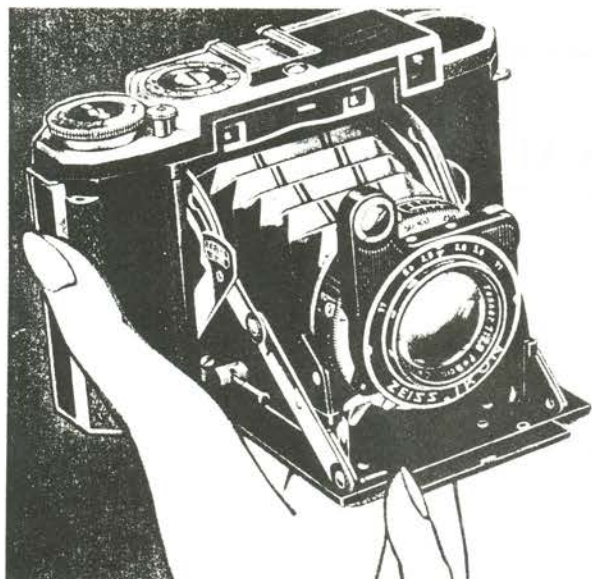
8 exp. 6,5x11 el.
16 exp. 5,5x6,5 cm på 616 film.
Tessar 4,5/120, Compur 1-1/250
Triotar 4,5/120 i Klio (sjældent).
Ingen udløser på hus.
Rammesøger.

SUPER IKONTA II 6×6 cm

	Nr.	Kr.
med Zeiss Tessar 1 : 2,8 f=8 cm i Compur 0SR	533/16 Pcsr	920.00
(B 1 1/2 1/5 1/10 1/25 1/50 1/100 1/250 1/400 Sek. og Selvudløser)		
Tilbehør:		
Beredskabskasse, foret	1798/16*	53.00
Zeiss Proxarlinse til Næroptagelser fra 1,5 til 0,75 m	0,67×37	23.00
Zeiss Proxarlinse til Næroptagelser fra 0,8 til 0,5 m	1,25×37	23.00
Optisk Nærindstillingssæt »Contameter« til Optagelser paa 70,50 og 20 cm Afstand	1338	216.00
Gulfilter (lys, middel, mørk)	322/1, 2, 3	à 13.25
Sportssøger efter van Albada	433/16	32.00
Solblænde	1283/16	10.00
Vacublitz-Udløser	3613/20	26.50
Zeiss Ikon Film Orthochrom	B 2 o	1.85
Zeiss Ikon Film Panchrom	B 2 p	2.00

*excl. Omsætningsafgift

Maske for halvformat i søger.
Sort lak på front af
afstandsmåler.

530/15 (D):

1936-39.

Som 530/15 1934-36, men:

Compur til 1/250 el.

Compur Rapid til 1/400.

Udløser på kamerahus.

Ingen spærre mod dobbelt- og
blankeksposering.

Albada søger med halvformat
maske.

Krom på forkant af afstandsmåler.

Kostede i 1938 med Tessar 4,5 Kr. 360,-.

Priserne blev tilsyneladende sænket med ca
10% i 1941, idet der i et katalog er fore-
taget rettelser svarende hertil.

Især om 6×6 modellerne

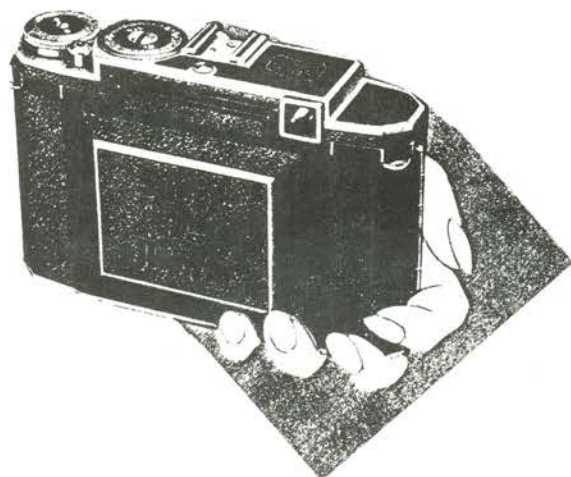
Der kunne købes løs Albada-søger til at
anbringe i tilbehørsskoen.

Årsagen til, at der kun var 11 billeder pr.
film, var, at gearingen mellem opræk og
tællværk ikke var præcis nok til, at der
var plads til 12 bill.

I 1938 kom modellen med lysmåler med 12
billeder, men det blev droppet efter kri-
gen.

Søgersko til specialsøger (bl.a. prismesøger
til at fotografere ubemærket 'om hjørner'
med), vacublitz-udløser og Contameter
(nærindstilingsafstandsmåler).

Selen-lysmåleren på disse modeller låste
målingen indtil næste måling blev foreta-
get.

De første elektriske lysmålere

Super Ikonta III - afløseren for de oprinde-
lige modeller - havde en friktions-type
billedtæller, der kunne klare 12 billeder.
Den havde en 'traditionel' afstandsmåler,
der koblede til linsen v.h.a. et indviklet
system af stænger, men forbindelsen var
dog rimelig præcis. Denne model er væ-
sentlig lettere end forgængeren, men giver
ikke dennes fornemmelse af uovertruffen
kvalitet og soliditet.

Især om model 530/15

Brugte oprindeligt 116 film, der har tyk
træspole. Denne var vanskeligere at få end
120 filmen, og billederne var ikke væsent-
lig bedre end dem, man kunne opnå med
6x9 formatet, hvorfor den ikke blev den
store salgssucces. Lige før 2. verdenskrig
skiftedes til 616 film, der svarer til 116,
men har tynd metalspole. Denne film solg-
te ikke godt i Tyskland, men rimeligt i
USA, hvilket smittede af på salget af ka-
meraet.

samt 4,5×6 og 6×9

Hvis de er forsynet med Novar-optik, har
de en optisk gennemsigts søger, mens typer-
ne med Tessar har Albada-søger.

Hvem har Zeiss fristet med dette lækre kamera?

Ja, ser vi på prisen, er der ingen tvivl. Kameraet hørte bestemt ikke hjemme i den billige ende. Men havde man råd og var kræsen med sine billeders kvalitet - så var det sagen. Så enten har det været velhavende, der altid bare købte det bedste - eller fattige, engagerede amatører, der majsommeligt sparede sammen for at erhverve drømmekameraet.

Men noget kunne også tyde på, at pressefotograferne i nogle lande har anvendt apparatet flittigt, i skarp konkurrence med Leica og Contaflex for slet ikke at tale om Rolleiflex, det mest benyttede pressekamera i 1930'erne og langt op i 1950'erne. Det er interessant, at adskillige engelske pressefotografer brugte Super Ikonta'en under den anden verdenskrig som frontkamera; man har helt givet anset det for at være meget pålideligt.

Mange samlere anser det for en uvurderlig perle i deres samling, men prisen, der må betales i dag, er ganske høj. Det er ikke ualmindeligt, at de handles til 1200-1500 kroner eller mere for de sjældnere typer, men så er man også sikker på at få et kamera, der kan bruges de næste 50 år uden at volde problemer - tilligemed vil man få nogle flotte billeder.

Storformat, men med Miniature- kameraets Fordele -

Under denne Parole udførtes alt det konstruktive Arbejde paa alle Super-Ikonta-Modellerne. Nettar- og Ikonta-Springkameraernes prøvede Grundform blev omhyggelig udbygget med alle de Finesser, som vi beder Dem læse nærmere om i den tekniske Beskrivelse.

Fornavnet "Super" i Super Ikonta betyder fremfor alt: indbygget Krydskile-Afstandsmaaler, som automatisk er tilkoblet Afstandsindstillingen - nemmere udtrykt: Mulighed for lynhurtigt at kunne indstille skarpt paa et hvilket som helst Punkt i Rummet fra omtrent 1 m til Uendelig. Men det betyder samtidig, at Super-Ikonta-Objektivernes højeste Lysstyrke kan udnyttes fuldtud, da Afstandsmaalerens Indstillingsnøjagtighed gør det unødvendigt for en Sikkerheds Skyld at indhamstre en overflødig stor Skarphedsdybde ved Afblending.

Paa Super Ikonta 6×6 er Afstandsmaaleren oven i Købet udført som "Maalesøger", d. v. s. Motivsøger og Krydskileafstandsmaaler bliver samtidig dirigeret af eet Øje, saaledes at man kan nøjes med eet

Datering af Zeiss-objektiver

Nedenstående liste kan bruges til datering af Zeiss-objektiver, men som altid med den slags oplysninger, er det nok en god ide kun at bruge den som vejledning. Den stammer fra Umstätters katalog.

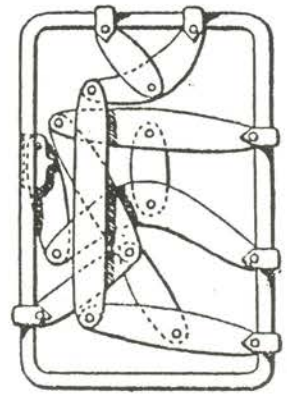
År: Serienummer:

1912	173418 - 200520
1913	208473 - 249350
1914	249886 - 252739
1915	282820 -
1916	
1917	289087 - 298157
1918	298115 - 322748
1919	322799 - 351611
1920	375194 - 419823
1921	433273 - 438361
1922	422899 - 498006
1923	561250 - 578297
1924	631869 -

1925	652230 - 681743
1926	666790 - 703198
1927	722196 - 798251
1928	903096 -
1929	919794 - 1016885
1930	922488 - 1239697
1931	1239699 - 1365582
1932	1364483 - 1389279
1933	1436671 - 1456003
1934	1500474 - 1590000
1935	1615764 - 1752303
1936	1674882 - 1942806
1937	1930150 - 2219775
1938	2267991 - 2527984
1939	2527999 - 2651211
1940	
1941	2678326 - 2790346
1942	2799599 -

POSOGRAPH.

Sigfred Løvstad

Til alle tider har fotograferne haft eet gennemgående problem - valget af den rigtige belysningstid. Vore dages kameraer er for de flestes vedkommende udstyret med højt udviklet teknik, der næsten har elimineret problemet. Men før i tiden var det ganske anderledes.

Danmarks Fotomuseum har en stor samling af forskellige former for belysningsberegner og lysmålere. Disse kan deles op i nogle hovedgrupper.

Der er de "kemiske". De virker på den måde, at man måler den tid, det tager for et stykke selvtonende fotopapir at blive sværtet i lyset. Ud fra dette beregnes belysningstiden.

De "optiske" målere benyttes på den måde, at man med det ene øje kikker i et lille rør på en nummereret toneskala. Ud fra det svagest læselige tal kan den rette eksponering udregnes.

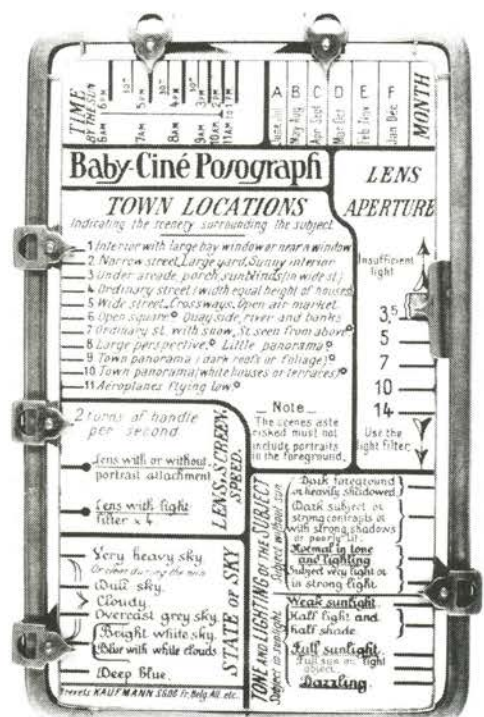
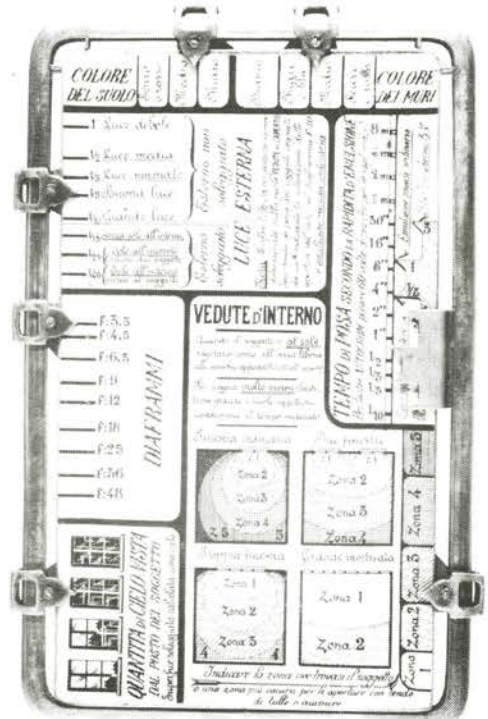
De mest kendte hjælpemidler til bestemmelse af den rette belysning af den fotografiske film er vel belysningstabellerne og de fotoelektriske belysningsmålere. Belysningstabellerne har eksisteret i utallige variationer, vedlægges endog stadig i visse filmkartoner på trods af, at de fleste populære kameraer har indbygget belysningsautomatik.

DEN FØRSTE FOTOELEKTRISKE BELYSNINGSMÅLER.

Den første fotoelektriske belysningsmåler kom på markedet i 1931. Museet har en af dem, som er udstillet, medens den øvrige samling endnu en tid må forblive i magasinet.

En enkelt speciel belysningsberegner skal her omtales. Der er tale om en "POSOGRAPH".

Den er næppe kendt her i landet. Instrumentet er ganske sindrigt konstrueret og blev i øvrigt hædret med en sølvmedalje på en international udstilling i Turin i 1923.

Lysberegneren måler ca. 8x13 cm og er bygget op omkring en ramme af poleret nikkel. Her er anbragt 7 skydere, der indvendigt i instrumentet er koblet sammen ved et system af vippearne. De tekstfyldte sider er beklædt med cel-luloid. Ved at stille på skyderne i den rette rækkefølge, ud fra de givne aktuelle vilkår: Måned/klokkeslæt/lysforhold m.v., kan der findes frem til den rette belysningstid.

Der er to forskellige udgaver i samlingen. Den ene er beregnet til brug ved filmoptagelse med Pathe Baby (9,5mm optager fra 1923). Den anden er til almindelig fotografering.

Tabellerne på Posograp-siderne er udformet forskelligt for at imødekomme afvigende forhold. På udgaven for almindelig kamerafotografering er den ene side beregnet for fotografering udendørs, medens

den anden side er udformet til brug ved interiørfotografering.

Det er den side, som er vist på billedet (teksten er italiensk).

Der tages højde for vejret udenfor, samt for hvor store vinduer, der er i værelset. Også afstanden fra vinduerne spiller ind, og her er der tale om en zoneinddeling.

Baby-Cine-Posograph'en er på den ene side indrettet for filmoptagelse i byer (Town Locations), og den anden side angiver brug på landet (Country Locations).

Man går ud fra, at der er mere lys til rådighed ude på det frie land end i snævre gader og stræder.

Posograph er omtalt i "The British Journal Photographic Almanac 1926.

Samling: Danmarks Fotomuseum

Babyen på isbjørnskindet var faktisk populær en overgang. Det startede med den mærkelige måde, at blotte børnenes venstre skulder. Siden på, man anderledes grundigt til værks.

Mange husker polyfoto-arket med 48 forskellige optagelser. Husker man også, at det kun kostede 2,50 kr.?

Børn hos fotografen 1862-1899

BILLEDER fra GLEMMEBOGEN

Over 500 børneportrætter fortæller på Danmarks Fotomuseum i Herning om menneskets trang til at mindes - med den bitre undertone, at de fotograferede børn blev museums-genstande, fordi ingen i dag ved, hvem de er: var...

AF ULRICH JENSEN
FOTOS: HANS BØLCHOU

Børn skulle stå stille, når de blev fotograferet og holdtes derfor fast i et stativ. Det ses tydeligt bag modellen på dette tidlige børnefoto. Siden reklamerede fotografen med »hurug og sikker« -børnefotografering, der kun varede et halvt sekund...

Det ældste billede på udstillingen er mærkeligt nok et af de få ikke-anonyme fotografier. Sigt i Middelfart tog 1862 dette billede af sin hustru, Anne Elvins, og parrets ældste søn, Hans Frederica.

ARTIKEL Selvaikker og ufslåppet styre er lige, københavner borgeperie en udstoppet gnygebest han over billedfladen, da hun lader sig fotografere i den kendte Mary Steens atelier på Amagervej 1 århundredets begyndelse. Samtidig smiger en søkende-flokk på fire sig ind i fotografens ovenlysværelse i Hurup i Thy for at blive fastholdt i barnalommens rammer. De er ikke scenevante. De stirrer bevidtfuldt ud af billedet, stive som statuer og duknakkede af latter bekjendte. Har fotografen bedt dem smile, så har de på ingen måde rettet sig efter ham!

De glemte børn
Nu er de alle endt på museum, den lille københavnerke prima-donia og de skramte søkende fra Thy. De kan ses - sammen med over fem hundrede andre børnefotografier - på en særudstilling på Danmarks Fotomuseum i Herning. Den er med til at markere, at fotografiet fylder 150 år. Franskmænden Daguerre-fotuhold sit første billede på plads den 19. august 1839.

gratier i Herning dækker en periode fra ca. 1860 og frem til nutiden. Man kan kronologisk følge hvert slægtsleds ansættelse på fæsteholde børnene til øvrigt minde. Man kan samtidig fastslå, at dette ansættelse er blevet til virkelighed. Thi alle disse børnebilleder, alle disse små verdensunderer med strålende øjne og buittede kinder, med vandkønnen hår, tænder, flæskeløjer, knaptstaveler og matrosøjler - de er alle endt på museum, fordi de er glimt. Ingen ved, hvem de var, den sønnevante københavnerke eller de forsikringsfirma fra Hurup. De endte alle som glimt gode i den underste krog af et pulter-kammer og samlede stæv, indtil de blev fremdraget som kurioser fra en svunden tid og tilbudt en interesse. Som regel en lokal fotobehandler. Da var det for længe glemte, hvem børnene var - så interessante er andre folks børn jo heller ikke. Børnene, der skulle huskes til evig tid, har blevet anonyme museumsstykker med ren kulturhistorisk interesse.

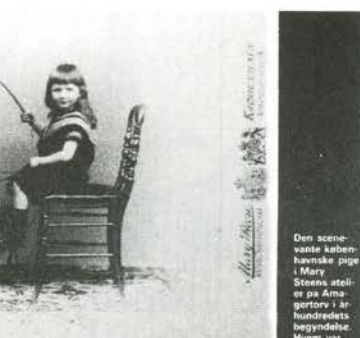
Frederica og Isted
Og dog er der en undtagelse, der træder ud af anonymiteten, og det er pudsig nok det ældste børnebillede af dem alle. I 1862

tog fotograf Niels Sigt i Middelfart et billede af sin hustru, Anne Elvins, og af parrets førsteleste søn. Han hed Hans med mellemnavnet Frederica. Thi han fødtes den 6. juli 1839, netop på tilfældet for det søjrege udfald fra fæstningsbyen. Og det slag havde fotograf Sigt selv været med i. På tilsvarende vis fik parrets næste søn mellemnavnet Isted, for den patriotiske Middelfartfotograf var også at finde i kamprummet på Isted Heide i juli 1864.

Det gulne billede af den lille Hans Frederica og hans mor er endog forsvundet. Det er ydrest spændt med gamle fotografier, fordi processen var meget kostbar. Sigtrev Løvstads, leder og skaber af det videst bevarede museum, mener at store, gamle børnefotografier, i dag vægner sig af to ting. Enten et barn af velhavende forældre - eller et barn, der ikke nåede at leve sig ind i voksenalderen.

Helt og til vor tid var det ikke gode tegn, når forældre bragte deres småbørn til fotografen, fortæller Sigtrev Løvstads. Det betød, at børnene livskraft blev bedemt pessimistisk. Min egen storebror blev fotografert før sin etårs fødselsdag til fotografens medfølelse. Forhåbentlig er han da ikke så øjs.

Bedre folks børn
Lykkeligvis var langt de fleste af fotografens barnakunder dog livsduelige nok og på tærsklen til et langt og dårligt virke. Når vi i dag ikke kender livsforløbet, er det hverken børnenes eller fotografernes skyld, men den lille erksendelse, at den fotograferede - forevigelse - ikke rakte længere end et par slægter. Så (Fortsat side 95)

Den scenevante københavnerke pige i Mary Steens atelier på Amagervej 1 århundredets begyndelse. Hvem var hun?

Den betuttede søkende-flokk hos fotografen i Hurup i Thy.

I nummer 23 af Familiejournalen var der en fin omtale af "Børn hos fotografen 1862-1899" skrevet af Ulrich Jensen.

Et 100 års jubilæum.

Den 26. oktober fejrede fotofirmaet Heinrich og Poulsen sit 100 års jubilæum. Et stort opbud af gratulanter mødte op, og gjorde dagen ekstra festlig.

Andreas Trier Mørch og Flemming Berendt overrakte på Selskabets vegne et fotografi af det "berømte" danskbyggede kamera FOTEX.

Til dagen havde F.B. fremstillet et lille festligt historisk skrift om firmaets mange år på bagen.

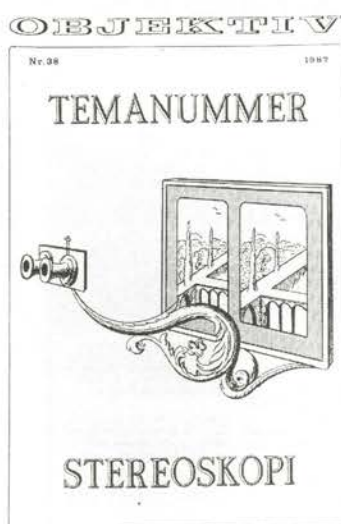
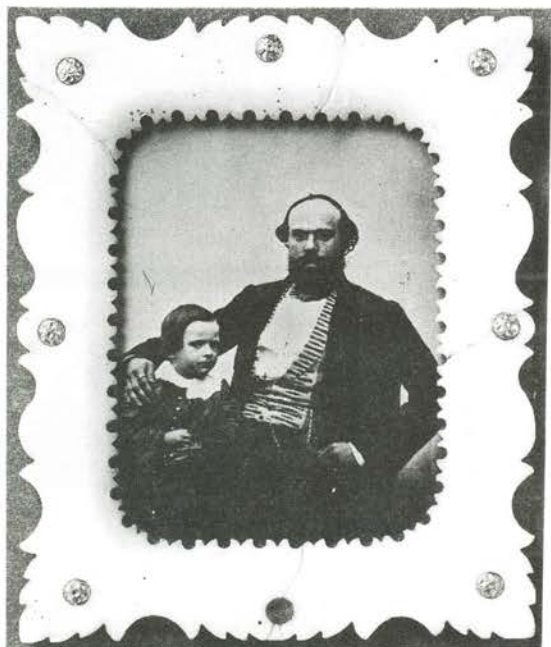
Dir. Josephsen får overrakt en lille gave fra D.F.S. i dagens anledning.

Fotografiska Museet i Stockholm har vist en udstilling "FOTOGRAFI 150 ÅR", svensk og udenlands fotografi fra ca. 1840 til 1989 fra museets samlinger.

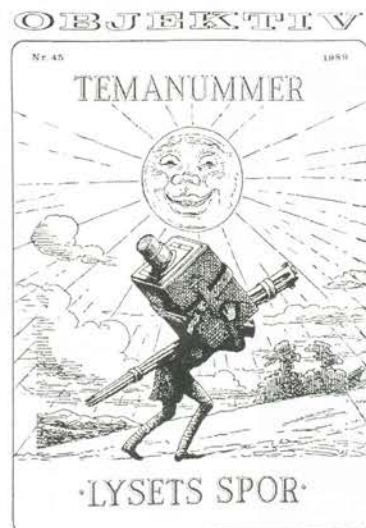
Et meget flot katalog er fremstillet. Det er på 96 sider og med 121 fotografier i fint tryk. Mange sjældne og ukendte billeder er fremskaffet specielt til denne publikation. En kortfattet ORDLISTE samt en præsentation af de enkelte fotografer gør den velegnet som fotohistorisk studiebog. Et stort økonomisk tilskud har gjort det muligt at fremstille denne smukke bog. "PIONJARERNA" kan bestilles hos Göteborg Konstmuseum. Gøtaplatsen, S-412 56 Göteborg. Telefon 031/61 29 69. Prisen er svenske kroner 120:- plus porto. Erhverv denne bog - det er det rene fund!

"PIONJARERNA" kan bestilles hos Göteborg Konstmuseum. Gøtaplatsen, S-412 56 Göteborg. Telefon 031/61 29 69. Prisen er svenske kroner 120:- plus porto. Erhverv denne bog - det er det rene fund!

Fotografiet 150 år.

Dansk Fotohistorisk Selskab

Dansk Fotohistorisk Selskab

Redaktionen kan stadig tilbyde de to temanumre: "Stereoskopi, at se rumligt" og "Lysets spor" til henholdsvis Kr. 75.00 og Kr. 95.00 inc. porto. En fin julegave til ens fotoven/inde. Ring: 42 19 22 99. ●

Danmarks første farve-diapositiv!

Sigfred Løvstad

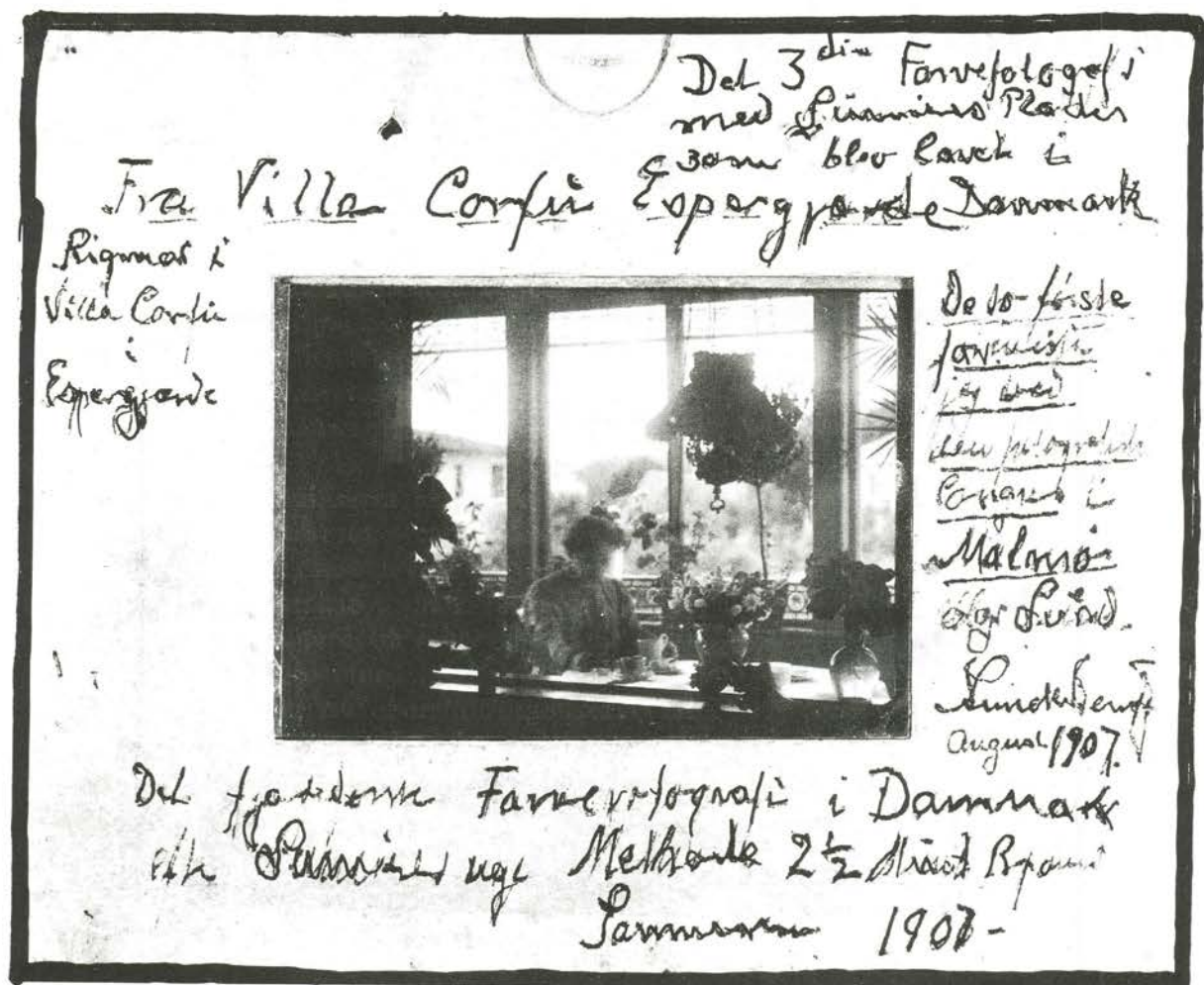
Introduktion

Brødrene Lumière's diapositive autochromplader kommer på markedet i Danmark 1907, men allerede i september måned 1904 kan man læse en omtale i Dansk Fotografisk Tidsskrift. Her oplyses det at Bdr. Lumière den 30. maj samme år har forelagt et antal farvediapositiver i Videnskabernes Selskab i Paris. Man får også en nærmere teknisk gennemgang af det nye produkt. I december 1905 meddeles det, at der er udtaget patent i Danmark på, som det hedder: "Fotografiplader til farvede fotografier". (Patent nr. 7705). I februar 1906 suppleres dette patent, idet der er tale om visse forbedringer. (Patent nr. 8162). I samme tidsskrift for august 1907 er der igen en større omtale af autochromepladerne. Det oplyses bl.a., at pladerne vil komme i handelen "i dette eller begyndelsen af næste år". I D.F.T. for oktober 1907 får vi den oplysning, at pladerne er på markedet. Det

meddeles også, at en anden fransk fabrik, "JOUGLA", bebuder fremkomsten af nogle farveplader efter et lignende princip, samt at der i Amerika er flere metoder under opsejling, der lige så godt som Lumièrepladerne skal kunne løse problemet med farvefotografi.

På et tidspunkt mellem 1910 og 1913 indgås der et samarbejde mellem Lumière og Jougla. Firmaet skifter herefter navn til "LUMIÈRE OG JOUGLA".

I september 1907 bringer Dansk Fotografisk Tidsskrift et indlæg af Daniel Nyblin, dateret Helsingfors, august 1907. Denne artikel handler om "mangfoldiggørelse" af Lumière autochromer. Der tænkes her ikke på overførsel af farver til papirbilleder, men om fremstilling af duplikater i farver. Forfatteren har skrevet til Bdr. Lumière om sine tanker, men får et utilfredsstillende svar.

Historien om en autochromoptagelse som bliver til et farvebillede!

Blandt Danmarks Fotomuseum's klenodier - omend beskedent i sin fremtræden - er et farvebillede optaget på en Lumière autochromplade i sommeren 1907.

Optagelsen er sket, endnu før disse farveplader blev markedsført i Danmark.

Når det lykkedes for Sophus Juncker-Jensen så tidligt at afprøve autochrompladerne, skyldes det, at han via direktøren for "Silkehuset" på strøget fik en direkte forbindelse til Lyon og dermed Bdr. Lumière. (Se Objektiv nr. 41/87. Side 41).

Danmarks ældste autochromoptagelse er i formatet 9x12 cm. Pladen er anbragt i et passepartout af svært gråt pap, beregnet til ophængning f.eks. i et vindue. Her er der tale om et transparent billede. Først mange år senere bliver det muligt at kopiere disse farveglasplader på papir.

Billedet

Omkring billedet har Sophus Juncker-Jensen noteret forskelligt. Først har han skrevet: "Fra Villa Corfu, Espergærde", og under billedet hedder det: "Det fjærdede Farvefotografi i Danmark efter Lumière's nye Methode 2 1/2 Minut Exponeret Sommeren 1907".

Siden er tilføjet en korrektion i øverste højre hjørne: "Det 3 die Farvefotografi med Lumière's Plade som blev lavet i Danmark".

Under dette er skrevet: "De to første foreviste jeg ved den fotografiske Congress i Malmø og Lund".

Herefter følger signaturen: Juncker-Jensen, august 1907. For yderligere uddybning af, hvem der er med på billedet, er tilføjet i øverste venstre kant: "Rigmor i Villa Corfu i Espergærde", altså fru Rigmor Juncker-Jensen.

Denne autochromplade er tilgæet D.F. fra Nationalmuseet's magasiner i Ørholm.

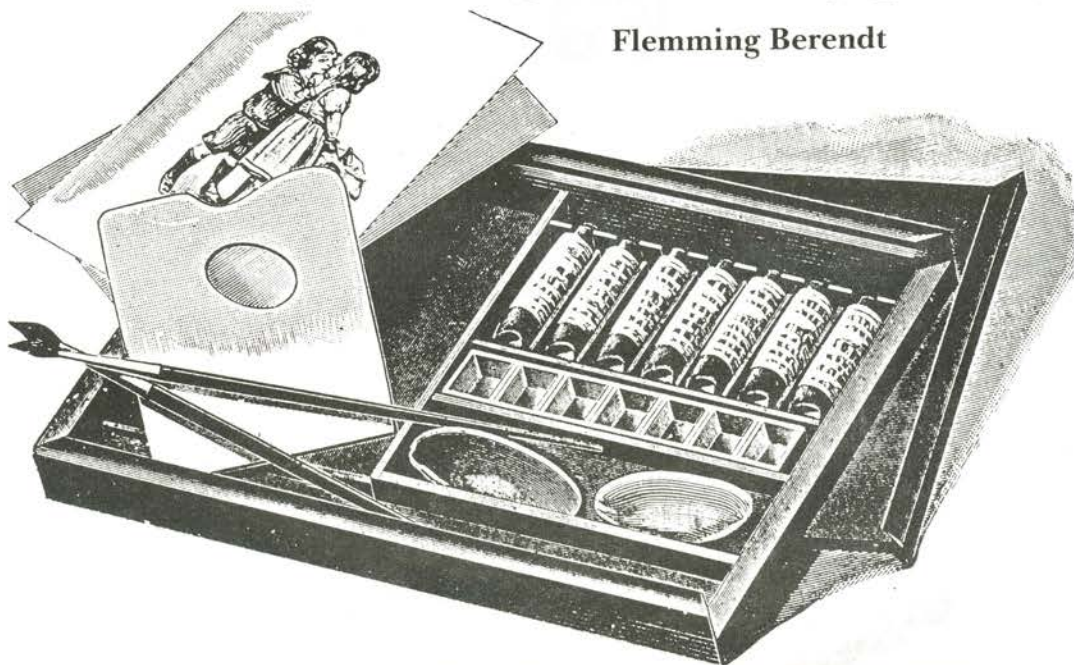
Dansk Fotohistorisk Selskab og Danmarks Fotomuseum takker Kodak og H-Color for fremstillingen af farvebilledet.

DANMARKS FOTOMUSEUM

MUSEUMSGADE 28
7400 HERNING

Farvelagte daguerreotypier.

Flemming Berendt

Beard's Verfahren Daguerre'sche Licht- bilder buntfarbig zu bemalen.

Richard Beard ließ sich am 10. März
1842 in England folgende Methode pa-

Die anzuwendenden Farben werden in
einer schwachen Auflösung von ara-

Det var en skuffelse for mange, at daguerreotypiet savnede farve. At det i begyndelsen også var spejlvendt, var yderligere en belastning. Til gengæld var det med til at mildne portrætmalernes skræk for den nye opfindelse, men det blev kun en stakket frist!

Der skulle nemlig ikke gå lang tid, før man fandt på dels at guldtone, dels at guldbelægge daguerreotypierne. Foruden den smukke varme glød, det gav billedet, var toningen også med til at forlænge dets levetid, hvilket ikke var uvæsentligt, da et daguerreotypi's pris var omkring fire til femtusinde kroner i dagens priser. Guldtoning af damernes smykker og herrernes guldkæder m.m. blev hurtigt helt almindeligt.

De mere avancerede daguerreotypister eksperimenterede med en egentlig kolorering af den forsøvede kobberplade. Mange recepter og metoder så dagens lys, men de fleste var kluntede forsøg på at efterligne miniaturemaleren, hvilket var ganske svært.

Der var dog undtagelser, og en dem, som har efterladt sig et skriftligt vidnesbyrd, er englands første daguerreotypist, Richard Beard, hvis store og flotte atelier i London havde den rige overklasse i byen som kunder.

Til dem var det bedste ikke for godt, og hans eksperimenter nåede et stade, hvor man må forbavses over det opnåede resultat.

Den 10. marts 1842 fik han patent på en metode til farvelægning af daguerreotypier. Metoden gengives her i oversættelse ved Flemming Anholm:

"Billedet anbringes i en retvinklet ramme, hvis kant rager $1/20$ tomme over billedet. Over denne ramme lægger man et stykke almindeligt glas eller marieglas, og tegner herpå med farve konturerne af de dele af billedet, som skal farvelægges.

Gammel veteran og hans kone.
Anonymt engelsk koloreret ambrotypi.

Ved hjælp af denne tegning fremstiller man nu et antal skabeloner, en for hver farve. Den enkelte skabelon består af en retvinklet ramme, dækket med tegnepapir på hvilket konturerne af alle de dele, der skal have samme farve, og hvad der befinder sig indenfor konturerne, udkæres.

Når man lægger skabelonen på billedet, vil tegnepapiret dække dette med undtagelse af de dele, som skal have samme farve. Farverne, der skal benyttes, rives med en svag opløsning af gummi-arabicum til et pulver, så det ikke kan føles, det tørres derefter i en ovn ved vands kogepunkt og trykkes derpå gennem en finmasket sigte, hvorefter det kan benyttes.

Man anskaffer sig så et antal æsker eller små kasser, så mange som der er farver til, af en størrelse, så billedet kan anbringes deri. I hver æske kommer man ca. 50 gram farve, og banker det så længe med

en stor pensel, at der kommer støv i æsken, hvorefter man lægger billedet, dækket af en skabelon, i æsken.

Støvet sætter sig så på skabelonen, og på de dele af billedet, der ikke er dækket. Herefter bliver billedet taget op, skabelonen fjernet og den overflødige farve pustet bort med en blæsebælg, hvorefter den tilbageværende farve fæstnes ved, at man ånder på det. Derved opløser gummien sig delvis, og proceduren er til ende.

Beard giver yderligere to metoder til at fremstille farvede daguerreotypier.

Den ene består i, at farver udrørt i gummi vand ved hjælp af en fin hårpensel påføres undersiden af det glas, som lægges over billedet, således at man ser det farvet gennem glasset.

Den anden metode består i at farver, som tørt pulver duppes på eller punktvis påføres billedet og fikseres på dette ved, at man ånder på det".

Colorirte Daguerre'sche Lichtbilder.

Hr. Arago legte der fransösischen Akademie im Namen es Hrn. Lechi colorirte Lichtbilder vor. Diese Colorirung wird

sprünglichen Bilde in keiner Weise zu schaden. Die Wirkung ist hier eine andere, als sie wäre

Tinten des Localtons hervorzuhehen. Hieraus folgt, daß die schwarzen Stellen des ursprünglichen

LONDON JOURNAL OF ARTS.
DECEMBER 1842. Side 358.

En franskmand ved navn Lechis fremlægger også en metode til farvelægning af daguerreotypier. Formanden for videnskabernes selskab, Arago, får følgende recept forelagt til godkendelse:

Farvelægningen sker meget enkelt ved, at man på dele af billedet successivt påfører en ensartet hinde af lokalfarve, som næsten helt fjernes igen ved at man trækker pladen gennem varmt vand.

Hvad der efter denne afvaskning bliver tilbage af farve, synes ikke på nogen måde at skade billedet. Virkningen er her en anden, end den ville være, hvis man ved farvelægning af et billede på papir ville påføre et ensartet lag; man ville nemlig altid erfare, at skyggerne oprindeligt var sorte, men i Leichs billeder synes skyggernes nuancer ved successiv påføring af lokalfarven at træde frem.

FARVEBILAG

1. To amerikanske daguerreotypier fra omkring 1848-1855.
Samling: Andreas T. Mørch.
2. Formentlig engelsk daguerreotypi fra slutningen af 1850-erne. Personen kan være en dirigent.
Samling: Claus E. Neble.
3. Dansk daguerreotypi af ukendt oprindelse.
4. Daguerreotypi af consistorialråd og sognepræst ved Simmelbølle menighed på Langeland. (1764-1856). Den ældste præst i Danmark.
Samling: Peter Haagen.
5. Daguerreotypi af H.C. Ørsted's kone - formentlig optaget i slutningen af 1850-erne.
Samling: Arne Reimann.
6. Poul Christian "aftaget" den 26. december 1848 i København.
Samling: Peter Haagen.
7. Christine Fabian "aftaget" den 26. december 1848 i København.
Samling: Peter Haagen.
8. Muligvis amerikansk daguerreotypi.
9. Tidlig dansk daguerreotypi.
Ca. 1844-1845.
10. Ovalt dansk daguerreotypi.
Samling: Aksel Gram Møller.
- 11/12.
To daguerreotypier af Danmarks dygtigste daguerreotypist, Ferdinand Petersen (1815-1898).
Samling: Danmarks Fotomuseum.

- 13/14.
Yderligere to daguerreotyper af Ferdinand Petersen "aftaget" ca. 1848. Personerne er Ida Helmine Benzon og Waldemar Benzon.
Samling: Det Kgl. Bibliotek.
Affotografering: Poul Pedersen

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

Foto - Symposium i Göteborg

Bent Nicolaisen

Rune Hassner åbner den historiske udstilling.

Kan man tale om fotografi i ental? Den ambitiøse overskrift på symposiet var: "The Histories of Photography: Evaluating the first 150 years of the medium's historiography, anticipating the histories to come". Det siger sig selv, at et så omfattende emne får man ikke kål på på nogle få dage. Mange af indlæggene var inspirerende; men som typisk for et arrangement af denne karakter pegede bidragene i utallige forskellige retninger, og kvaliteten var naturligt nok også svingende. Men netop i deres forskellighed levede foredragene op til symposiet's overskrift, som ikke taler om fotografiets historie, men om fotografiets historier. En af dem, som slog dette tema an, var svenskeren Jan Lundström. Han satte spørgsmål ved, om man i lyset af fotografiets mange anvendelsesområder og udtryk med rimelighed kan tale om fotografi i ental. Fotografi er mange forskellige ting, og fotohistorie er mange forskellige ting. Hidtil har somme folk beskæftiget sig med fotohistorie som alt, hvad der var et kamera blandet ind i. Dette blev på symposiet sat på spidsen ved, at det blev

nævnt, at ingen kan finde et afgrænset interesseområde og forskningsfelt i alt, hvad en skrivemaskine kan frembringe fra strafteaster over byrådsreferater til kærlighedsdigte. Nogle fotohistorier har haft tendens til at ville rumme alt, som kan komme ud af et kamera.

Fra "hvem og hvornår" til "hvorfor og hvordan".

Behovet for nye tilgange til fotohistorie blev også understreget af den amerikanske fotokritiker A.D. Coleman, som åbnede symposiet med et af de mest spændende indlæg, som week-end'en i Göteborg bød på. Historieskrivningen om fotografiet har hidtil været domineret af klassikere som Helmut Gernsheim og Beaumont Newhall. Den fotohistorie, som disse to pionerer har været stilsættende for, har hovedsagelig været "hvem og hvornår"-historie. Coleman efterlyste mere "hvorfor og hvornår"-historie. Til det formål slog han til lyd for en "kubistisk" metode, hvor fotografiet bliver belyst fra mange forskellige synspunkter og forskningstraditioner.

Helmut Gernsheim gratulerer Salgado og frue med udmærkelsen.

Fra 1. verdenskrig til falklandskrigen. En del af foredragene på symposiet var præsentation af konkrete forskningsresultater på fotohistoriens område. Det nok mest spændende i denne kategori blev afholdt af Jane Carmichael, som leder afdelingen for fotografier på Imperial War Museum i London. Jane Carmichael fortalte om sin undersøgelse af såvel officielle propagandabilleder som amatør-fotografier fra de britiske troppers indsats i verdenskrigen. Carmichaels undersøgelse er et godt eksempel på forskning, som sætter fotografiet ind i en samfundsmæssig sammenhæng. Et sådant arbejde viser, at fotohistorie ikke kun er en hyggelig niche for entusiaster. Fotohistorien kan af og til blive en vigtig del af "den store historie". Jane Carmichael kunne desuden fortælle, at museet i London har sikret sig såvel officielle som uofficielle fotografier fra Falklandskrigen. Sikringen af fremtidens fotohistoriske materiale var et af de temaer, som gik igen i mange af indlæggene.

Uddeling og udstillinger.

Göteborg har myldret af fotografisk foretagsomhed og jubilæumsaktiviteter her i efteråret. Under symposiet kunne man se en håndfuld spændende udstillinger i byen. Den mest fotohistorisk interessante af disse kan ses op til d. 7. januar 1990. Det er en udstilling på Göteborgs Kunstmuseum, som bl.a. viser 200 enestående billeder fra Societe Francaise de Photographie i Paris. Denne udstilling blev åbnet af Helmut Gernsheim. Gernsheim var sammen med Lennart Nilsson hovedpersoner ved to offentlige forelæsninger. En anden stor begivenhed var den årlige uddeling af Hasselbladprisen. Prisen gik i år til den brasilianske dokumentar fotograf Sebastio Salgado. Saldagos billeder kunne sammen med otte tidligere prismodtageres billeder ses i det nye Hasselblad Center, som lagde ud med denne udstilling.

Alt i alt var det nogle spændende dage, som gav god inspiration og nyttige kontakter, der kan bruges i det hjemlige fotohistoriske arbejde. Dansk Fotohistorisk Selskab viser også flaget i internationale sammenhænge.

Sid stille, tak!
Disdéri. 1860.

Hvem giver sig måske til at skrive skrivemaskinens historie? - indtryk fra Internationalt Fotosymposium i Göteborg fra 28. september til 1. oktober 1989.

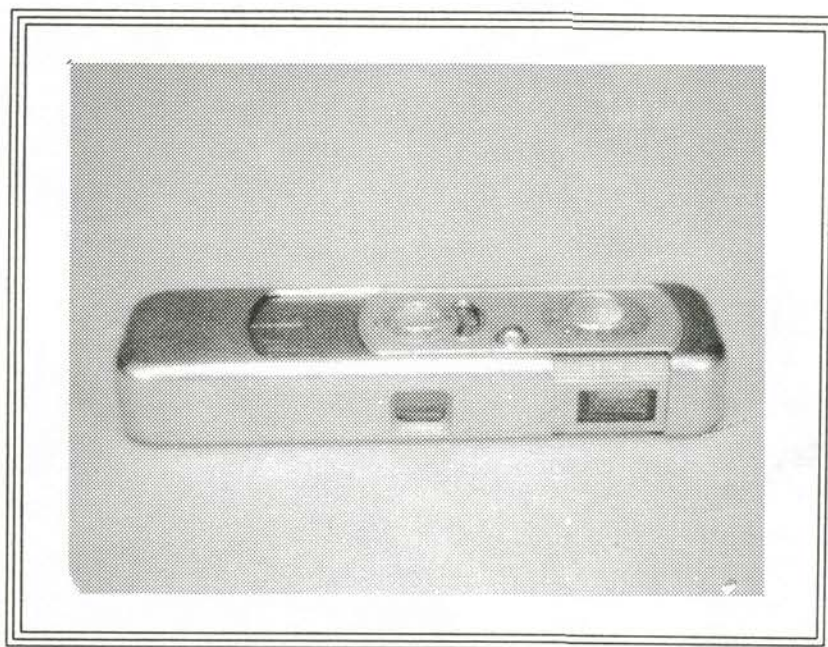
Det var torsdag aften i Göteborg. Lyset glimter i lysekronerne på den gamle børs. Lokalet fyldes langsomt med folk. Mange har før mødt hinanden ved lignende seancer, og andre prøver søgende at orientere sig i det ikke helt almindelige selskab. Mellem hvidvinsflasker og snitter kan man få øje på en lille sirlig mand fra Christie's Auktioner i London, en omfangsrig tysk professor, som slæber på en mængde tasker med Lufthansamærkater, en New York'er med læderfrakke og solbriller, samt en

hvidhåret, rødmosset fotohistoriker, som tiltrækker sig en del opmærksomhed.

Hasselblad hælder penge i. Selskabet i Göteborg's gamle børs er samlet til et internationalt fotohistoriesymposium, som det nystartede Hasselblad Center står bag. Dette center blev oprettet tidligere på året som en del af Hasselbladstiftelsens aktiviteter, og har den energiske Rune Hassner som leder. Symposiet, som var en af de vigtigste og internationalt mest slagkraftige begivenheder i Norden i 150 året for fotografiet, var arrangeret i samarbejde med "The European Society for the History of Photography". ●

Minox 50 år

Bearbejdet af Niels-Ove Rolighed

Minox Riga.
Samling: N.R.J.

Menneskene har gennem hele fotohistorien måttet finde sig i at blive fotograferet uden selv at vide det. Mange mennesker ændrer optræden foran et kamera, og fotografen må snige sig til at knipse, hvis han vil give et sandfærdigt billede af sine ofre.

De ældste 'geheimkameraer' stammer fra 1860'erne. Højdepunktet for 'skjult' kamera var i 80'erne og 90'erne, hvor man begyndte at gemme kameraer i hvad som helst: hatte, sko, stokke, slips, ure, bøger, tasker, skydevåben, kikkerter, tændstikæsker, cigaretpakninger, skriveredskaber, lighterer, radioer, billygter og politiknipler. Nogle af disse apparater kunne også bruges til det, de så ud til at være!

De første 'geheimkameraer' var ikke særlig hemmelige på grund af størrelsen, der var nødvendiggjort af filmmaterialet, i starten body building-krævende glasplader. Senere lettede Kodak byrderne for alverdens kikkere og skabte grundlaget for denne artikels egentlige emne: det lille spionkamera Minox, der netop har fejret 50 års jubilæum.

Walter Zapp

Kameraet er konstrueret af Walter Zapp i midten af 1930'erne, og var oprindeligt ikke tænkt som et spionkamera. Men i mange år funderede han over miniatureformatets fordele og fik til sidst virkeliggjort sine ideer. At det så blev et skattet redskab for spioner, detektiver og andet godtfolk, skyldes, at det var af ganske udsædvanlig robust konstruktion - i rustfrit stål.

Walter Zapp fødtes 1905 i Riga i det daværende Letland. Hans far var tysker med engelsk statsborgerskab og hans mor datter af en lokal købmand. Han påbegyndte en uddannelse som litograf, men familien flyttede til Reval, og han kom i lære hos en dygtig fotograf, Walter Lemberg. Her fik han venner, som fik betydning for hans udvikling til kamerakonstruktør. Men også her endte hans læretid i utide, da fotografen måtte afskedige ham p.g.a. forretningsmæssige vanskeligheder. Han nåede dog at stifte bekendtskab med Leica, som var kommet frem på dette tidspunkt.

Han var begyndt at fundere over konstruktionen af et miniaturrekamera. Krisen i starten af 30'erne kom også til Letland med det resultat, at han blev fyret fra et job hos fotografen Akel, da han ikke havde lettisk statsborgerskab, hvad der var en betingelse for at måtte tage arbejde. Inden han forlod Akel, nåede han at bygge en halvautomatisk kopi-maskine til pasbilleder, hvilket medførte en bestilling på et forstørrelsesapparat fra en mand ved navn Richard Jürgens, den mand der skulle lægge det økonomiske grundlag for udviklingen af Minox'en.

De indgik en samarbejdsaftale om konstruktionen af et småbilledkamera og betragter d. 16. august 1932 som firmaets stiftelsesdato. Under arbejdet med det nye kamera blev han mere og mere overbevist om fordelene ved miniatureformatet og fik endelig Jürgens overtalt til at satse på et sådant ved hjælp af en sammenligning med en oceandamper, hvor det er rart at have en lille redningsbåd ombord.

Navnet på kameraet blev skabt med udgangspunkt i 'Min-', der antyder lille størrelse og '-ax', der var kendt fra navnet på flere andre kameraer. Efter at have opstillet flere varianter over dette tema, faldt valget på Minox.

Optikken blev beregnet af professor Schulz i Wien, og prototypen var færdig i 1936.

Endelig i produktion

Efter mange forgæves forsøg på at få kameraet i produktion, lykkedes det at overbevise ledelsen af Valsts Elektrotehniska Fabrika i Riga om, at kameraet tog gode billeder, og en produktion blev indledt. Kameraet kom i handlen i april 38 og blev straks en så stor succes, at det blev overvejet at udvide fabriken. Men krigen kom og standsede produktionen efter at kun 17.000 stk. var fremstillet.

Inden tyskerne okkuperede Letland blev der i kort tid (forår til efterår 1940) produceret en Minox made in USSR. Under krigen blev der sandsynligvis produceret kameraer til den tyske hær.

I efteråret 1945 blev det moderne Minox GmbH startet i Giesen med hjælp af nogle tidligere arbejdere fra VEF. Produktionen kom i gang igen i 1949/50.

Det var Valsts Elektroniska Fabrika, der ansøgte om patent.

Ansøgningen om patent i England, som også findes i kopi i det danske patentbureau, er dateret: 2.dec.1937.

Patent udstedt d. 8.nov.1938.

Patent nr. 495.149.

I det originale patentskrift angives målet med konstruktionen at være at undgå fremspringende betjeningshåndtag, samt at linse og søger er beskyttet, når kameraet er lukket.

Det er dette krav, der førte til konstruktionen med de 2 dele, der glider lystæt ind i hinanden og derved spænder lukkeren og trækker filmen frem - hvis der er eksponeret.

Kun når kameraet er trukket ud, klar til eksponering, er filmen trykket på plads i billedvinduet. Derved undgås at filmen bliver ridset.

Kameraet

Den oprindelige model har flg. tekniske data:

Dimensioner:

1,6x2,4x8 cm i rustfrit stål.

Film:

50 optagelser 8x11 mm på 9,5 uperforet film i specialkassetter.

Linse:

Trelinset Minostigmat-Objektiv 3,5/15, fast blænde, fokusering fra 20 cm til uendeligt. Indbygget gulfilter.

Lukker:

Guillotelukker foran linsen.

Tider: 1/2-1/1000 sek.

Den blev leveret i blå, brun eller sort pose med lynlås.

Efterkrigsmodellerne var bygget i aluminium, havde 4-linset objektiv og indbygget gul- og grønfilter.

I 1958 kom model B med indbygget, koblet lysmåler, og i 1969 model C med elektronisk lukker, 10 sek. til 1/1000 sek.

PATENT

Nr. 4688

See patent on antud järeldatud kirjelduse alusel

firmale Riia Elektrotehnika Fabrik, Riia, Lätimaal.

Fig. 1.

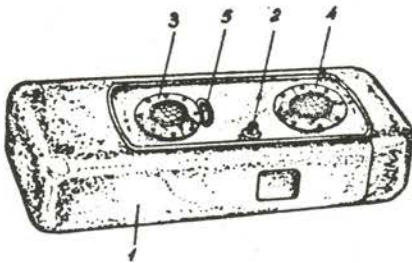

Fig. 2.

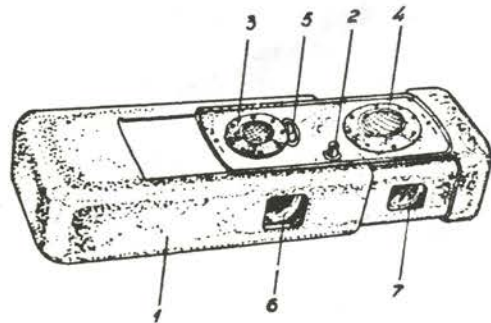

Fig. 3.

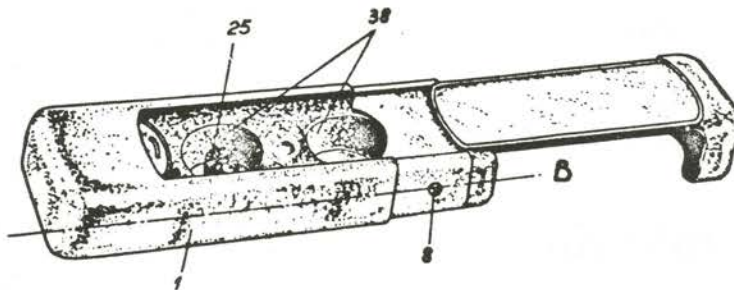
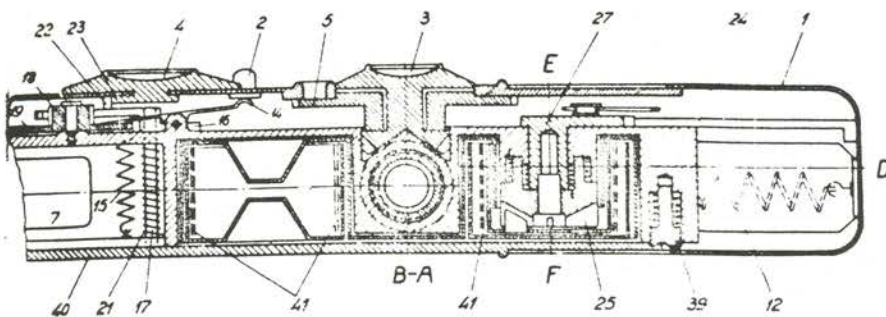
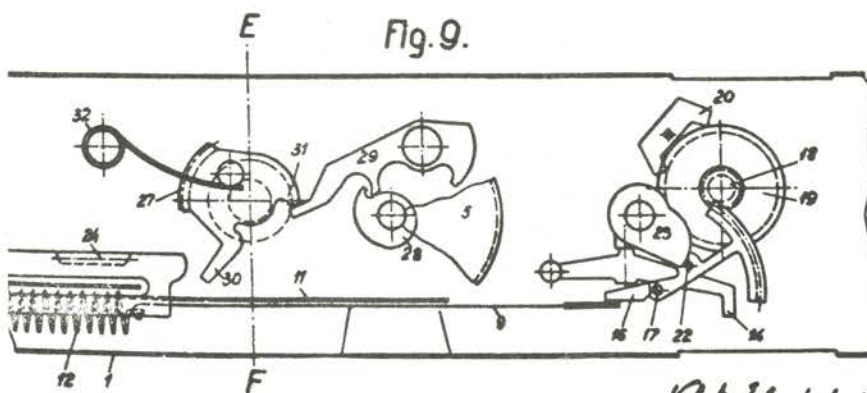
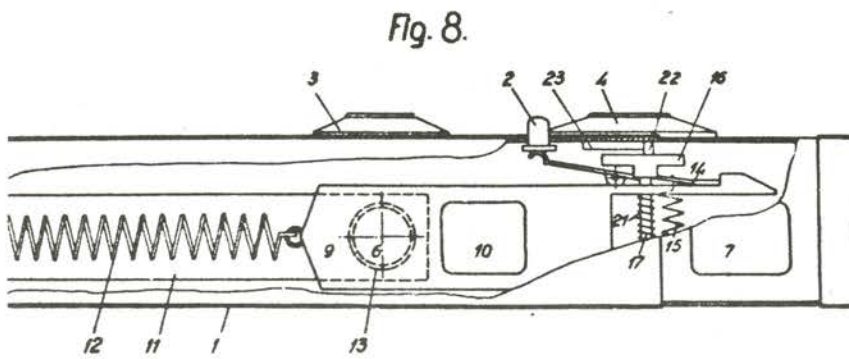
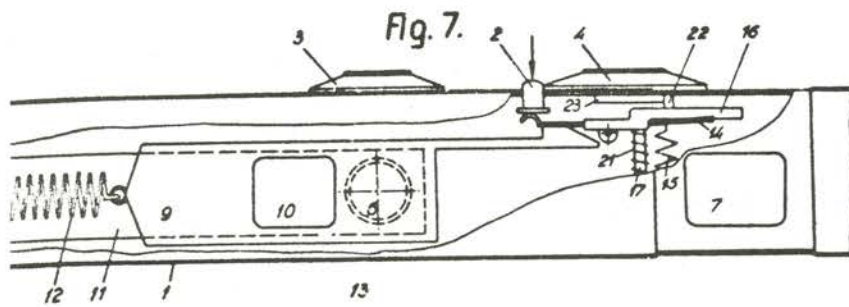
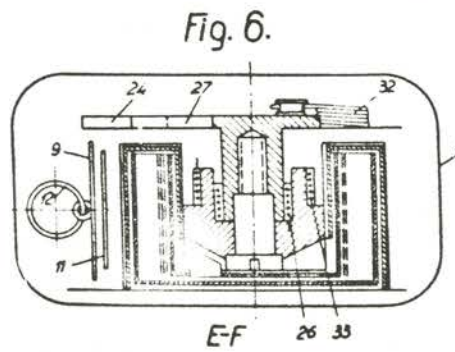
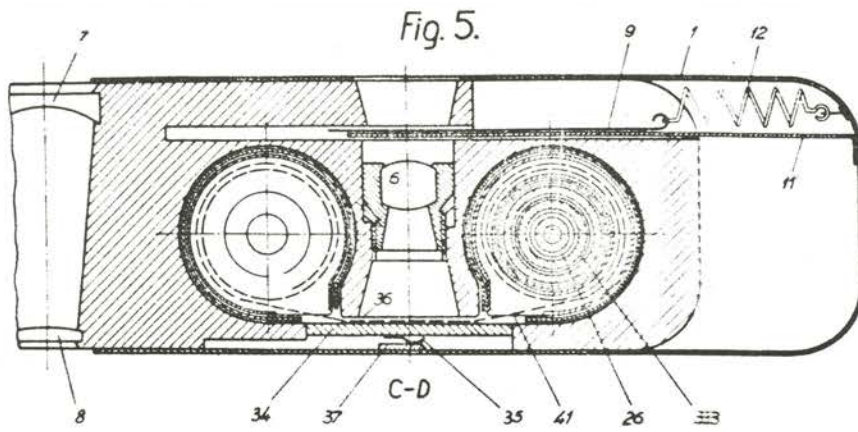

Fig. 4.

Kalsh Elektrotechnische Fabrik
in Mannheim

Modelbetegnelserne og en kort beskrivelse:

Minox II 1949-51, lavet i Wetzlar.
Minox III, 51-56, eksport model A beregnet for USA.

Minox III, med mønster i metal, guldbelagt, i krokodilleskins-æske og med guldkæde.

Minox III-S, 54-63, blev lavet i guld, sort og crom udgaver.

Minox A, ca 1948, Wetzlar, Complan f=3,5. I guld eller crom.

Minox B, 58-71, indbygget lysmåler, sort eller crom.

Minox BL, 71-76, CDS-meter, guld eller crom.

Minox C, 69-79, sort eller crom.

Tilbehør:

Kikkert tilslutning ?

Dagslys fremk.-tank med termometer.

Blitz til model B, med æske.

Reflex-søger til model B.

Vinkel-søger til Model B.

Stativ-adapter.

Nummerfortegnelse

Minox siden 1948:

Fra Umstätters Katalog.

Riga Minox - 20 000

Model A

1948	20 001 -	20 175
1949	20 176 -	25 642
1950	25 643 -	31 274
1951	31 275 -	39 414
1952	39 415 -	49 895
1953	49 896 -	58 499
1954	58 500 -	70 292
1955	70 293 -	86 588
1956	86 589 -	111 207
1957	111 208 -	136 741
1958	136 742 -	140 766
1959	140 767 -	140 853
1960	140 854 -	141 483
1961	141 484 -	141 843
1962	141 844 -	145 774
1963 - 1969	145 775 -	147 494

Model B

1958/59	600 001 -	622 397
1959/60	622 398 -	661 617

1960/61	661 618 -	701 762
1961/62	701 763 -	735 254
1962/63	735 255 -	766 622
1963/64	766 623 -	805 699
1964/65	805 700 -	837 956
1965/66	837 957 -	867 929
1966/67	867 930 -	901 404
1967/68	901 495 -	936 194
1968/69	936 195 -	972 874
1969/70	972 875 -	979 561
1970 - 1972	979 562 -	984 328

Model C

1969/70	2 300 101 -	2 322 178
1970/71	2 322 179 -	2 364 449
1971/72	2 364 450 -	2 403 703
1972/73	2 403 704 -	2 424 403
1973/74	2 424 404 -	2 445 732
1974/75	2 445 733 -	2 458 061
1975/76	2 458 062 -	2 469 964

Model BL

1972 - 1973	1 200 001 -	1 217 880
-------------	-------------	-----------

Model EL

1975	3 501 001 -	3 528 450
1976	3 528 451 -	3 608 656
1977	3 608 657 -	

Efterskrift

I forbindelse med studier af fotohistorien er man som lægmand, placeret i udkanten af begivenhedernes centrum og uden adgang til kildemateriale, henvist til at tro på, hvad andre fortæller/skriver. Derfor følgende historie:

I bogen *The Illustrated History of the Camera*, side 111, kan man læse, at det var en Minox, der i 1938 blev brugt til at fotografere henrettelsen af Ruth Schnyder, den første kvinde, der blev henrettet i den elektriske stol.

I bogen *Die Geheimkamas*, side 56, 58 og 59, kan man læse, at henrettelsen fandt sted 12. jan. 1928 og at apparatet var bygget af fotografen selv.

Denne uoverensstemmelse sættes i relief af, at forfatterne til de 2 bøger er:

The Illustrated History of the Camera:
Michel Auer.

Die Geheimkamas:

Eaton S. Lothrop jr. OG Michel Auer.

Må læserne se i nåde til os skribenter! ●

Grækenlands fotohistorie 1839-1960.

Erich Secher

Familien Asmus Heinrich Luth "aftaget" i 1847.

Der er udkommet en bog i Grækenland om Grækenlands fotohistorie fra 1839-1960.

Det har været en stor fornøjelse at læse bogen ikke mindst på grund af en mængde nye aspekter på fotohistoriens oprindelige grundlag.

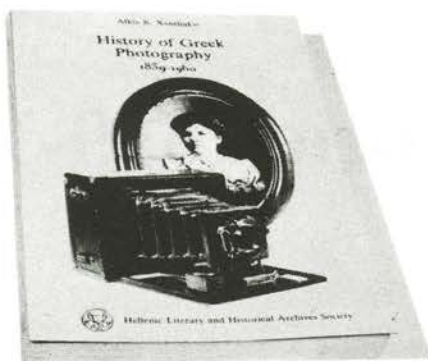
Xanthakis fortæller levende om Grækenlands rolle i fotohistorien, idet han betragter Grækenland som et af de lande, hvor der først blev optaget daguerreotypier udenfor Frankrig.

Det var især de græske bygninger og ruiner fra antikken, som blev "aftaget" ganske få måneder efter, at Daguerre's opfindelse var frigivet. I bogen tilskriver han Noel Paymal Lerebour's ide med at sende rejsende ud med et daguerreotypikamera. Spændende er hans beskrivelse af fotografens forhold og indsats under såvel 1. ver-

denskrig, som krigsårene 1940-1950, med den tyske besættelse, modstandsbevægelsens indsats og borgerkrigen, som fulgte besættelsen.

Der er et væld af billeder fra 1839 og op til 1960, dækkende et bredt område af Grækenlands fotohistorie. Omtalen af den internationalt berømte kvindelige fotograf Nelly, hvis rigtige navn var Elli Seraidari, og hendes andel i græsk fotohistorie er meget fin. Ikke mindst hendes billeder af balletdanserinder, som hun fik til at optræde nøgne på Akropolis i Athen.

Bogen er fyldt med værdifulde informationer. Særligt skal nævnes omtalen af et daguerreotypi fra 1847 af den danske familie Asmus Heinrich Luth, som var hofpræst for

den græske dronning Amalia. Et uddrag af familiens dagbog omtales:

Marts 1848.

"Der kom en daguerreotypist Perraud til byen, og vi blev alle fotograferet for at kunne sende et billede hjem til Sofie og Crones bryllup. Denne kunst (daguerreotypiet) var fuldstændig ukendt her".

En virkelig interessant bog, der fortjener at blive læst og set, ikke kun for dens fotohistoriske indhold, men i høj grad for det samtidige, kulturhistoriske billede af Grækenland.

History of Greek Photography 1839-1960.
Alkis X. Xanthakis.

Hellenic Literary and Historical Archives
Society. Athen 1988.

38-40 Hellanikon St. Gr. 116 35.

Græske bøger om fotohistorie:

1. Athen 1839-1900. "Fotografiske vidnesbyrd".

2. Græske fotografier og fotografer
1859-1940. ●

Roald Amundsens opdagelsesrejser i billeder

Roland Huntford:

Roald Amundsens opdagelsesrejser i
billeder.

Format 28x22 cm. 200 sider.

Meget flotte farvebilleder.

ISBN: 87 7512 333 9.

Som mange måske husker, blev det afsløret i 1988 at Robert Peary snød sig til Nordpolen i 1909 - han nåede aldrig frem. Det blev pludselig nødvendigt at omskrive historiebøgerne!

Samtidig kan Roald Amundsen supplere sin berømmelse med den knedsgerning, at han var det andet menneske der fløj over nordpolen. At den første nu bliver den amerikanske pilot Richard Byrd, istedet for Robert Peary, skyldes en ren tilfældighed. Roald Amundsen havde besværligheder med at få luftskibet Norge færdigt, og som to gentlemen aftalte Amundsen og Byrd, at sidsnævnte kunne tage afsted først; der var

jo ingen hast, for Peary havde jo allerede været der - troede de. Richard Byrd når at komme tilbage fra flyveturen i god behold, inden Amundsen tager afsted i maj 1926. Havde Amundsen vidst, hvad vi ved i dag, havde han sikkert ikke taget det så roligt.

Det var netop for at fejre 60-års-dagen for Amundsens flyvning over Nordpolen, at man i Oslo begyndte at lede efter nyt og ukendt Amundsen-materiale.

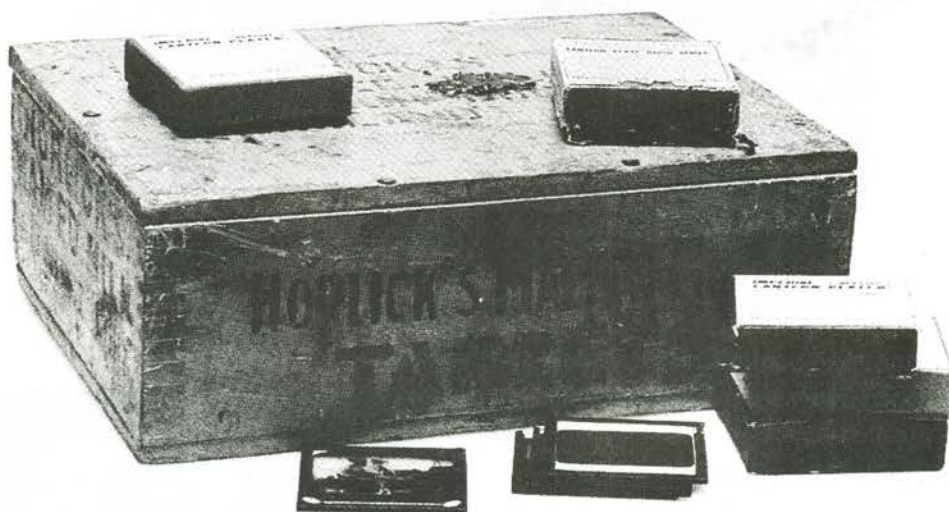
Og ved denne lejlighed fandt man i 1986 de originale lysbilleder, som nu kan ses i denne store flotte bog.

Lysbilledsamlingen indeholder billeder fra tre af Amundsens store opdagelsesrejser. Lysbillederne er af varierende kvalitet, nogle tydeligt mærket af tidens tand, andre utroligt godt bevaret. Håndkoloreringen er sandsynligvis udført af flere forskellige personer. De bedste af dem fremstår som de rene kunstværker.

De genfundne originallysbilleder fra Nordvestpassagen, Sydpolen og Maud-ekspeditionen

Amundsen i Mauds salon.

Amundsens glasplade-negativer som de blev fundet i 1986.

Da Amundsen rejste mod Sydpolen var den almindeligste "film" en kvadratisk plade eller en 8,7 cm bred rullefilm, der gav et negativ på 4 1/4 x 3 1/4 tomme. De store rullefilm gav mulighed for otte eller tolv optagelser, og de var væsentlig tungere end vore dages små kassetter til 36 billeder.

Kameraerne var tilsvarende omfangsrige og skulle helst bruges sparsomt. Et billede - en optagelse, det var hovedreglen. Diapositiver, som vi kender dem, eksisterede heller ikke endnu. Skulle man projicere et billede op på en skærm, måtte man fremstille særlige fotografiske plader af negativet, hvorefter man måtte montere det derved fremkomne lysbillede mellem et par klare glasplader for at beskytte emulsionen. Det gjorde lysbilledet, der sædvanligvis målte 3 1/4 x 3 1/4 tomme noget

skrøbeligt. Alt dette betød at en foredragsholder på turne var bebyrdet med store, tunge, aflange kasser, der skulle behandles med den yderste varsomhed. Også projektionsapparaterne var tilsvarende klodsede: store apparater, ofte forsynet med buelamper, med alle hånd former for supplerende dingener, som gjorde livet surt for den uerfarne.

Roald Amundsen rejste i mange år verden rundt og fremviste disse fantastiske farvelysbilleder, som viste en aldeles ukendt verden for de fleste. Efter hans død bliver de gemt og glemt - for atter at vågne til live i vor tid.

Bogen er et fotografisk tidsdokument af enestående karat. Værket har ikke været billigt at fremstille, og dyrt er det blevet, men det er pengene værd! ●

udstilling på
Det kongelige Bibliotek **FOTOGRAFIET 150 ÅR**
24. oktober - 30. december 1989

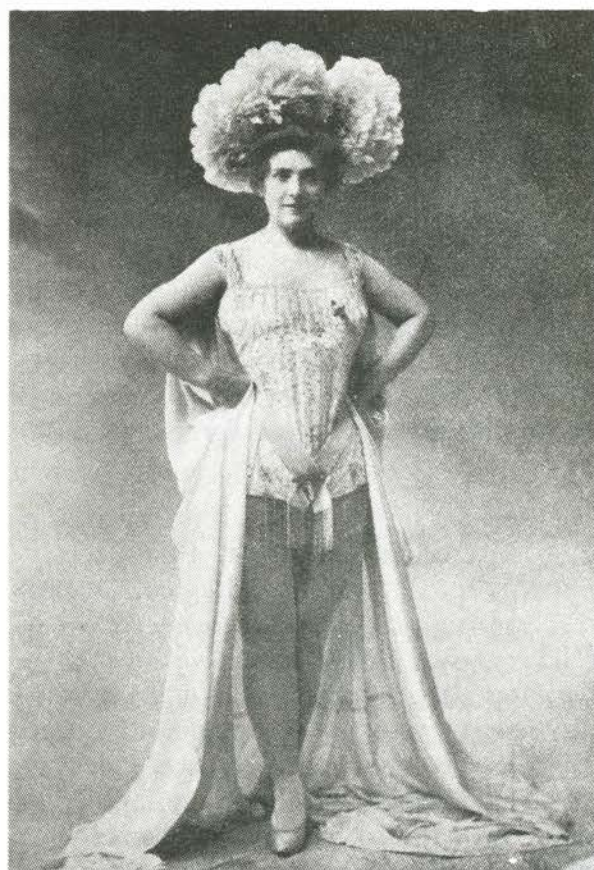
Peter L. Petersen's første konkurrencebillede.
Præmieret 1893 i D.F.T.
Det Kgl. Bibliotek.

Den historiske del

Det 19. århundrede er med rette blevet kaldt opfindelsernes århundrede. En af de helt skelsættende opfindelser var fotografiet, hvis betydning næsten kan sammenlignes med bogtrykkets opfindelse i det 15. århundrede. Fra at være afhængig af mere eller mindre dilettantiske, kunstneriske fremstillinger fik man for første gang et autentisk, dokumentarisk billede.

Portrættering, der tidligere havde været en bekostelig affære, og dermed forbeholdt de få, kunne nu opnås af alle, ikke mindst efter at visitkortfotografiet var introduceret i slutningen af 1850'erne.

Når man har valgt den 19. august 1839 som fotografiets fødselsdag, er det lidt af en salomonisk løsning. Sagen er, at tiden var moden for fotografiets opfindelse, og flere mennesker arbejdede uafhængigt af hinanden med at løse problemerne. Blandt fotografiets pionerer kan anføres *Joseph-Nicéphore Niépce* (1765-1833), der i 1826 tog det første fotografi, et billede taget fra et vindue i hans hus. Optagelsen skete på en tinplade, dæk-

Varitesangerinden Dagmar Hansen. 1901.

Vinlageret i Brolæggerstræde.
København 1890.

ket med syrisk asfalt, der hærdes ved belysning. De ubelyste og dermed uhardede partier bortvaskedes med lavendelolie og terpentiner. - I 1829 indledte Niépce et samarbejde med den franske teatermaler *Louis-Jacques Mandé Daguerre* (1787-1851), der siden 1822 havde arbejdet med at fastholde camera obscura billeder. Daguerre fortsatte sine eksperimenter efter Niépce's død. I 1835 lykkedes det at fremkalde det latente billede ved hjælp af kviksølvdampe, og i 1837 at fiksere billedet ved hjælp af en kogsaltopløsning. Metoden, der blev kaldt *daguerreotypi*, blev offentliggjort den 19. august 1839, der siden er valgt som fotografiets officielle fødselsdag. Opfindelsen blev købt af den fran-

ske stat og stillet gratis til rådighed for alle, bl.a. ud fra den holdning, at jo flere der kendte metoden, jo flere forbedringer ville kunne opnås.

Den engelske godsejer Henry Fox Talbot (1800-1877) regnes for negativ-positiv processens opfinder. Hans metode til at lave kontaktaftryk på klorsølvpapir, kaldet *photogenic drawing*, offentliggjorde han den 31. januar 1839. Han videreudviklede sin opfindelse til papir negativ-positiv processen, som han kaldte *kalotypi*, og som han patenterede 8. februar 1841.

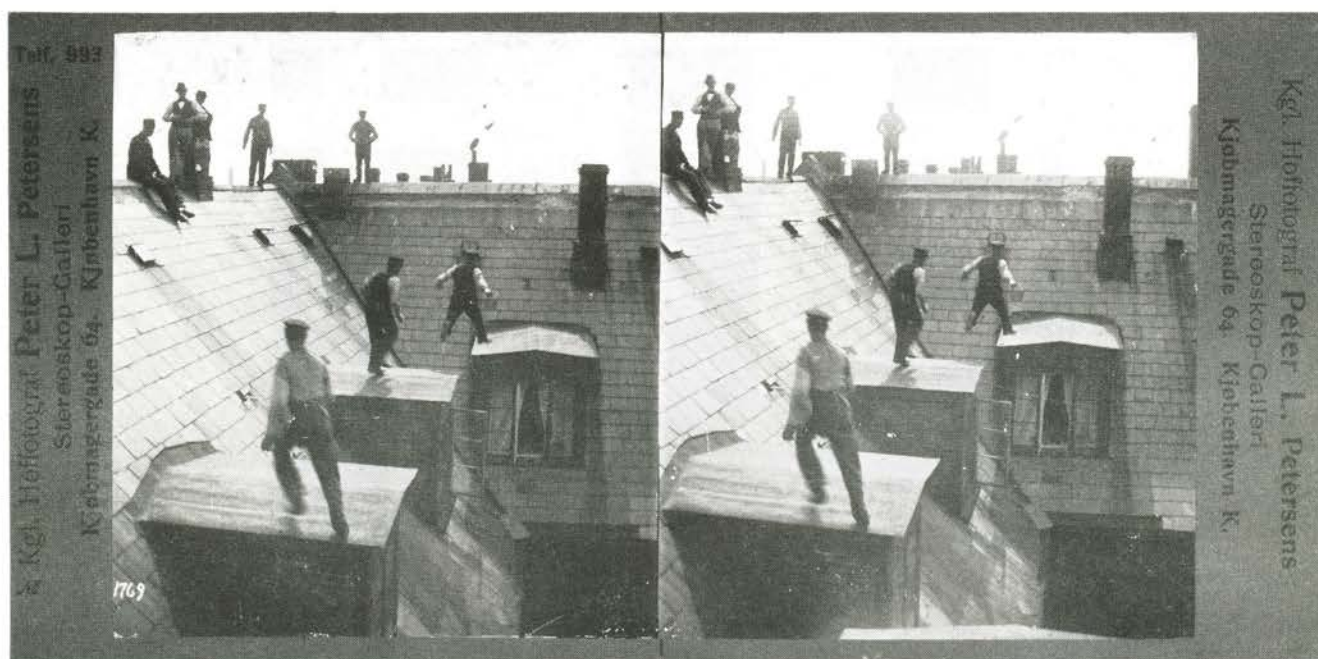
Kgl. Hoffotograf Peter Elfelt

Det kongelige Bibliotek fejrer fotografiets 150 års jubilæum med en udstilling i to afsnit:

Den *fotohistoriske del*, der omfatter karakteristiske eksempler fra ca. 1840 til ca. 1910 som f.eks. daguerreotypi, ambrotypi, ferrotypi og kalotypi. Fra samlingen vises optagelser af internationalt berømte fotografer som Henry Fox Talbot, D.O. Hill & Robert Adamson, Calvert Jones, Maxime Du Camp, Francis Frith, Roger Fenton og Eugene Constant. Af danske fotografer kan anføres Mads Alstrup, F. Petersen, J.L. Ussing, Søffren Degen, Thora Hallager, E. Lange, E. Rye m.fl.

Udstillingens anden del beskæftiger sig med det kendte københavnske firma, *Kgl. hoffotograf Peter Elfelt*.

Firmaet Elfelt var i uafbrudt drift i næsten hundrede år, og indtog en særlig position blandt de københavnske fotografer. Peter Elfelt (1866-1931) etablerede sig i 1890 og udviklede snart sin virksomhed til tidens største og fornemmeste atelier. Han supplerede sin samling ved køb af ældre kollegers arkiver, og hans egen samling rækker således tilbage til 1860'erne. Foruden at være hoffets fotograf havde han også kunder i andre samfundslag. Han ejede periodens største private fotosamling, omfattende topografi, folkeliv, historiske begivenheder, interiører og portrætter. Billederne udmær-

Telefonarbejdere springer fra kvist til kvist. 1900.

ker sig ved høj fotografisk kvalitet, de er vel komponerede og i teknisk henseende fremragende. Elfelt har derfor på markant vis dokumenteret en hel epoke.

Billedsamlingen har sammen med Københavns Bymuseum erhvervet det historiske negativarkiv.

Billedsamlingen

Det kongelige Biblioteks Billedsamling er landets nationale billedsamling med p.t. 10 mio. enheder. Afdelingens hovedopgave er at fungere som statens almene samling af billeder, danske og udenlandske, dog med særlig forpligtelse over for det danske materiale.

Billedsamlingen indeholder ca. 879.000 portrætter, ca. 516.800 topografiske og historiske blade, ca. 636.000 postkort m.m., ca. 2.5 mio. negativer og ca. 5 mio. luftfotos. Derudover rummer samlingen mange strålende eksemplere på fotografiske teknikker: daguerreotypier, kalotypier etc. samt en righoldig bestand af berømte fotografers kunstfotografier. Disse vil komme til at danne fundamentet i Det kongelige Biblioteks Fotomuseum, som forhåbentlig bliver realiseret inden længe. - Den årlige tilvækst ligger på mellem 30.000 og 50.000 enheder, hvoraf langt de fleste er fotografier. Dansk fotografi dominerer selvfølgelig samlingen, men den indeholder også værdifulde og betydningsfulde udenlandske fotografier.

Billedsamlingen er en del af en statsinstitution, der kan benyttes af enhver. Den bliver da også benyttet intensivt såvel af private personer, f.eks. slægtsforskere, som af billedredaktører fra forlag, aviser, tidsskrifter samt af mange forskellige danske og udenlandske videnskabsmænd. Endvidere er samlingen storleverandør til utallige udstillinger i det ganske land og i udlandet. Billedsamlingen har et nært samarbejde med en række danske og udenlandske institutioner.

Fotojubilæet har givet anledning til udgivelse af en bog:

Kongelig Hoffotograf Peter Elfelt. Kbh. Det kongelige Bibliotek. 1989. 180 s., heraf 148 sider med illustrationer. Kr. 218,-. Bogen forhandles ved bibliotekets garderobe, eller kan bestilles via Forvalterkontoret.

For hjælp ved udstillingen rettes en tak til følgende: Mag.art. Kjeld Elfelt; informationschef Hans Bonnesen, AGFA; S. Løvstad og Flemming Berendt, Danmarks Fotomuseum, Herning; Børge Tranberg og K. Werchmeister, Elfelt; Nationalmuseet.

Udstillingen er arrangeret af Det kongelige Biblioteks Kort- og Billedafdeling.

Kgl. Bibl. Tryk København ●

Bogen om Peter Elfelt vil blive omtalt i *Objektiv*'s april nummer!

KØBENHAVN før og nu - og aldrig

Christianshavn, som i disse år har gennemgået en fantastisk renovering - for det meste, med nænsom hånd - er emnet for det 7. bind i værket.

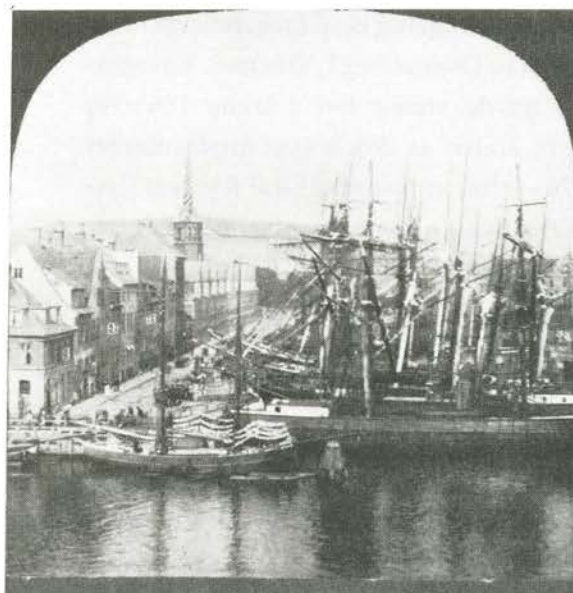
Claus M. Schmidt har fattet pennen, og i et veloplagt, præcist og nuanceret sprog serveres en spændende gennemgang af denne bydels specielle bidrag til vor bys historie.

Havnen, Holmen og de mange handelshuse har hver på sin måde bidraget til det puslespil, som giver et helhedsportræt af en storstad.

7. bind af værket indeholder mange fotohistoriske billeder, som man genser med stor glæde.

De gamle fotografiapparater var nok besværlige at arbejde med, men resultatet var ofte langt bedre end det, vi bliver præsenteret for 20-30 år senere. Glasplader havde nu kvaliteter og tyngde.

Værket kan anbefales som en fælles julegave. Her er læsestof til mange vinteraftener!

To ejendommelige tårne kan ses fra Christianshavn - Vor Frelsers Kirke og børsens snoede dragetårn.

Samling: A.T.M. og F.B.

Danmarks hidtil største billedværk

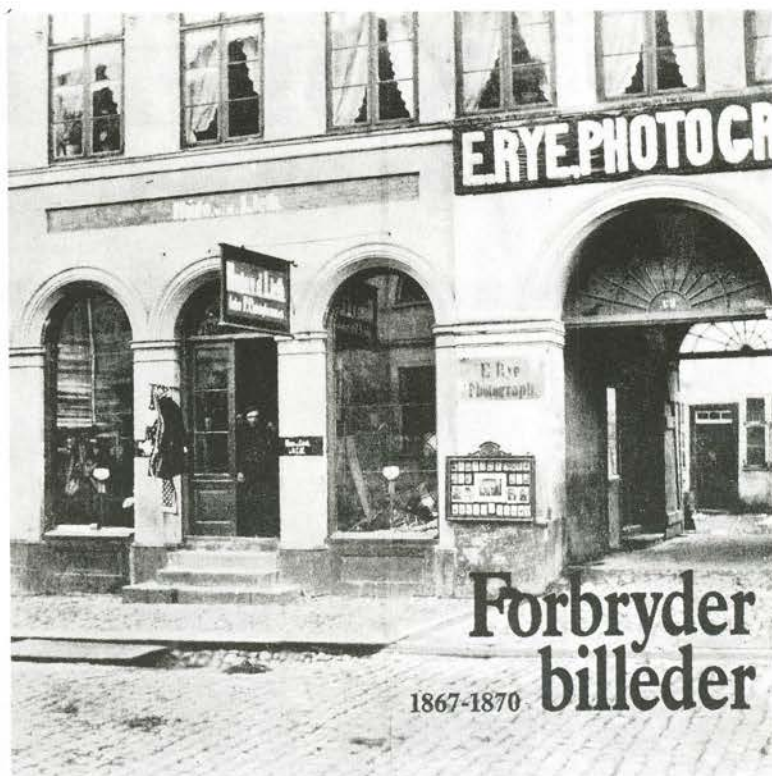

Den store bygning med fotoatelieret i tagetagen er Overgade 11, Odense. Fotograf Rye havde atelier her i årene 1865-70. Dette atelier er dog blevet moderniseret 1876 – efter at fotograf Emil Rye var flyttet fra byen – for hans efterfølger, Lars Dinesen.

Finn Grandt-Nielsen
John L. Laurberg:
Forbryderbilleder 1867-1870.
Optaget af fotograf F. Rye i Odense.
Format: 24,5x12 cm. 63 sider. Kr. 80,00.
ISBN. 87-983162-2-2.

Møntergården i Odense har også villet fejre fotografiets 150 års jubilæum - og har valgt at gøre dette på en helt speciel og yderst interessant måde.

Bogen er et sandt studie i menneskets fysiognomi. Et enkelt skal her omtales: Theodor Sofus Christian Holm, som var søn af en kendt arkitekt var familiens sorte får. Han var eventyrer, lystløgner og bedrager. Ville gerne være digter og litterat, men

Til venstre for porten hænger fotografens udhængsskab med vareprøver. For oven og for neden ses rækker af små fotos i visitkortformat. Der imellem er placeret billeder i kabinetformat og et enkelt større gruppebillede.

drev det kun til at spille roller i sin hverdag. Men dem spillede han overbevisende og var uhyre tillidsvækkende.

Af profession var han møller, og blandt hans ofre var en møllelejer, der ville være hans kompagnon, en jomfru, der gav ham en guldring, en madamme, han charmerede, og en række gæstgivere rundt omkring i landet.

Og så brugte han også den med den be-
trængte slesviger.

Det originale album har to portrætter af ham. På det ene er han møllersvenden, på det andet åndsmennesket. Men hvorfor to portrætter af ham?

Det er vel næppe politiet, der har krævet det. Så mon ikke det er fotografen, der som interesseret og beåndet kunstner har ønsket at fange begge sider af hans mytomane dobbeltvæsen.

Sikkert er det imidlertid, at fotografen Carl Edvard Emil Rye (1820-1890) har fotograferet de mennesker, politiet bragte ham, med interesse, undertiden med humor og ofte med kærlighed.

Fin lille bog. ●

Med fotograf Hude gennem det gamle Roskilde

Cand. phil. & fotograf Kristian Hude 1864-1929

Bagside af Algade 3. ca. 1900. (brændt 1903).

Eva Tønnesen:

Med fotograf Hude gennem det gamle Roskilde.

Format: 24x16 cm. 120 sider.

ISBN 87-88370-06-2. 1989.

Cand. phil og fotograf Kristian Hude (1864-1929) var en ualmindelig fin iagttagere af sin hjemby Roskilde.

De 135 billeder viser ikke blot livet i denne by, men også hvorledes det må have taget sig ud, i de fleste andre danske provinsbyer i det forrige århundrede.

Fotograf Hude har været en mester i at betjene sin "old timer" - hans fotografiske vinkler er perfekte, og han bestræbte sig på at få folkelivet til at passere revue.

Læs og se denne bog, som er trykt på specialtonet papir og sat med en letlæselig skrift.

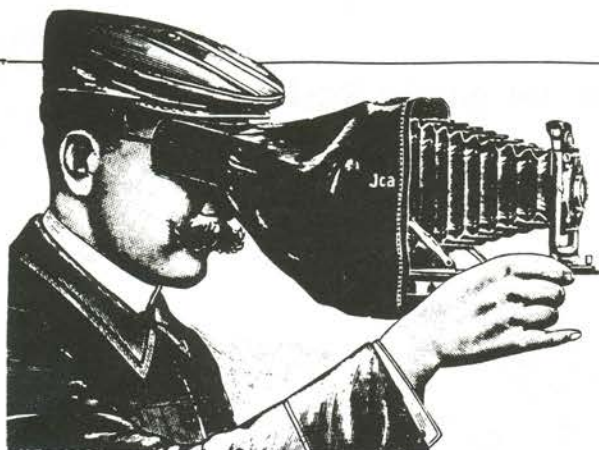
Bør ligge på ethvert gavebord juleaften!

Skomagergade 17.

(Nu Carl A.E. Petersens 50 øres forretning).

Nedbrændt 1883.

Mødereferat

Flemming Berendt

REFERAT. September.

Efterårssæsonens første møde var helliget den finere fotomekanik.

Rollei-kameraer er ikke kun et samlerobjekt for Ørsted-Bagger. I løbet af aftenen blev man klar over, at det nærmest er en elsket videnskab, han lægger i disse spændende to-øjede.

Et udpluk af samlingen, ca. 30 stk. blev vist frem og gennemgået. Tilbehør, snittegninger og bøger var yderligere fremlagt til de ivrige tilhørere.

Til sidst blev der forevist originale Rolleilysbilleder fra fabrikken, både fra før og efter den anden verdenskrig.

Denne serie var venligst udlånt fra Danmarks Fotomuseum.

Et mindre udvalg af billederne har været publiceret i Objektiv Nr. 41/30. Tak til Ørsted.

N.R.J.

REFERAT. OKTOBER 1989.

Museumsleder Sigfred Løvstad fra Danmarks Fotomuseum fremviste i andledning af jubelåret en serie dias fremstillet i Japan til brug for PR i Europa.

Importfirmaet "Westheimer" havde formidlet den store og flotte serie billeder, som gave til museet.

Serien er fremstillet til forevisning på 9 Karuseller og med lyd. Af forskellige årsager måtte Løvstad skære antallet ned, samt udelade den originale tekst. Desværre bar fremvisningen præg af dette, billederne var for uensartede, og det var tydeligt, at de ikke tålte at blive taget ud af deres helhed.

Heldigvis var det enkelte billede interessant i sig selv!

»Dit og Dat«

Løvstad fortalte derefter levende om museets nuværende status, samt de kommende planer frem i 1990-erne. TAK til Løvstad, som var kommet den lange vej fra Herning, i anledning af vor beskedne jubelfest i 150 året for daguerreotypiets opfindelse!

Til sidst var der spørgsmål og svar, samt en opfordring til vore medlemmer om at slutte op omkring dette enestående museum, hvilket man f. eks. kunne gøre ved at melde sig ind i museets venneforening.

Fotomuseums Venner

Medlemskab: Personligt medlem min. 100 kr. Forretningsmedlem min. 400 kr. Virksomheds-/foreningsmedlem min. 1.000 kr.

DANMARKS FOTOMUSEUM

Museumsgade 3 · 7400 Herning

REFERAT. FORMIDLINGSSALG den 30. september.

Et usædvanligt stort og flot loppemarked stod klar, da dørene blev åbnet i Øbro-huset den 30. september. En livlig handel til rimelige priser gav en god stemning i lokalet. Adskillige sjældne effekter var til købs.

Et sted imellem 60-70 medlemmer kom og gik dagen igennem, men da formidlingssalget tog sin begyndelse klokken 18:00 var halvdelen gået hjem til fodbold eller koken. Forståeligt nok.

DEN GÅR IKKE!

Loppemarked og formidlingssalg skal arrangeres over to gange. Bestyrelsen har taget dette ad notam!

Salget gik strygende under formidlingssalget, og Andreas kan sælge alt med et huldsaligt smil på læben. Ved afslutningen var totalomsætningen nået op på 25.000 kroner.

Priserne var rimelige, og mange gik derfra, og havde gjort et godt køb. Sådan skal det være!

Umiddelbart før afsløringen.

FORMIDLINGSSALGET I HERNING DEN 29. OKTOBER.

Klokken 9:30 ankom de første medlemmer til Danmarks Fotomuseum for at deltage i en "afsløring" og efterfølgende loppemarked og formidlingssalg m.m.

En halv time senere bød Kaj Kempel velkommen til de mange medlemmer fra Jylland og Sjælland. Museumsleder Sigfred Løvstad fik en tak, fordi han havde stillet museet's lokaler til vor rådighed. Sigfred Løvstad fik derefter ordet, og den næste times tid fik man fortalt om de fine ting, som var tilgået museet fra Nationalmuseet's depot i Ørholm.

Af sjældne ting kan fremhæves et meget flot stereo-kamera fra Dallmeyer til en værdi af 7000 dollars. Endvidere så vi gamle kataloger fra Zeiss Ikon bl.a. et, hvori der var iklæbet et nyt billede i stedet for en person, som var blevet skudt af nazisterne.

Efter en spørgerunde var klokken blevet næsten elleve, og det var tid til den store "afsløring".

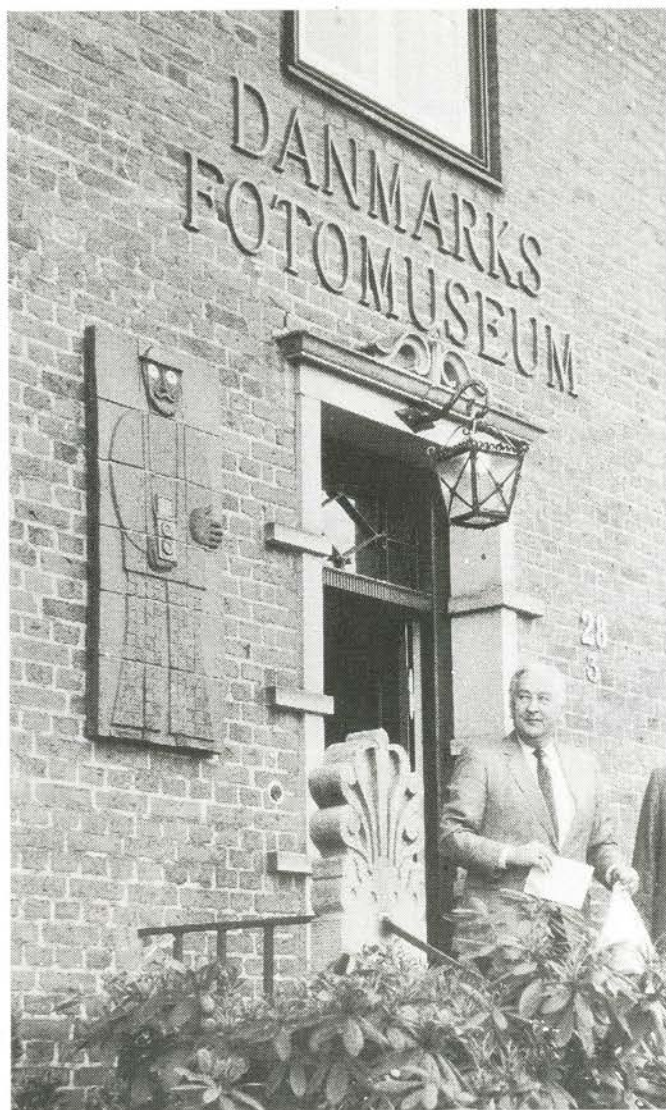
Det, som skulle afsløres, var et keramisk relief, som museet har modtaget som gave fra enken efter Thaulow Foto i Ballerup. Kunstværket er udført af keramikeren Lizzie Thyssen, Stenlille. Selve afsløringen blev foretaget af viceborgmester Hilmar Sølund fra Herning. Relieffet forestiller en fotograf (amatør), som står med et Rolleiflex kamera klar til at fotografere.

Museet var derefter vært ved et lille glas vin og kransekage. Samtidig fik man mulighed for at besigtige museet. Ikke mindst Niels' panoramabillede af København vakte beundring.

Klokken var nu blevet tolv og sulten krævede sit.

Efter den dejlige mad var tiden kommet til at gå i gang med loppemarkedet. Loppemarkederne var gennemgående for dyre, så salget var derefter. Langsomt ebbede det ud og nu kunne formidlingssalget tage sin begyndelse. Jan Klinksgård var auktionarius, og scenevant som han er, gik det strygende. Omsætningen blev godt 18.000 kroner.

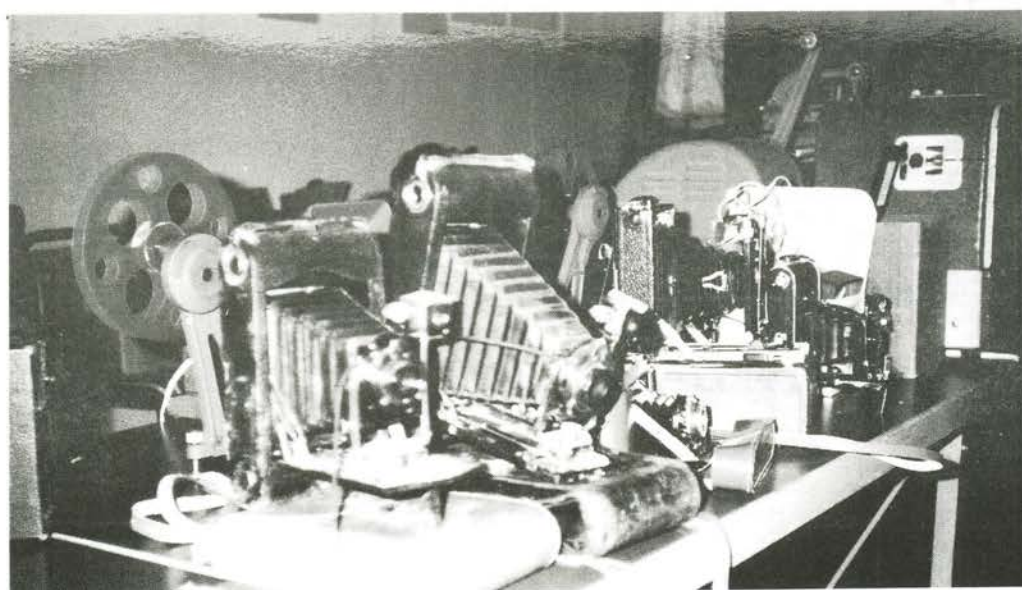
Omkring klokken 18:00 takkede vi af, og en god og inspirerende dag var til ende.

Viceborgmester Hilmer Sølund har netop afsløret relieffet.
Foto: Henning Thestrup Nielsen.

Sigfred Løvstad fortæller om museet's klenodier.

Formidlingsalget er i fuld gang.

Foto: Kaj Kempel.

Dansk Fotohistorisk Selskab
FORMILLINGSSALG
30. september 89 i Østerbro Medborgerhus

1 Suter Aplanat No4,nr.17440	B/C		325
2 Rolleicord m.Triotar No.617052 BT	B		350
3 Rolleiflex m.Tessar No.416518	C		300
4 Angulon 6,8 12cm Compur	B		200
5 Trækamera med grøn bælg			350
6 Rolleiflex m.Tessar No.774965 BT	B/C		475
7 Aldis anastigmat.4,5,8 tommer	B		80
8 Ienar 4,5 27cm på Sinar-plade	C		225
9 Knoll Dobb.anastigmat Dyalit 6,8 180mm	C		50
10 Taylor Hobson mess.optik 15,4 tommer	A/B		350
11 Euryнар 4,5 13,5cm Ibsor lukker	B/C		60
12 Dagor 6,8 13,5cm i Cronos C lukker	B/C		120
13 Magasinkamera "Budtz" IV	B/C		160
14 Kodak Autographic 3 BT	B/C		150
15 Kodak Autographic 3A BT	B/C		225
16 Ernemann Bob O Aplanat 9x12 BT	B		200
17 Rullefilmkamera 6x9 u.navn	B/C		60
18 Foinix, Trier. 6x6 BT	A/B		50
19 Balda Trioplan 2,9 75mm BT	B		200
20 ICA Ideal 246 kass.+ taske	B		375
21 Zeiss Cocarette Tessar 10,5 BT	B		175
22 Zeiss Ikonta 520/15 Novar 12cm	B		325
23 Contessa Nettel rullefilm	C		50
24 Linhof 8,5x8,5 slideviewer	A/B		175
25 Ernemann Box	B		150
26 Episkop 50	A/B		125
27 Episkop 615,kinesisk med meget udstyr i stor kasse	A/B		650
28 Nordisk Film Junior HK 16 fremviser			50
29 Edco 16mm fremviser med rgrforstærker			110
30 Opemus 13x18 m.kondensator+Belar 135mm	C		70
31 Kodak farveforstørrelsesapp. 6x9	C		250
32 Kinolamperegulator			40
33 Højglanstørrelse dobbelt 50x60cm,gulvstativ			50
34 Scandia portrætkamera no.340 u.optik			475
35 Cramerspot m.stativ			200
36 Vridemaskine til helark			160
37 Stor gulvlampe til 4 pærer			50
38 Bell & Howell Filmsound 16mm.i kuffert			150
39 KZ fremviser med optisk tone uden optik			20
40 Bolex M8 uden optik			50
41 hedigeringsapparat til 16mm,stor model			275
42 kodekasse			110
43 kodekasse			50
44 Zeiss Box Tengor			120
45 Spejltele 1100mm,russer.Taske med filtre	A/B		1050
46 Bolex 8mm med 2 optik			250
47 Exa Ia med 50mm+180mm+ringe			400
48 retina Ia			200
49 Robot Koyal 36,u.optik.Defekt.			325
50 Ricoh Super Shot			60
51 Telefogar 3,5/90mm +BT			80
52 Zeiss kinooptager			250
53 Meopta stereoviewer			40
54 Pathscope			50
55 Beaulieu 4008 ZM II,Angenieux zoom 6-80mm 1:1,2			700
56 Rodekasse			70
57 Rodekasse			50
58 rodekasse			40
59 Rolleiflex 3,5F Planar	B/C	1800	
60 Hasselblad 1000F med Tessar 2.8/80mm +12 magasin	B	3000	
61 Leica R3-winder.Ny.	A	500	
62 korelle,127 film 3x4 Cassar	A/B		450
63 Super Dollina Tessar 2,8 BT	B		225
64 Super Ikonta,Tessar 3,8/105 BT. 531/2	B	900	1000
65 Leitz Hektor,gevind.No1406936	B	600	600
66 Leitz Summaron 3,5/35 gevind.No 1284667	A	600	700
67 Leica samletaske,tom	B		80
68 Leica I no.56162,Elmar 0-just.Afstandsmåler +BT	B	2000	3100
69 Rodekasse			250
70 Rodekasse			60
71 Universalsøger,russer contaxtype	B		175
72 Balda 4,5x6 BT	B		250
73 Symmar 5,6/150mm no.8294121	A	800	950
74 Agfa Record II 6x9 BT	B		50
75 Weltini Tessar 2,8 5cm BT	A/B	250	325
76 Super Ikonta,Tessar 2,8/80.Type 533/16 BT	A	1500	1500
77 Leitz kuglehoved,stor model	B	250	300
78 Box Tengor 6x9,BT	A		275
79 Sunpak Auto Zoom 4000,stor flash.			200
80 Kodak box No.3 Brownie			50
81 Zett 5x5 projektor,løs blæser,200mm+mikrooptik	B		250
82			200

Dansk Fotohistorisk Selskab
FORMIDLINGSSALG
28.oktober 89 i Danmarks Fotomuseum.

101 Rolleiflex Tessar,no.436095,BT	C		350
102 Rolleicord Triotar	C		300
103 Aplanat med gardinlukker	C		160
104 Voigtländer Superb,Skopar BT	B/C		825
105 Ysarex 4,5/135mm med 2 plaubelplader	A/B		190
106 ICA ORIX 308 med kass+taske	A/B		450
107 Voigtländer Euryscop IVa No 72398	B		650
108 Xenar 4,5/150mm i sinarplade			350
109 Heinrich & Poulsen Aplanat sort/mess	B/C		100
110 Pulnar 3,5/152mm forstørrelsesopt.	B/C		60
111 Eurynar 6,8/24cm med lukker og bræt	C		100
112 Optik u. navn 2,9/8 tommer	B		150
113 ACTINO lysmåler i rødt etui og øske	A/B		170
114 Hugo Meyer,Euryplan Satz dopp.anastigmat	A/B		400
115 Beier Precisa 6x6	C		120
116 Kodak Autographic 3A +BT	B/C		180
117 Pocket Kodak No.IA +BT	B		120
118 ICA Halloh 505 Helios 13cm BT	B		225
119 Ernemann Heag II serie II	C		110
120 Polaroid Land Camera,The 800	B/C		120
121 ICA Sirene 135,helios 13cm	B		200
122 Ihagee 6x9,Triplex 10,5 BT	B/C		90
123 Zeiss Nettar 6x9,type 515/2 BT	B		90
124 Klappkamera 9x12,uden navn	B/C		350
125 Kinax-Cadet 6x9	B		50
126 Zeiss Ikonta 521/2,Novar 10,5	A/B		150
127 Rejseprojektor Orlux 100 i kuffert	A/B		90
128 Gl.projektor i jern/mess,med stor kasse	B		300
129 Zeiss Ikon episkop			275
130 Bell & Howell Filmsound 16,med extra højttaler			75
131 Cremer spot med stativ			40
132 Cremer spot			120
133 Ampro Stylist 16mm tonefremviser			50
134 V.lichter epidiaskop			100
135 Zeiss Nettar 2stk			170
136 Kodak klappkamera			90
137 Exakta Varex IIb			350
138 Zorki 10			50
139 Kodak Bantam			325
140 Junka			375
141 Novoflex bælg med 3,5/35mm			350
142 Rodenstock Klappkamera			160
143 Kodak klap Ia			90
144 Kodak retina			250
145 Bell & Howell 36"(910mm) bl.8 luftkameraoptik			275
146 Nizo Kino 8mm			170
147 Pathe 9,5mm			140
148 Kodak Ciné			110
149 LPL filmloader			40
150 Baby Box			140
151 Bolex H16 +taske			650
152 Janpol Color 80mm			140
153 Buddy 8mm kino uden opt.			60
154 Revere 8mm med 3 optik			160
155 Kongehusbillede,indrammet			80
156 KZ fremviser,sort model i kuffert			170
157 Siemens fremviser,sort model			50
158 Rodekasse			30
159 Rodekasse			50
160 Baby Box			225
161 Retina Ia,Xenar 2,8 BT	B	200	200
162 Goerz Tenax 9x12 Dagor,kass+BT	A/B	400	550
163 Leitz Elmar 90mm,gevind,no 1036757	B	500	250
164 Leitz nærindstilller til Elmar 5cm	B	200	1200
165 Leica IIIa 200951,Summitar 2/50mm BT	B	1200	300
166 Icarrette 6x9,Tessar 10,5 BT	A	250	1500
167 Leica IIIf med Elmar 3,5/5cm +BT	A/B	1500	.
168 Akarelle med 35mm-50mm-90mm +BT	A/B	600	180
169 Balda Jubilette 24x36,Tessar2,8	B/C		500
170 Zeiss Ikonta 3x4,type 520/18,BT	B	200	300
171 Rodekasse			200
172 Agfa Karat,Solinar 3,5/50 BT	A/B	200	200
173 Zeiss Ikonta 24x36,type 522/24	B	200	400
174 Altix,Trioplan 2,9/50mm BT	B		170
175 Flexora,2 øjet 6x6,Ennagon 3,5/75 BT	B/C		225
176 Retinette,Reomar 4,5/50mm BT	A/B		190
177 Agfa 6x9,Apotar 10,5 BT	B		130
178 Rolleiflex prismsøgger	B	300	600
179 Rolleikin sæt			70
180 Leicina 8mm, 1:1,8 7,5-35mm +BT			275

FLASHTRONIC SERVICE

REPARATION AF FOTO OG AUDIOVISUELT UDSTYR.
FREDERIKSBORGGADE 31. 1360 KØBENHAVN K.
01 14 62 26

3 × »SKROT« - Formidlingsalg

0 - limit

0 - salær

Møderækken

Hvem har ikke brug for skruer, møtrikker, læderbetræk - samt diverse foto-mekanikdele

NU FÅR DU CHANCEN.

Selskabet kan tilbyde 3 formidlingsalg i det nye år. Disse vil blive afholdt i forbindelse med de sædvanlige mødeaftener, den tredje torsdag i månederne februar/marts/april.

ALT SKAL REALISERES UDEN
LIMITPRISER - UDEN SALÆR!

Kom og støvsug bordene. Andreas Trier Mørch svinger som sædvanlig hammeren. 30 minutters eftersyn.

Torsdag den 18. januar

Også denne mødeaften vil bordene være fyldt med nummererede papkasser, indeholdende de mærkeligste ting!

Men først vil Flemming Anholm, som er aftenens foredragsholder, fortælle os om en berømt engelsk kvindelig fotograf. Denne gang er der tale om Margaret Julia Cameron (1815-1879), som opnåede at blive en af Englands mærkeligste portrætfotografer i 1860-erne.

Hendes nære venskab med Alfred Tennyson, tidens største digter, åbnede døren for hende til de litterære og ellers meget tilknyttede kunstnerkredse i datidens aristokratiske England. Her fandt hun en skare personligheder, som hun fik mulighed for at portrættere på sin specielle facon.

Flemming Anholm vil fortælle anekdoter og myter omkring denne fotograf's liv og levned. Fotografiske billedbøger omkring portrætfotografering fra Flemming Berendt's bibliotek vil være fremlagt.

Torsdag den 15. februar

Selskabets formand, Niels Resdahl-Jensen vil fortælle om sin rejse til Frankrig i sommer. Hans vej faldt "tilfældigvis" forbi "Musée Niepce" i byen Chalon-sur-Saône. Han gjorde flittigt brug af sit fotografiapparat, og det blev til en serie dias fra dette interessante museum, hvis beliggenhed faktisk er identisk med fotografiets vugge.

Efter en kort rygepause og 30 minutters eftersyn begynder Andreas Trier Mørch at svinge hammeren over de opstillede effekter. Disse er anbragt i nummererede papkasser, hvis indhold ikke må "vandre" fra den ene til den anden. Effekterne er fordelt således, at ingen vil blive snydt aldelles - men man skal ikke undlade at besigtige kasserne under eftersynet. God jagt!

Torsdag den 15. marts

Sæsonens sidste møde aften indledes med en video-film optaget kort tid før Bjørn Ochsners bortgang.

Optagelsen er gjort af Poul Bunin og interviewer er Flemming Berendt.

Samtalen er et kulturhistorisk dokument, hvori Bjørn Ochsner beretter om, hvorledes Det Kongelige Biblioteks billedsamling er kommet i hus.

Ida Haugsted vil derefter få ordet, og vil fortælle om de nyeste oplysninger, der er gravet frem omkring de "første danske daguerreotypister" - suppleret med slides.

Efter en rygepause går Andreas. T. Mørch i gang med sidste runde i vort "SKROT" - salg!

KOM OG RYD BORDENE. ENHVER VIL KUNNE FINDE NOGET AF INTERESSE.

DET HOLOGRAFISKE LABORATORIUM

Torsdag den 29. marts. Kl. 19:00

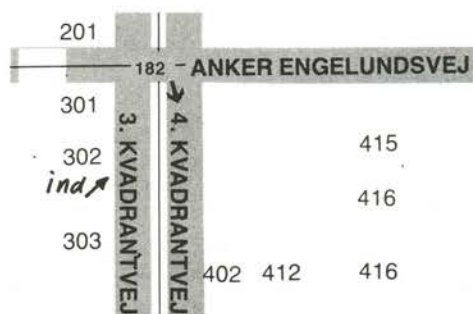
Integralhologrammer optages i første omgang med et almindeligt 16 eller 35 mm filmkamera. Under optagelsen skal motivet rotere 1/3 grad pr. billede, svarende til 1.080 billeder ved en 360° rotation. Sidenhen overføres samtlige billeder via en speciel teknik til en holografisk film, der efter fremkaldelsen formes som et rør og drejes foran beskueren. Kiss II er lavet af Lloyd Cross i 1975. Foto Daniel Quat.

Årets første ekskursion går til Danmarks Tekniske Højskole (fysisk laboratorium), hvor civilingeniør Erik Dalsgård vil fortælle og demonstrere, ved et praktisk forsøg, hvorledes et holografi bliver til.

Holografi er 3 - dimensional gengivelse. Et hologram kan således opfattes, som et vindue med hukommelse. Det husker udsigten

i det øjeblik eksponeringen finder sted. Det kunne f.eks. være en museumsmonter med de udstillede genstande. Når man betragter hologrammet, kan man se den udstillede genstand fra forskellige retninger, nøjagtig SOM OM den lå i montren. En usædvanlig foto-aften venter de fremmødte.

Adressen er:
Danmarks Tekniske Højskole.
Anker Engelundsvej. Bygning 302.
2800 Kgs. Lyngby.
Se kortskitse.

DANSK MUSEUMSTJENESTE

Istandsættelse af Ancient Fotografi, Daguerreotypier og Grafik for Arkiv, Forskning og Udstillinger, m.m. Tekniske Artikler.

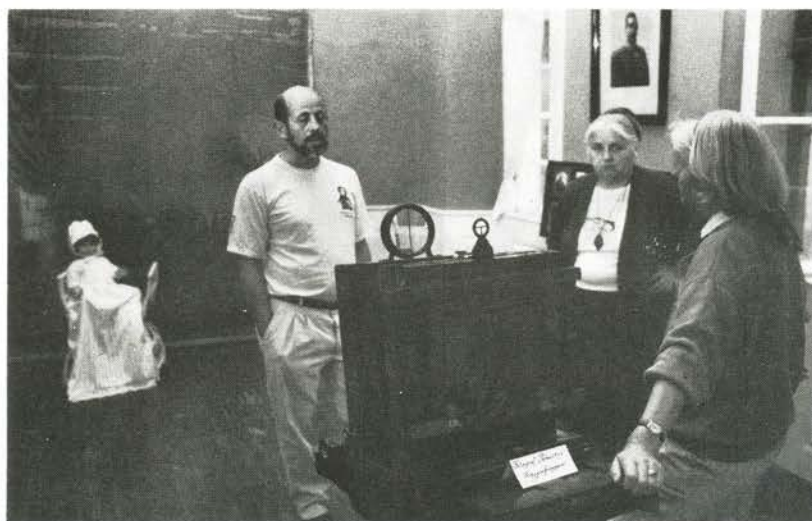
RØDKÆLKEVEJ 118. DK 2600. Tlf. 02 45 65 85

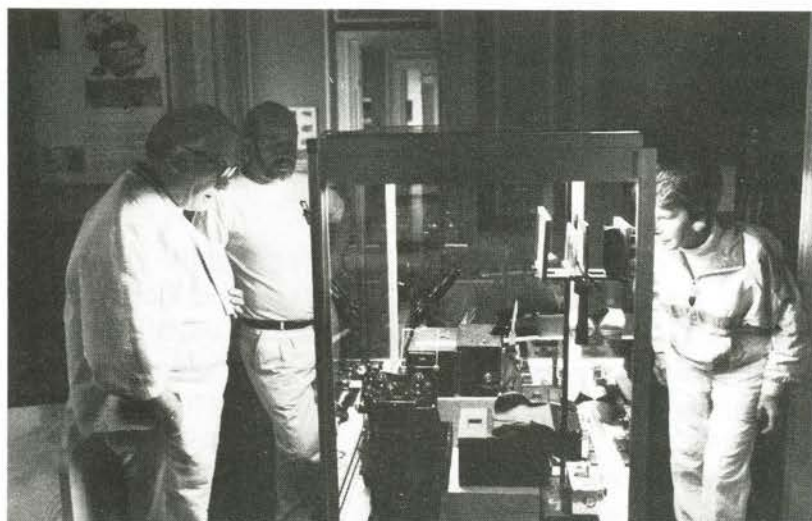
Lokalhistoriske udstillinger.

Fotohistorie på Fussingø Slot

Dorte Pedersen

Rudi`s blik har fagmandens rette attitude.

Rudi Hass fremviser udstillingsgenstandene for Sigfred Løvstad og frue.

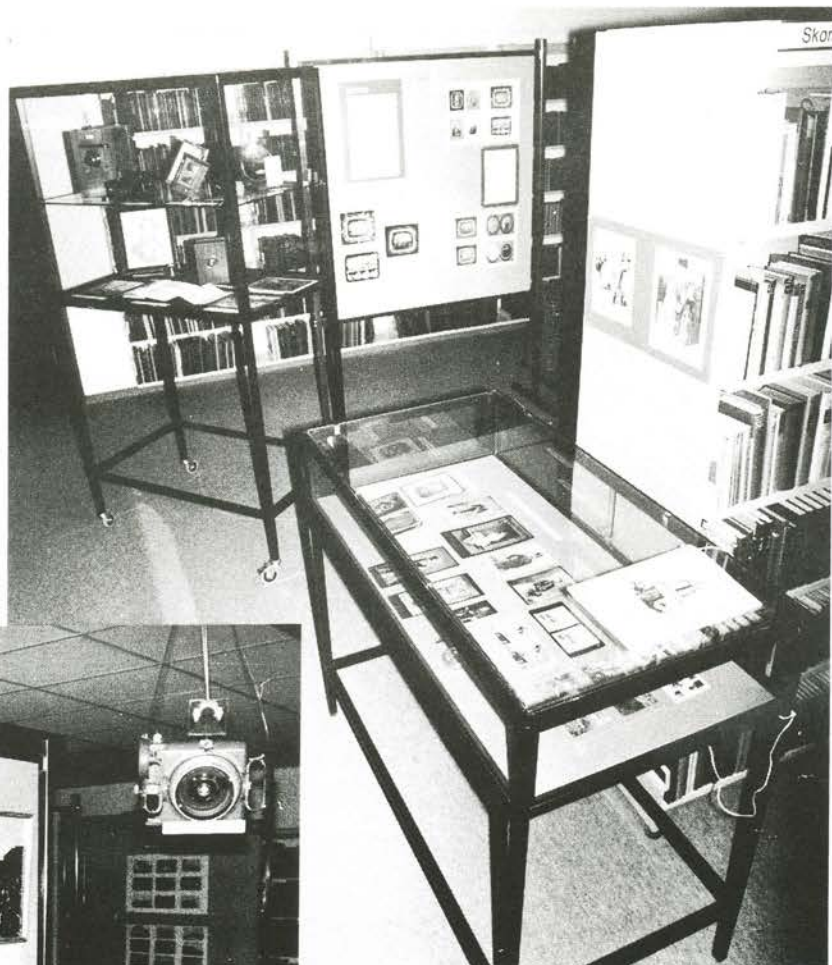
Foto: Poul Pedersen

1989 blev et travlt år for en del medlemmer, som har medvirket på forskellig vis med at realisere lokale fotohistoriske udstillinger rundt omkring i landet. Fussingø Slot.

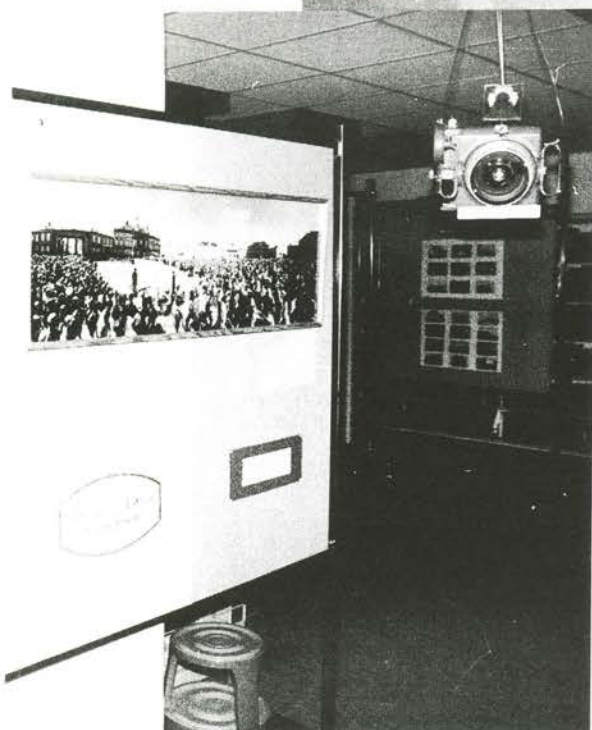
Egnsarkivet i Purhus kommune ved Randers ville gerne markere 150-året for Daguerre`s opfindelse, og rammen skulle være slottet, som nu er åbnet for publikum. Danmarks Fotomuseum og faglærer Rudi Hass havde udlånt en del kameraer. Som

kontrast havde Rudi Hass medbragt det nyeste og vildeste i video-kamera med mulighed for printning af billeder i farve på 80 sekunder!

Egnsarkivet havde lånt et atelierkamera samt et kanonfotografiapparat. Herudover havde man ophængt gamle billeder fra egnen. Desuden havde man inviteret to fotografer, Aage Østergård fra Randers, som har fotograferet et helt liv på amatørbasis, samt Poul Pedersen fra Århus, som viste nogle romanske stenbilleder fra Purhus kommune`s 10 kirker.

Fredensborg-Humlebæk lokalhistoriske arkiv fejrede 150 året med en udstilling af historiske klenodier, samt lokalhistoriske billeder.

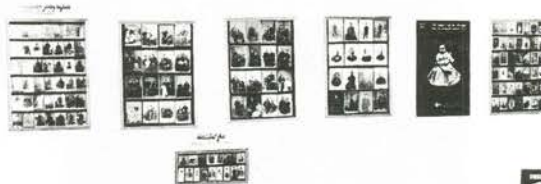

Panoramabillede og fly-kamera

Flemming Berendt viste to udstillinger i efterårsferien.

Den ene i Fredensborg samt senere i Humlebæk, den anden i Hadsund på egns museet "Rosendalsgården" - som nu har fået fast museumsleder.

Lise Andersen havde sammensat en udstilling med et fotohistorisk islæt udlånt af F.B., samt en præsentation af nogle lokale fotografer. Egon Larsen var behjælpelig her, og Rudi Hass havde igen leveret diverse Kodak-herligheder.

Jørgen Gregersens udstilling på Hvidovre bibliotek.

I de ledige stunder har F.B. skrevet og sammensat over 20 artikler, omhandlende forskellige fotohistoriske emner omkring 150 året.

Endvidere må fremhæves Ida Haugsted's historie "Lysets Spor", som det er lykkedes at få "plantet" i forskellige tidsskrifter og aviser. ●

Foto: Fl. Berendt

ILFORD
PHOTO

HERBST & PREUSS FOTO

ØSTERBRUGADE 64 . 2100 KØBENHAVN Ø . TLF. 01 - 42 71 17

REIMANN'S fotoservice

ABEL CATHRINES GADE 25 . 1654 KØBENHAVN V

TLF. (01) 24 62 70 .

NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KBH. S. - (01) 54 55 90

Vi ka' li' at handle

CENTRUM FOTO
Specialforretning i nyt og brugt fotoudstyr

ISTEDGADE 24, 1650 København V. tel 21 61 67

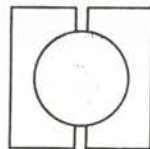
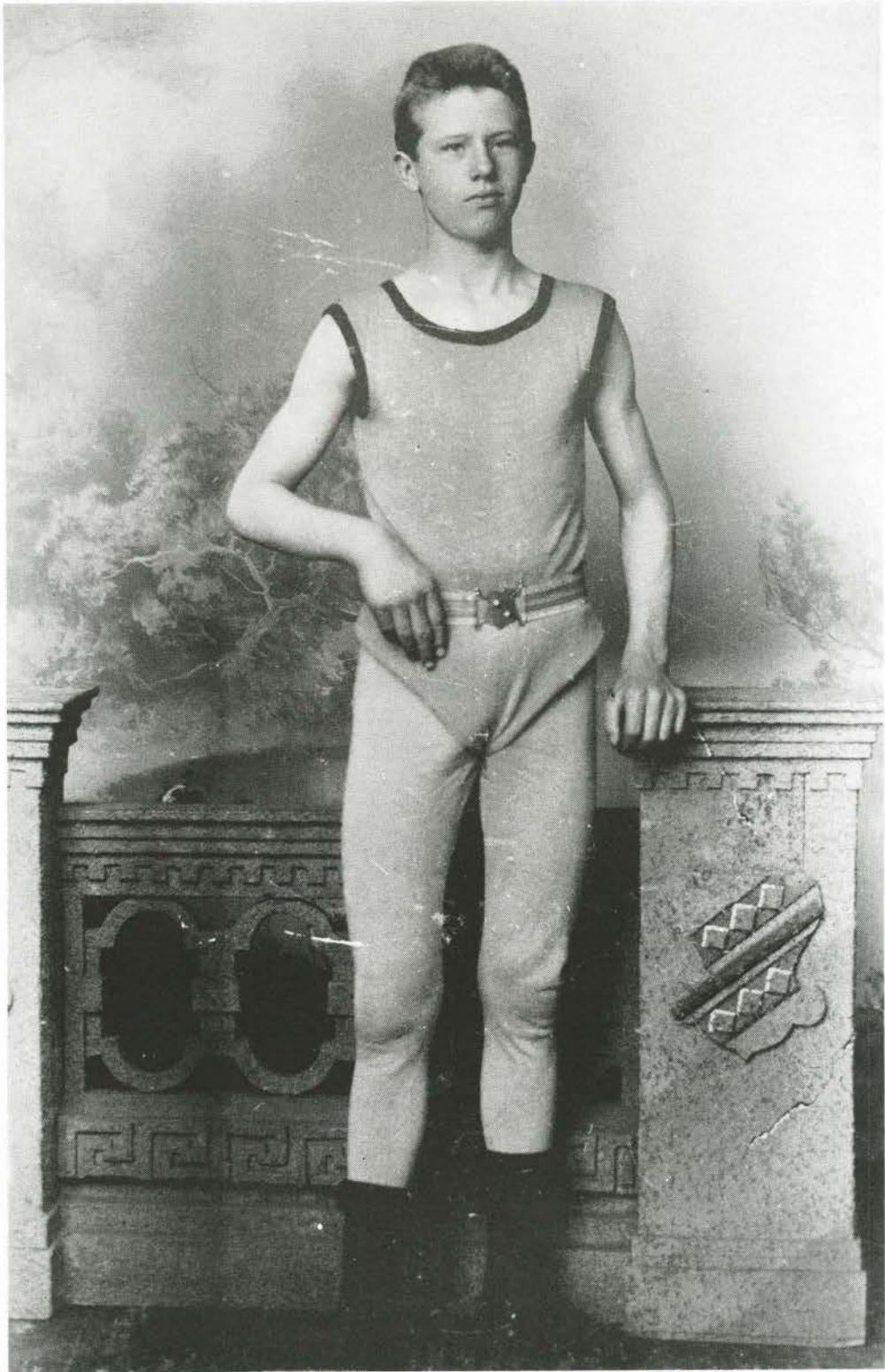

KAMERASPECIALISTEN

v/ Ib Helsted Larsen

Frederikssundsvej 136 - 2700 Brønshøj - Telf. (01) 60 63 17 - Giro 5 52 84 37

KODAK & H-COLOR

DE FORENEDE FOTOLABORATORIER A/S

Apparater fra tiden

FAG-FOTO

Frh. Allé 29

KØB-SALG-BYTT
01-22 44 91

 COLOR FOTO

Color Foto Frederiksberg	Godthåbsvej 32
Color Foto Lyngby	Hovedgaden 47
Color Foto Hørsholm	Hovedgaden 12
Color Foto Espergærde	Espergærde Centret
Color Foto Engrosafdeling	Hovedgaden 12

Samling: Jørgen Berg

SPALTE **LUKKEREN**

Danmarks Tekniske Museum i Helsingør viser gamle Helsingør billeder optaget af Hugo Matthiesen. Museets egen fotograf, Fritz Jensen har i 19 tilfælde optaget tilsvarende billeder af stederne, som de ser ud i dag. Morsom og perfekt udført opgave. Samtidig vil et udvalg af "Nellerødmandens" kameraer være udstillet. Særudstillingen "Solens Kunst" - er forlænget til slutningen af november måned.

På Musée Carnavalet (Paris bymuseum) kan pariserne for øjeblikket se de tre parisiske prospekter udlånt af Danmarks Fotomuseum.

Til udstillingen er fremstillet en stor bog "Paris and the Daguerreotype". Udstillinger går fra den 31. oktober til den 28. februar 1990.

OBJEKTIV vil til næste år fejre to store begivenheder. 100 året for Peter L. Petersens (Peter Elfelt) etablering som fotograf på Købmagergade 64, samt en af fotografiets pionerer, Fox Talbot, hvis epokegørende opfindelse den positive/negative proces så dagens lys i årene 1839-1843. Medlemmer som er interesseret i at deltage aktivt omkring disse to emner er velkommen til at kontakte redaktøren.

Nye medlemmer

Forlaget "Skipperhoved"
Jesper Laursen
Skarupvej 5.
8400 Ebeltoft.

Tom Greenfort
Sonnerupvej 22.
4060 Kirke Såby.

De Historiske Arkiver
Ved Vor Frue Kirke.
Box 1731 - 1353
9100 Ålborg.

Mogens Wedge-Mathiassen
Næstvedgade 6.B.
2100 København Ø.

Eusebio Bedmar
Roskildevej 9.
7400 Herning.

Kaj Hansen
Borgmester Finksvej 10.
6200 Åbenrå.

Carl-Hermann Hansen
Toftegade 21.B.
9800 Hjørring.

Arly Kåe
Hyrdedamsvej 15.
8220 Brabrand.

Johannes Sørensen
Hesseløgade 2.1.tv.
2100 København Ø.

FOTOMEKANISK MUSEUM.

Etableringen af Arne Reimann's fotomuseum synes at blive til en realitet i det nye år.

Der satses på at åbne i april 1990 - formentlig samtidig med udsendelse af OBJEKTIV's april nummer.

Generalforsamling og Landsmøde

Lørdag den 28. april i Odense

NÆSTE ÅRS LANDSMØDE DEN 28. APRIL PÅ BRANDTS KLÆDEFABRIK I ODENSE VIL BLIVE SÆRLIG FESTLIGT AFHOLDT. MAN OPFORDRES DERFOR TIL AT RESERVERE DENNE DATO I KALENDEREN - ET UDFØRLIGT PROGRAM VIL KOMME I OBJEKTIV TIL APRIL 1990!

TAK til alle de medlemmer, institutioner og andre som har bidraget til de tre jubilæumsnumre i 1989.
Glædelig jul og godt nytår fra redaktionen!

Holger Breindahl
Jonasdalen 45.
8300 Odder.

Carlo E. Sørensen
Kollevænget 6.
2840 Holte.

Anker Sjøgren
Nymarksvej 52.
2650 Holte.

Gunnar Lindquist
Vretvagen 1
S - 26900 Båstad.
Sverige.

Julemøde torsdag den 7. december

VELKOMMEN.

Eiffeltårnet 100 år.

Med venlig hilsen

PHOTOGRAFICA

Skindergade 41 · Tlf. 01 - 12 62 52